

Brüsszel, 2020.7.10.
COM(2020) 306 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI
ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája

1. BEVEZETÉS

A hatékony igazságszolgáltatási rendszerek kulcsfontosságú szerepet töltenek be az uniós jog végrehajtásában és a jogállamiság fenntartásában, valamint az Európai Unió alapját jelentő értékek megőrzésében. A nemzeti bíróságok az uniós jog alkalmazásakor uniós bírósággént járnak el. Az uniós jogban előírt jogok és kötelezettségek hatékony érvényesítését elsősorban a nemzeti bíróságok biztosítják (EUSZ 19. cikke).

A hatékony igazságszolgáltatási rendszerek alapvető fontosságúak a kölcsönös bizalom, a befektetési környezet és a hosszú távú növekedés fenntarthatósága szempontjából is. Ezért a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának, minőségének és függetlenségének javítása továbbra is szerepel az európai szemeszter – az EU gazdaságpolitikájának éves koordinációs ciklusa – prioritásai között. Az EU gazdasági és foglalkoztatáspolitikai stratégiáját meghatározó és a fenntarthatóságot és a társadalmi befogadást az EU gazdaságpolitikájának középpontjába helyező 2020-as éves fenntartható növekedési stratégia ismételten kifejti a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek és a tagállamok üzleti környezetének kapcsolatát. A jól működő és teljesen független igazságszolgáltatási rendszerek pozitív hatással lehetnek a beruházásokra, és így hozzájárulhatnak a termelékenységhez és a versenyképességhez. Fontosak az egységes piac működéséhez nélkülözhetetlen⁽¹⁾ szerződések és közigazgatási határozatok határokon átnyúló, hatékony végrehajtásának és a vitarendezésnek a biztosítása szempontjából is.

Ilyen előzmények után az EU igazságügyi eredménytáblája bemutatja azon mutatók éves áttekintését, amelyek a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek alapvető paramétereire: a hatékonyságra, a minőségre és a függetlenségre összpontosítanak. A 2020-as kiadás tovább fejleszti a mutatókat mindhárom elemre vonatkozóan. Nem tükrözi a COVID-19 válság következményeit, mivel az adatok a 2012-től 2019-ig terjedő évekre vonatkoznak, de 2020-ra nem.

– Az európai jogállamisági mechanizmus –

Amint azt von der Leyen elnök politikai iránymutatásában bejelentették, a Bizottság átfogó európai jogállamisági mechanizmust hozott létre a tagállami helyzet nyomon követésének elmélyítése érdekében. A jogállamisági mechanizmus megelőző eszközként szolgál, elmélyítve a párbeszédet és a jogállamisággal kapcsolatos kérdések közös tudatosítását. Főbb jellemzőit a Bizottság 2019. évi, „Az Unión belüli jogállamiság megerősítéséről - intézkedési terv” című bizottsági közlemény ismerteti. Az új mechanizmus egy éves, a jogállamiságról szóló jelentésre támaszkodik, amely valamennyi tagállam lényeges – kedvező és kedvezőtlen – fejleményeinek összegzését tartalmazza. A jelentés többféle forráson fog alapulni, beleértve az uniós igazságügyi eredménytáblát.

---

¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „A belső piaci akadályok azonosítása és kiküszöbölése”, COM(2020)93 és az azt kísérő SWD(2020)54 munkadokumentum.

Mi az uniós igazságügyi eredménytábla?

Az uniós igazságügyi eredménytábla egy olyan éves összehasonlító információs eszköz, amelynek célja, hogy segítse az Uniót és a tagállamokat a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyabbá tételében azáltal, hogy objektív, megbízható és összehasonlítható adatokat szolgáltat valamennyi tagállam igazságszolgáltatási rendszerének hatékonyságát, minőségét és függetlenségét értékelő, releváns mutatókról. Nem egyetlen átfogó minősítést nyújt, hanem áttekintést ad a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek működéséről a tagállamok közös érdekét képviselő mutatók alapján.

Az eredménytábla nem népszerűsíti az igazságszolgáltatás egyik konkrét típusát sem, és egyenlően kezeli az összes tagállamot.

A nemzeti igazságszolgáltatási rendszer által követett modelltől vagy az annak alapjául szolgáló jogi hagyományoktól függetlenül a hatékonyság, a minőség és a függetlenség a hatékony igazságszolgáltatás lényeges paraméterei közé tartozik. Az e három tényezőre vonatkozó adatokat együttesen kell értelmezni, mivel mindhárom elem gyakran összefügg egymással (az egyik elem javítását célzó kezdeményezések egy másik elemre is hatással lehetnek).

Az eredménytábla elsősorban a polgári és kereskedelmi peres ügyekre, valamint a közigazgatási ügyekre összpontosít annak érdekében, hogy támogassa a tagállamoknak egy még inkább beruházás-, vállalkozás- és polgárbarát környezet kialakítására irányuló erőfeszítéseit. Az eredménytábla egy olyan összehasonlító eszköz, amely a tagállamokkal és az Európai Parlamenttel folytatott párbeszéd során alakul ki ⁽²⁾. Célja a hatékony igazságszolgáltatási rendszer alapvető paramétereinek meghatározása és a vonatkozó éves adatok szolgáltatása.

Mi az uniós igazságügyi eredménytábla módszertana?

Az eredménytábla információforrások tárházát használja fel. A számszerűsített adatok jelentős részét az Európa Tanács Igazságszolgáltatás Hatékonyságáért küzdő Európai Bizottsága (CEPEJ) szolgáltatja, amellyel a Bizottság szerződést kötött egy szakosított éves tanulmány elkészítésére. Ezek az adatok a 2012–2018 közötti időszakra vonatkoznak, és azokat a tagállamok a CEPEJ módszertanának megfelelően szolgáltatották ⁽³⁾. A tanulmány emellett részletesebb megjegyzéseket és tágabb összefüggéseket bemutató országspecifikus adatlapokat is tartalmaz, amelyek az ábrákkal együtt értelmezendők ⁽⁴⁾.

A CEPEJ által összegyűjtött, az eljárások időtartamára vonatkozó adatok megmutatják az „ügyintézési időt”, amely a bírósági eljárások számított hossza (a függőben lévő és az eldöntött ügyek aránya alapján). Az uniós jog meghatározott területeken történő alkalmazásával kapcsolatos bírósági hatékonyságra vonatkozó adatok megmutatják a bírósági ügyek tényleges hosszából számított átlagos eljárási időtartamot. Megjegyzendő, hogy az egyes tagállamokon belül a bírósági eljárások hossza akár jelentős területi eltéréseket is mutathat, különösen ami a városközpontokat illeti, ahol az üzleti tevékenységek nagyobb ügyszerhet eredményezhetnek.

A 2010 és 2019 közötti időszakra vonatkozó egyéb további adatforrások ⁽⁵⁾ a következők: a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportja ⁽⁶⁾, az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózata (ENCJ) ⁽⁷⁾, az EU Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózata (NPSJC) ⁽⁸⁾, az Európai Unió

² Például az Európai Parlament 2018. május 29-i állásfoglalása az EU 2017. évi igazságügyi eredménytáblájáról (P8_TA (2018) 0216).

³ Az időtartam csökkentése érdekében a 2020-as uniós igazságügyi eredménytábla 2012-et veszi alapul a CEPEJ-adatok esetében, míg a 2019-es kiadás a 2010-es adatokat használta.

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

⁵ Az egyik ábra (48) továbbra is használja a 2010. évi adatokat, mivel néhány tagállamban a globális versenyképességről szóló jelentést az érzékelt függetlenségről 2010-ben, 2011-ben vagy 2012-ben végezték el.

⁶ Az uniós igazságügyi eredménytábla elkészítése, valamint az igazságszolgáltatás hatékonyságával kapcsolatos bevált módszerek cseréjének előmozdítása céljából a Bizottság felkérte a tagállamokat, hogy jelöljenek ki két kapcsolattartót – egyet a bírói karból, és egy másikat az igazságügyi minisztériumból. Ez az informális csoport rendszeresen ülésezik.

⁷ Az ENCJ a tagállamok azon nemzeti intézményeit fogja össze, amelyek függetlenek a végrehajtó és a törvényhozó hatalmi ágtól, és amelyek a bírói kar támogatásáért felelősek a független igazságszolgáltatás terén: <https://www.encj.eu/>

Államtanácsainak és Legfelső Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége (ACA-Europe) ⁽⁹⁾, az Európai Versenyhatóságok Hálózata (ECN) ⁽¹⁰⁾, a Hírközlési Bizottság (COCOM) ⁽¹¹⁾, a szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja ⁽¹²⁾, a Fogyasztóvédelmi Együttműködési Hálózat (CPC) ⁽¹³⁾, a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport (EGMLTF) ⁽¹⁴⁾, az Eurostat ⁽¹⁵⁾, az Európai Igazságügyi Képzési Hálózat (EJTN) ⁽¹⁶⁾, és a Világgazdasági Fórum (WEF) ⁽¹⁷⁾.

Az évek során az eredménytábla módszertanát a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek kapcsolattartói csoportjával kialakított szoros együttműködés keretében tovább fejlesztették és finomították, aminek kapcsán mindenekelőtt az igazságszolgáltatási rendszerek működésének egyes aspektusaihoz kapcsolódó (évente frissített) kérdőív és adatgyűjtés említendő meg.

Az adatok rendelkezésre állása – különösen az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának mutatói tekintetében – továbbra is javul, mivel sok tagállam beruházott a jobb igazságügyi statisztikák készítéséhez szükséges kapacitásaiba. Ahol az adatgyűjtés vagy adatszolgáltatás terén továbbra is fennállnak nehézségek, ez az elégtelen statisztikai kapacitásnak, illetve annak a ténynek tudható be, hogy azok a nemzeti kategóriák, amelyekhez az adatokat gyűjtik, nem egyeznek meg pontosan az eredménytáblához használt kategóriákkal. Az adathiánynak csak nagyon kevés esetben oka a nemzeti hatóságok adatszolgáltatásának elmaradása. A Bizottság továbbra is ösztönzi a tagállamokat az adathiány csökkentésére.

Hogyan járul hozzá az uniós igazságügyi eredménytábla az európai szemeszterhez?

Az eredménytábla elemeket biztosít a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának, minőségének és függetlenségének felméréséhez, és ezzel a tagállamokat kívánja támogatni nemzeti igazságszolgáltatási rendszereik hatékonyságának javításában. Az igazságügyi rendszerekre vonatkozó

⁸ Az NPSJC fórumot biztosít az európai intézmények számára, hogy kikérhessék a legfelsőbb bíróságok véleményét, és hogy az egyeztetések és az eszmecsere ösztönzésével szorosabb kapcsolatokat alakítsanak ki: <http://network-presidents.eu/>

⁹ Az ACA-Europe a Bíróság, valamint az egyes tagállamok államtanácsainak vagy legfelső közigazgatási bíróságainak képviselőiből áll: <http://www.juradmin.eu/index.php/en/>

¹⁰ Az ECN az európai versenyhatóságok vita- és együttműködési fóruma azon ügyekben, amelyekben az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. és 102. cikkét alkalmazzák. Az ECN jelenti az 1/2003/EK tanácsi rendelet szoros együttműködési mechanizmusainak keretét. Az ECN-en keresztül a Bizottság és az összes uniós tagállam nemzeti versenyhatóságai működnek együtt egymással: http://ec.europa.eu/competition/ecn/index_en.html

¹¹ A COCOM a tagállamok képviselőiből áll. Legfőbb feladata, hogy véleményt nyilvánítson azokról a tervezett intézkedésekről, amelyeket a Bizottság a digitális piaci kérdésekkel kapcsolatban el kíván fogadni: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/communications-committee>

¹² A szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja szakemberek és szakértő érdekelt felek hálózata. A köz- és a magánszektor képviselőiből áll, akik aktív munkacsoportokban működnek együtt. <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/web/observatory/home>

¹³ A fogyasztóvédelmi együttműködési hálózat az uniós fogyasztóvédelmi jogszabályoknak a tagállamokban és az EGT-államokban való érvényre juttatásáért felelős nemzeti hatóságok hálózata: http://ec.europa.eu/internal_market/scoreboard/performance_by_governance_tool/consumer_protection_cooperation_network/index_en.htm

¹⁴ A pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport rendszeresen ülésezik, hogy megossza nézeteit és támogassa a Bizottságot a szakpolitika meghatározásában, valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni új jogszabályok megszövegezésében: http://ec.europa.eu/justice/civil/financial-crime/index_en.htm

¹⁵ Az Eurostat az EU statisztikai hivatala: <http://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>

¹⁶ Az EJTN az európai bírói kar képzése és a tagok közötti ismeretmegosztás fő platformja és előmozdítója. Képzési szabványokat és tanterveket dolgoz ki, koordinálja az igazságügyi képzési cseréket és programokat, terjeszti a képzési szakismereteket, valamint előmozdítja az uniós igazságügyi képzési intézmények közötti együttműködést. Az EJTN-nek mintegy 34 tagja van tagállamok és uniós transznacionális szervek képviselőiben. <http://www.ejtn.eu/>

¹⁷ A Világgazdasági Fórum a köz- és magánszféra közötti együttműködés nemzetközi szervezete, amelynek tagjai cégek: <https://www.weforum.org/>

információk összehasonlításával az eredménytábla megkönnyíti a hiányosságok és a bevált módszerek azonosítását, valamint a kihívások és az eredmények nyomon követését. Az európai szemeszter folyamatához kapcsolódóan az érintett nemzeti hatóságokkal és érdekelt felekkel folytatott kétoldalú párbeszéd keretében készítik el az országspecifikus értékeléseket. Ez az értékelés tükröződik az európai szemeszter keretében elkészített éves országjelentésekben, és az eredménytábla eredményeit egyesíti a kvalitatív, országspecifikus elemzéssel, amely tükrözi a jogrendszerek jellemzőit és az érintett tagállamok tágabb kontextusát. Amennyiben a feltárt hiányosságok makrogazdasági jelentőséggel bírnak, az európai szemeszter keretében végzett elemzés arra indíthatja a Bizottságot, hogy javaslatot tegyen a Tanácsnak országspecifikus ajánlások elfogadására az egyes tagállamok nemzeti igazságszolgáltatási rendszereinek javítása érdekében ⁽¹⁸⁾.

Miért fontosak a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek a befektetés-barát üzleti környezethez?

A jogállamiságot fenntartó hatékony igazságszolgáltatási rendszereket pozitív gazdasági hatásokkal azonosítják. Ahol az igazságszolgáltatási rendszerek biztosítják a jogok érvényesítését, ott a hitelezők nagyobb valószínűséggel nyújtanak hitelt, a vállalkozások tartózkodnak az opportunistá viselkedéstől, csökkennek a tranzakciós költségek, és az innovatív vállalkozások nagyobb valószínűséggel eszközölnék beruházásokat. A jól működő nemzeti igazságszolgáltatási rendszereknek a gazdaságra gyakorolt kedvező hatását számos – többek között a Nemzetközi Valutaalaptól ⁽¹⁹⁾, az Európai Központi Banktól ⁽²⁰⁾, az OECD-től ⁽²¹⁾, a Világgazdasági Fórumtól ⁽²²⁾ és a Világbanktól ⁽²³⁾ származó – tanulmány és tudományos szakirodalmi munka is alátámasztja.

Egy tanulmány kimutatta, hogy a bírósági eljárás hosszának 1 %-kal történő csökkentése (ügyintézési időben mérve ⁽²⁴⁾) növelheti a cégek növekedését ⁽²⁵⁾, és hogy az igazságszolgáltatási rendszert

-
- ¹⁸ A 2020-as európai szemeszter során a Tanács a Bizottság javaslatára nyolc tagállamhoz intézett országspecifikus ajánlásokat az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatban (HR, IT, CY, HU, MT, PL, PT, SK és SK). Azon tagállamok mellett, amelyek országspecifikus ajánlásokra irányuló javaslatot kaptak, további nyolc tagállam (BE, Bulgária, IE, EL, ES, LV, RO és SI) szembesül konkrét kihívásokkal igazságszolgáltatási rendszere tekintetében, különösen a jogállamiság és az igazságszolgáltatás függetlensége terén, amelyeket a Bizottság az európai szemeszter keretében ellenőriz. E kihívások az országspecifikus ajánlások preambulumbeközléseiben és az e tagállamokra vonatkozó országjelentésekben tükröződnek. A legfrissebb 2020. évi országjelentések a következő internetcímen érhetők el: https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-country-reports_en
- ¹⁹ IMF Regional Economic Outlook (Regionális gazdasági kilátások), 2017. november, *Europe: Europe Hitting its Stride*, (Európa: Európa felveszi a ritmust), xviii., 40., 70. oldal: <https://www.imf.org/~media/Files/Publications/REO/EUR/2017/November/eur-booked-print.ashx?la=en>
- ²⁰ EKB, „Structural policies in the euro area” (Strukturális Politikák az euróövezetben), 2018. június, EKB 210. sorozatszámú alkalmi kiadvány: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpops/ecb.op210.en.pdf?3db9355b1d1599799aa0e475e5624651>
- ²¹ Lásd például: „What makes civil justice effective?” (Mitől hatékony a polgári igazságszolgáltatás?) OECD Economic Department, Policy Notes, 2013. június 18., és „The Economics of Civil Justice: New Cross-Country Data and Empirics” (A polgári igazságszolgáltatás gazdasága: Új, országos adatok és tapasztalatok) OECD Economics Department Working Papers, 1060. sz.
- ²² World Economic Forum, „The Global Competitiveness Report 2019” (Világgazdasági Fórum, „Globális versenyképességi jelentés 2019”), 2019. október: <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>
- ²³ Világbank, „World Development Report 2017” (2017. évi jelentés a világ fejlődéséről): Kormányzás és jog, 3. fejezet: A jog szerepe”, 83., 140. oldal: <http://www.worldbank.org/en/publication/wdr2017>
- ²⁴ Az „ügyintézési idő” mutatót úgy kapjuk meg, ha egy adott év végén az el nem döntött ügyek számát elosztjuk az eldöntött ügyek számával, és az eredményt megszorozzuk 365-tel (nap). Ez az Európa Tanács CEPEJ bizottsága által meghatározott standard mutató: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp
- ²⁵ Vincenzo Bove és Leandro Elia: Az igazságszolgáltatási rendszer és a gazdasági fejlődés az EU tagállamaiban, Közös Kutatóközpont technikai jelentés, EUR 28440 EN, Az EU Kiadóhivatala, Luxembourg, 2017: http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC104594/jrc104594_2017_the_judicial_system_and_economic_development_across_eu_member_states.pdf

függetlennek érzékelő vállalatok 1 %-kal magasabb százalékos aránya általában a magasabb forgalommal és a termelékenység növekedésével társítja ⁽²⁶⁾. Egy másik tanulmány pozitív korrelációt mutatott az igazságügy érzékelt függetlensége és a közép- és kelet-európai közvetlen külföldi befektetések között ⁽²⁷⁾. Ezenkívül számos felmérés rávilágított a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának vállalatok számára fennálló fontosságára. Például egy felmérésben a nagyvállalatok 93 %-a válaszolta, hogy módszeresen vizsgálja a jogállamiság feltételeit (beleértve a bíróságok függetlenségét) azokban az országokban, amelyekben befektet ⁽²⁸⁾. Egy másik felmérésben a kis- és középvállalkozások több mint fele válaszolta, hogy a bírósági eljárás költségei és a túlzott hossza volt az oka annak, hogy a szellemi tulajdonjogok megsértése miatt nem indított bírósági eljárást ⁽²⁹⁾. „A belső piaci akadályok azonosítása és kiküszöbölése” ⁽³⁰⁾ című bizottsági közlemény és az egységes piaci szabályok végrehajtására vonatkozó cselekvési terv ⁽³¹⁾ is betekintést nyújt a hatékony igazságszolgáltatási rendszerek egységes piac működése szempontjából fennálló fontosságába, különösen a vállalkozások számára.

Hogyan támogatja a Bizottság a jó igazságszolgáltatási reformok végrehajtását a technikai támogatás révén?

A tagállamok igénybe vehetik a Bizottság technikai támogatását, amely a REFORM Főigazgatóságon keresztül érhető el a strukturális reform támogatási program ⁽³²⁾ keretében, amelynek teljes költségvetése a 2017–2020-as időszakra 222,8 millió EUR. 2017 óta 16 tagállam ⁽³³⁾ számos területen már kapott vagy igényelt technikai támogatást. Ez magában foglalja például a bírósági rendszer hatékonyságának javítását célzó technikai támogatást, az igazságügyi térkép reformját, a bírósági szervezetet, az igazságszolgáltatási programok és a számítógépes igazságszolgáltatás tervezését vagy végrehajtását, az ügykezelési rendszereket, a bírák kiválasztási és előmeneteli eljárását, a bírák képzését és a fogyasztói jogviták peren kívüli rendezését. 2020 májusában a Bizottság benyújtotta a helyreállítási tervre irányuló javaslatait ⁽³⁴⁾ is. A helyreállítási terv részeként egy **technikai támogatási eszközre** ⁽³⁵⁾ született javaslat a meglévő strukturális reform támogatási program folytatásaként. Az eszköz a program sikerére épít és lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy hozzájáruljon az EU tagállamok intézményi és adminisztratív kapacitásának megerősítéséhez. Az eszköz továbbra is lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy technikai támogatást kérjenek többek között az igazságszolgáltatási rendszer területén.

²⁶ Ugyanaz.

²⁷ Effect of judicial independence on foreign direct investment in Eastern Europe and South Asia (Az igazságszolgáltatás függetlenségének hatása a közvetlen külföldi befektetésekre Kelet-Európában és Dél-Ázsiában); Büilent Dogru; 2012, MPRA München, személyes RePEc archívum: https://mpra.ub.uni-muenchen.de/40471/1/MPRA_paper_40322.pdf A vizsgálatba bevont uniós tagállamok a következők voltak: BG, HR, CZ, EE, HU, LV, LT, RO, SK és SI.

²⁸ Economist Intelligence Unit: „Risk and Return – Foreign Direct Investment and the Rule of Law” (Kockázat és megtérülés – közvetlen külföldi befektetés és jogállamiság), 2015 http://www.biiicl.org/documents/625_d4_fdi_main_report.pdf, 22. o.

²⁹ Az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO), A szellemi tulajdonnal kapcsolatos, 2016. évi kv-eredménytábla: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/sme_scoreboard_study_2016/Executive-summary_en.pdf

³⁰ COM(2020) 93 és SWD(2020) 54.

³¹ A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: az egységes piaci szabályok [végrehajtásának](#) és érvényesítésének javítására vonatkozó hosszú távú cselekvési terv, COM(2020)94, lásd különösen a 4., 6. és 18. fellépést.

³² https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/structural-reform-support-programme-srsp_en

³³ BE, BG, CZ, EE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, HU, MT, PL, PT, SI és SK.

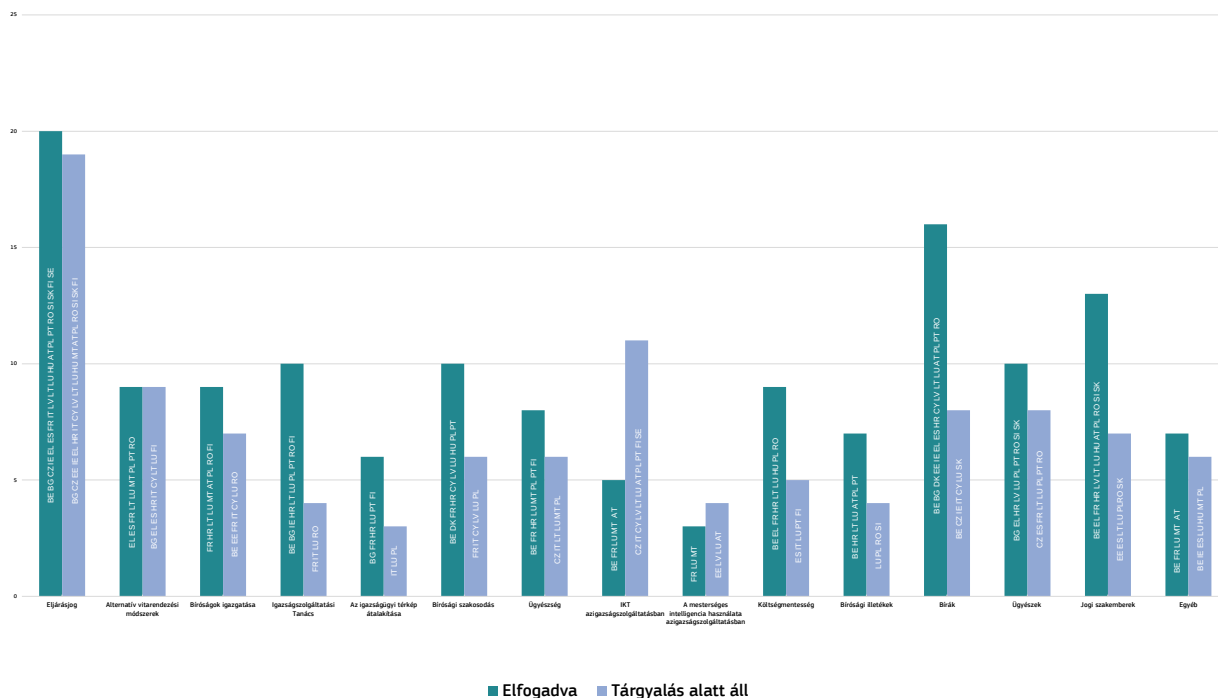
³⁴ Lásd a 2020. május 27-i IP/20/940 sajtóközleményt, amely elérhető a következő címen: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_940

³⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:0409:FIN>

2. HÁTTÉR: AZ IGAZSÁGÜGYI REFORM ALAKULÁSA 2019-BEN

2019-ben számos tagállam folytatta nemzeti igazságszolgáltatási rendszere hatékonyságának további javítására irányuló erőfeszítéseit. Az 1. ábra az elfogadott és a tervezett intézkedések aktualizált áttekintését mutatja be a reformtevékenységekben részt vevő tagállamok igazságszolgáltatási rendszerének különböző funkcionális területein.

1. ábra: Az igazságszolgáltatási rendszerekre vonatkozó jogalkotási és szabályozási tevékenység 2019-ben (elfogadott intézkedések/tárgyalt kezdeményezések tagállamonként) (forrás: Európai Bizottság ⁽³⁶⁾)

2019-ben az eljárásjog továbbra is kiemelt figyelmet kapott számos tagállamban, jelentős mennyiségű folyamatban lévő vagy tervezett jogalkotási tevékenységgel. A bírák jogállására, valamint a jogi szakemberekre és az ügyészekre vonatkozó szabályok reformja szintén fokozott aktivitást mutatott. Az EU igazságügyi eredménytáblájának legutóbbi kiadásával összehasonlítva további lendületet kapott intézkedések elfogadása olyan területeken, mint például a bíróságok igazgatása és az igazságszolgáltatási tanácsok, mivel a tagállamok nyomon követik a korábbi bejelentéseket. A más területeken folyó tevékenység lelassult, például az információs és kommunikációs technológia (IKT) fejlesztése az igazságszolgáltatási rendszerben vagy az igazságügyi térképek újratervezése. Néhány tagállam már aktívan használja vagy legalábbis tervezi használni a mesterséges intelligenciát igazságszolgáltatási rendszerében. Az áttekintés újfent megerősíti azt a megfigyelést, miszerint az igazságügyi reformokhoz, a bejelentéstől a törvényi és rendeleti intézkedések elfogadásáig, valamint a helyszínen történő tényleges végrehajtásukig időre van szükség – néha több évre is.

³⁶ Az információkat 26 tagállam nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartói csoportjának közreműködésével gyűjtötték. DE kifejtette, hogy számos reform van folyamatban az igazságszolgáltatás tekintetében, ahol a reformfolyamat hatóköre és léptéke a 16 tartományon belül változhat.

3. A 2020-AS UNIÓS IGAZSÁGÜGYI EREDMÉNYTÁBLA FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI

A hatékonyság, minőség és függetlenség a hatékony igazságszolgáltatási rendszer fő jellemzői, és az eredménytábla mindháromra nézve ad mutatókat.

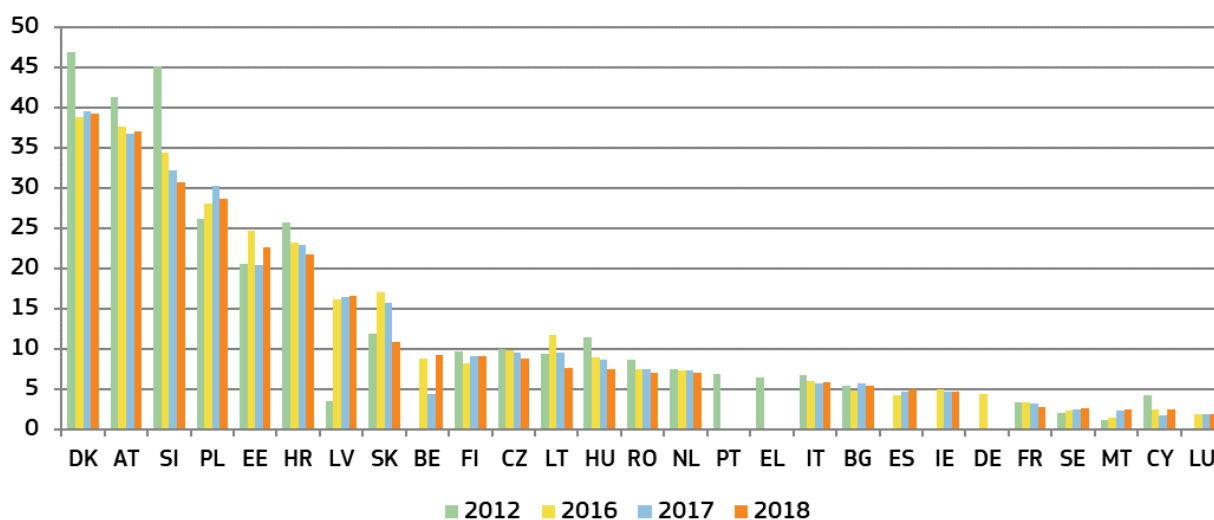
3.1. Az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonysága

Az eredménytábla az eljárások hatékonyságát mérő mutatókat ismerteti a polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyek tágabb köre tekintetében, valamint azokon a konkrét területeken, ahol a közigazgatási szervek és a bíróságok az uniós jogot alkalmazzák⁽³⁷⁾.

3.1.1. Az ügyteher fejleményei

A nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek ügyterhe a legtöbb tagállamban csökkent, és lényegében a 2012-es szint alatt marad, még akkor is, ha továbbra is jelentős eltéréseket mutat a tagállamok között (2. ábra), ami rávilágít az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának biztosítása érdekében tett kitartó erőfeszítések fontosságára.

2. ábra: A beérkező polgári, kereskedelmi és közigazgatási, valamint egyéb ügyek száma, 2012–2018 (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány ⁽³⁸⁾)

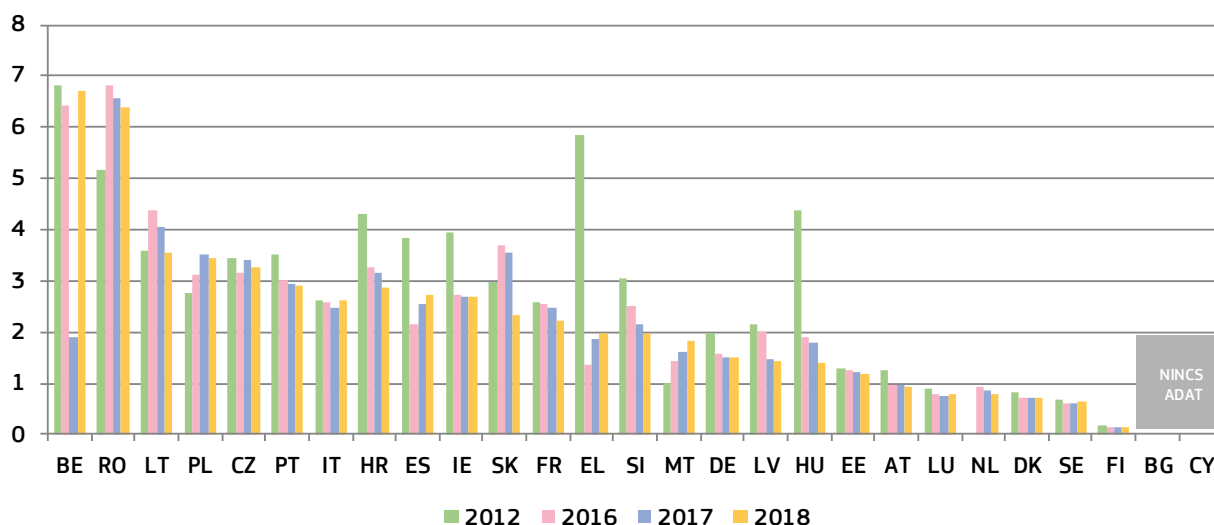

A CEPEJ módszertana szerint ez a szám magában foglal minden polgári és kereskedelmi peres és nemperes ügyet, a nemperes ingatlan- és cégnyilvántartási ügyeket, más nyilvántartási ügyeket, más nemperes ügyeket, közigazgatási ügyeket és más, nem büntető ügyet. Módszertani változások történtek LV (visszamenőleges hatállyal alkalmazandó 2016-ra és 2017-re is) SK és SE esetében (a 2016. és 2017. évi adatokat úgy alakították ki, hogy a migrációs jogi ügyeket a közigazgatási ügyek foglalják magukban, a CEPEJ módszertanának megfelelően).

³⁷ A bírósági határozatok végrehajtása szintén fontos az igazságszolgáltatási rendszer hatékonysága szempontjából. A legtöbb tagállamban azonban nem állnak rendelkezésre összehasonlítható adatok.

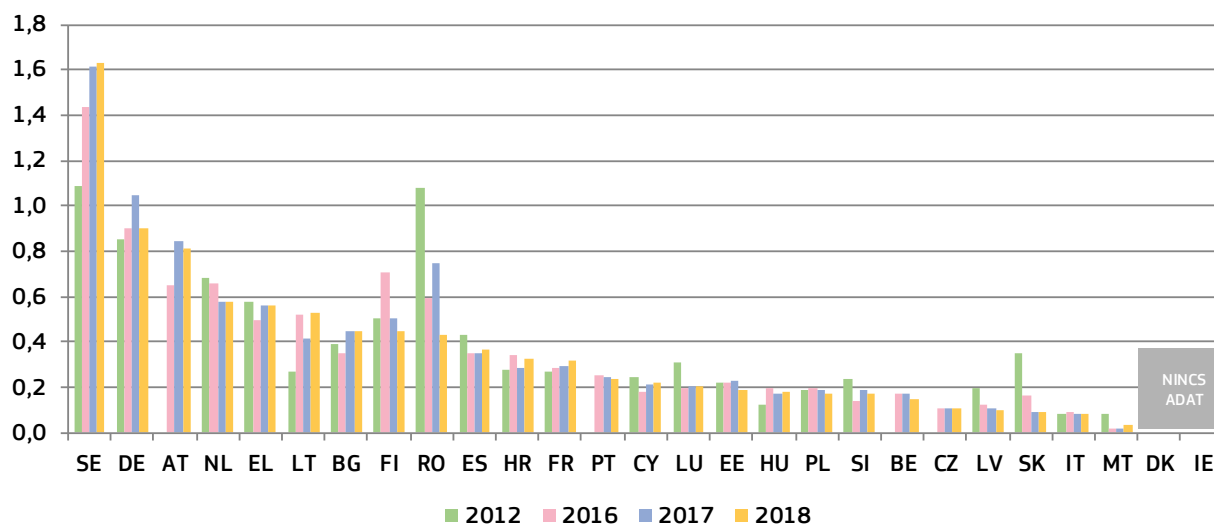
³⁸ A CEPEJ titkárság 2019. évi tanulmánya a Bizottságnak az uniós tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek működéséről: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

3. ábra: A beérkező polgári és kereskedelmi peres ügyek száma, 2012–2018 (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

* A CEPEJ módszertana szerint a polgári (és kereskedelmi) peres ügyek a felek közötti, például a szerződésekkel kapcsolatos jogvitákat érintik. A polgári (és kereskedelmi) nemperes ügyek nem vitatott eljárásokat érintenek, például a nem kifogásolt fizetési meghagyásokat. Módszertani változások történtek a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. **NL** adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

4. ábra: A beérkező közigazgatási ügyek száma, 2012–2018 (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) A CEPEJ módszertana szerint a közigazgatási ügyek az állampolgárok és a helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok közötti jogvitákat érintik. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket. **RO**-ban 2018-ban egyes közigazgatási eljárások tekintetében megszűnt a bírósági út. Módszertani változások **EL**, **SK** és **SE** esetében. Svédországban a migrációs ügyeket a közigazgatási ügyeknél vették figyelembe (visszamenőlegesen alkalmazzák 2016-ra és 2017-re is).

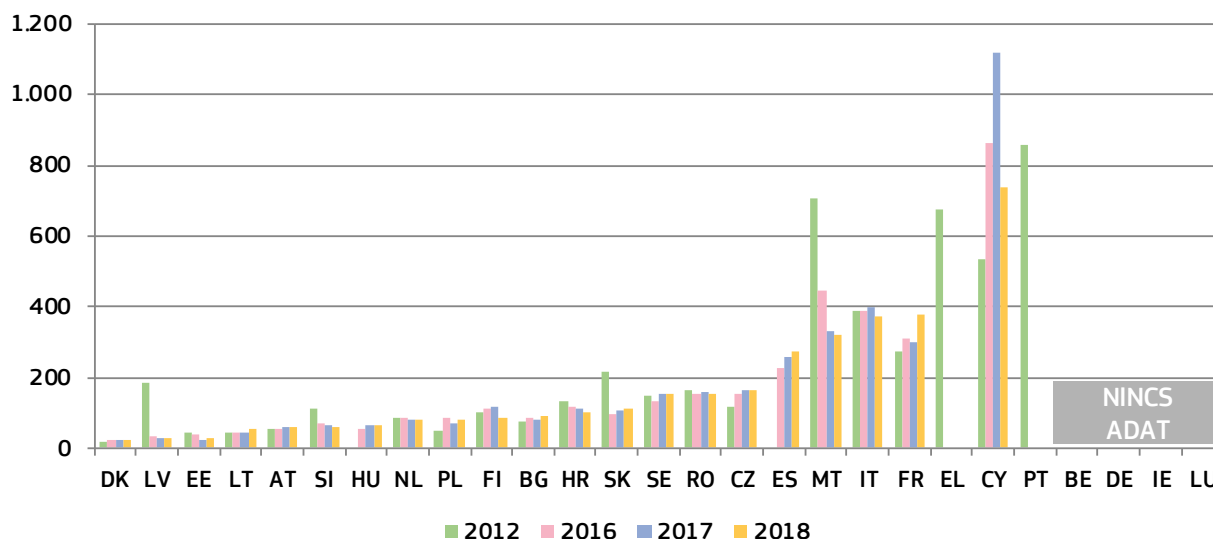
3.1.2. A hatékonyságra vonatkozó általános adatok

A szélesebb körű polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyekben az eljárások hatékonyságára vonatkozó mutatók a következők: az eljárás becsült hossza (ügyintézési idő), befejezési arány; és a folyamatban lévő ügyek száma.

– Az eljárás becsült hossza –

Az eljárás hossza azt a becsült időtartamot jelzi (napokban), amely egy bírósági ügy eldöntéséhez szükséges, vagyis azt az időt, amely alatt a bíróság elsőfokú határozatot hoz. Az „ügyintézési idő” mutatót úgy kapjuk meg, ha egy adott év végén az el nem döntött ügyek számát elosztjuk az eldöntött ügyek számával, és az eredményt megszorozzuk 365-tel (nap) ⁽³⁹⁾. Ez egy számított mennyiség, amely jelzi azt a becsült minimális időtartamot, amelyre a bíróságnak szüksége van az ügy megoldásához az aktuális munkakörülmények fenntartása mellett. Minél magasabb ez az érték, annál nagyobb annak a valószínűsége, hogy a bíróságnak hosszabb ideig tart a határozat meghozatala. Az ábrák a legtöbb esetben az elsőfokú eljárásokra vonatkoznak, és – amennyiben rendelkezésre állnak – a 2012-es, 2016-os, 2017-es és 2018-as adatokat hasonlítják össze ⁽⁴⁰⁾. Két ábra illusztrálja a polgári és kereskedelmi peres ügyek, valamint a közigazgatási ügyek 2018. évi ügyintézési idejét valamennyi bírósági szinten, egy ábra pedig az első és a másodfokú bíróságok pénzügyi ügyekben folytatott eljárásának átlagos hosszát.

5. ábra: A polgári, kereskedelmi, közigazgatási és egyéb ügyek eldöntéséhez szükséges becsült idő, 2012–2018 (*) (első fok/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

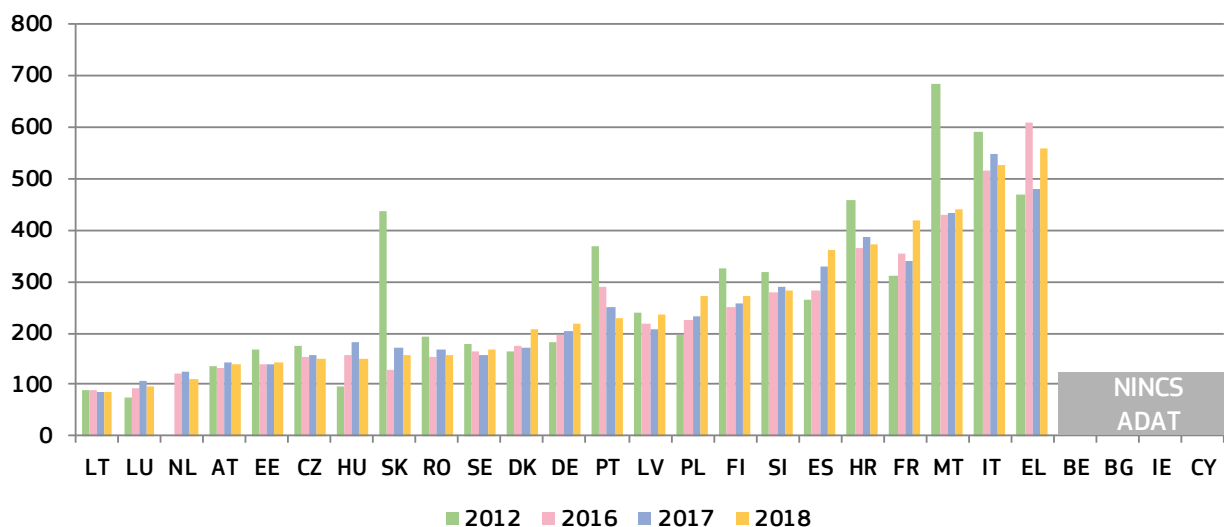

(*) A CEPEJ módszertana szerint ez a szám magában foglal minden polgári és kereskedelmi peres és nemperes ügyet, a nemperes ingatlan- és cégnyilvántartási ügyeket, más nyilvántartási ügyeket, más nemperes ügyeket, közigazgatási ügyeket és más, nem büntető ügyet. Módszertani változások **SK** esetében. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint, 2016-ig **SK** esetében. **LV**: az erőteljes csökkenés a bírósági rendszer reformjának, valamint a Bíróság információs rendszerében a hibaellenőrzéseknek és az adatok tisztításának a következménye.

³⁹ Az eljárások hossza, a befejezési arány, és a folyamatban lévő ügyek száma a CEPEJ által meghatározott standard mutató: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/evaluation/default_en.asp

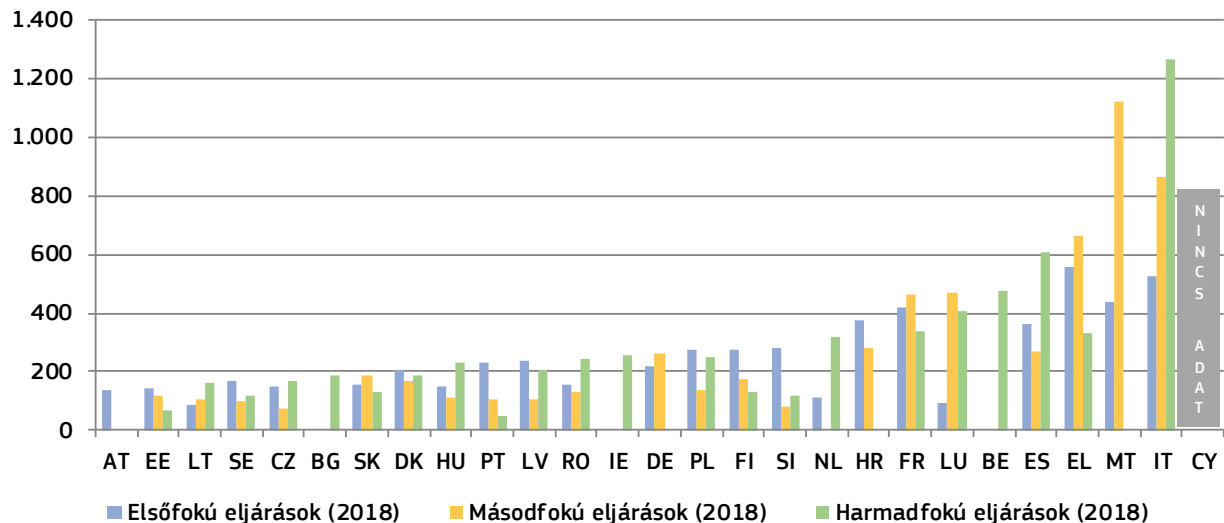
⁴⁰ Az éveket úgy határozták meg, hogy a hétéves távlat megmaradjon 2012-es kiindulási alappal, ugyanakkor ne zsúfolódjanak túl a számok. A 2010., 2013., 2014. és 2015. évi adatok a CEPEJ jelentésében találhatók.

6. ábra: A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntéséhez szükséges becsült idő, 2012–2018 (*) (első fok/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

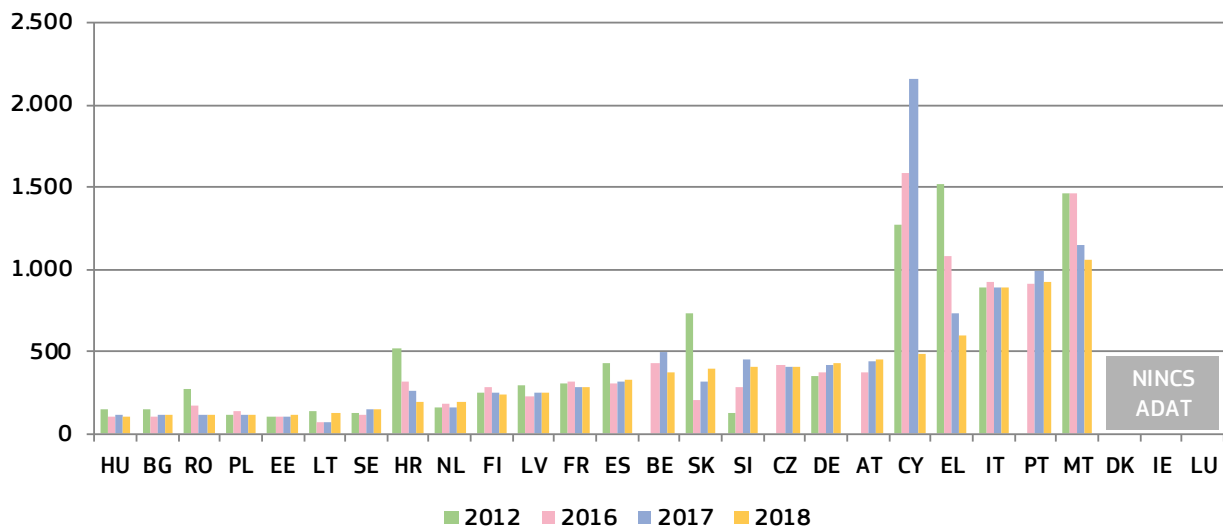
(*) A CEPEJ módszertana szerint a polgári/kereskedelmi peres ügyek a felek közötti, például a szerződésekkel kapcsolatos jogvitákat érintik. A polgári (és kereskedelmi) nemperes ügyek nem vitatott eljárásokat érintenek, például a nem kifogásolt fizetési meghagyásokat. Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **NL** esetében az adatok a nemperes ügyeket is magukban foglalják.

7. ábra: A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntéséhez szükséges becsült idő (*) valamennyi bírósági szinten 2018-ban (első, másod- és harmadfokon/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

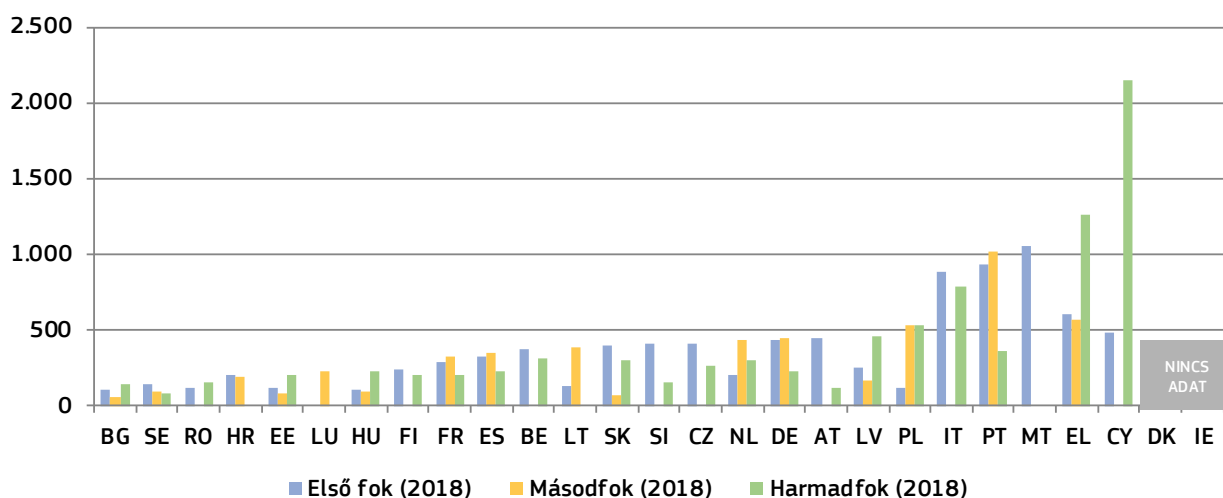
(*) Az egyes tagállamok azon bírósági szintje szerinti sorrend, amelynek esetében a legtöbb időt veszi igénybe az eljárások lefolytatása. Nem áll rendelkezésre adat az első- és másodfokú bíróságok vonatkozásában a következő tagállamokban: **BE**, **BG** és **IE**; a másodfokú bíróságok vonatkozásában **NL** esetében, a másod- és harmadfokú bíróságok vonatkozásában a következő tagállamokban: **NL** és **AT**; a másodfokú bíróságok vonatkozásában a következő tagállamokban: **DE** és **HR**. **MT**-n nincs harmadfokú bíróság. A harmadfokú bírósághoz fordulás lehetősége egyes tagállamokban korlátozott lehet.

8. ábra: A közigazgatási ügyek eldöntéséhez szükséges becsült idő, 2012-2018 (*) (első fok/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) A CEPEJ módszertana keretében a közigazgatási ügyek az állampolgárok és a helyi, regionális vagy nemzeti hatóságok közötti jogvitákat érintik. Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket. **CY**: 2018-ban az eldöntött ügyek száma megnőtt az együtt tárgyalt ügyek, 2724 konszolidált ügy visszavonása és a közigazgatási bíróság két évvel ezelőtti létrehozása következtében.

9. ábra: A közigazgatási ügyek eldöntéséhez szükséges becsült idő (*) valamennyi bírósági szinten 2018-ban (első, illetve adott esetben másod- és harmadfokon/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

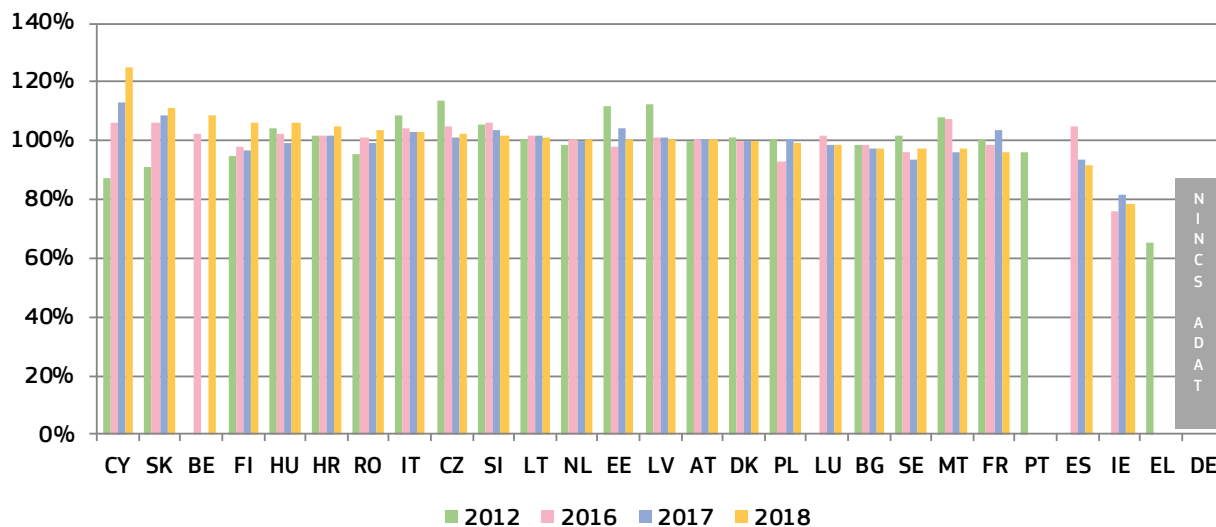

(*) Az egyes tagállamok azon bírósági szintje szerinti sorrend, amelynek esetében a legtöbb időt veszi igénybe az eljárások lefolytatása. Nem áll rendelkezésre adat a következők esetében: **LU** – az elsőfokú bíróságra vonatkozóan, **MT** és **RO** – a másodfokú bíróságokra vonatkozóan, **NL** – a harmadfokú bíróságra vonatkozóan. **CZ**, **IT**, **CY**, **AT**, **SI** és **FI** esetében csak a legfelsőbb vagy másik legmagasabb szintű bíróság az egyetlen fellebbezési fórum. **HR**, **LT**, **LU**, és **MT** esetében nincs harmadfokú bíróság az ilyen típusú ügyekben. **BE** esetében a legfelsőbb közigazgatási bíróság az elsőfokú bíróság és egyetlen bírósági szint bizonyos ügyek esetében. A harmadfokú bírósághoz fordulás lehetősége egyes tagállamokban korlátozott lehet. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

– Befejezési arány –

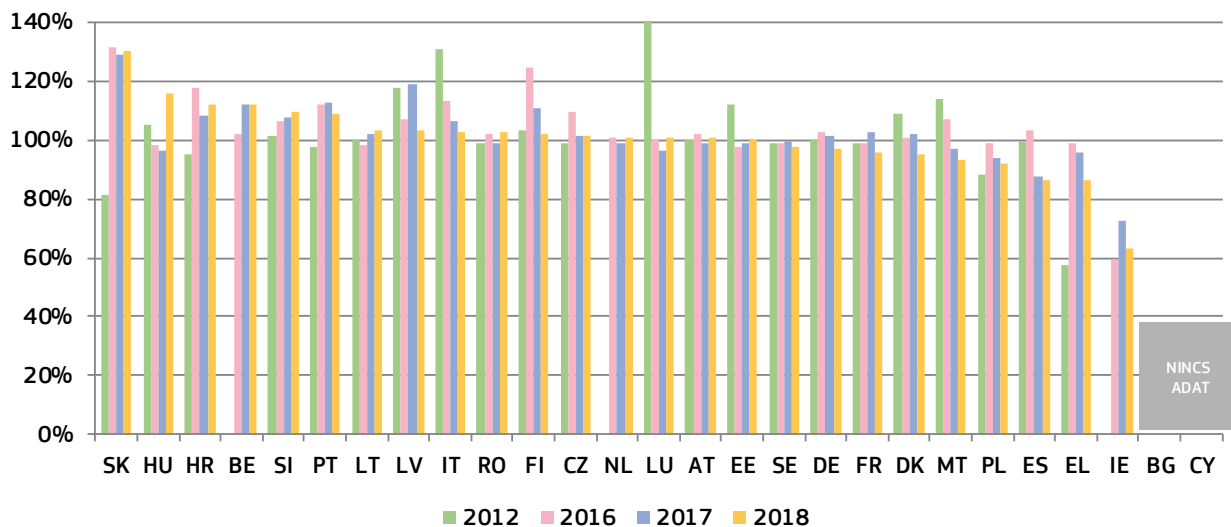
A befejezési arány az eldöntött ügyek számának a bejövő ügyek számához viszonyított aránya. Azt méri, hogy a bíróság lépést tart-e bejövő ügyterhével. Ha a befejezési arány 100 % körül vagy efölött van, az azt jelenti, hogy a bíróságok képesek legalább annyi ügyet befejezni, mint amennyi beérkezik. Amennyiben a befejezési arány 100 % alatt van, ez azt jelenti, hogy a bíróságok kevesebb ügyet döntenek el, mint a bejövő ügyek száma.

10. ábra: A polgári, kereskedelmi, közigazgatási és egyéb ügyek eldöntésének aránya, 2012–2018 (*) (első fok/%-ban – a 100 %-ot meghaladó értékek azt jelzik, hogy több ügyet döntenek el, mint amennyi beérkezik, míg a 100 % alatti értékek azt jelzik, hogy kevesebb ügyet döntenek el, mint amennyi beérkezik) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

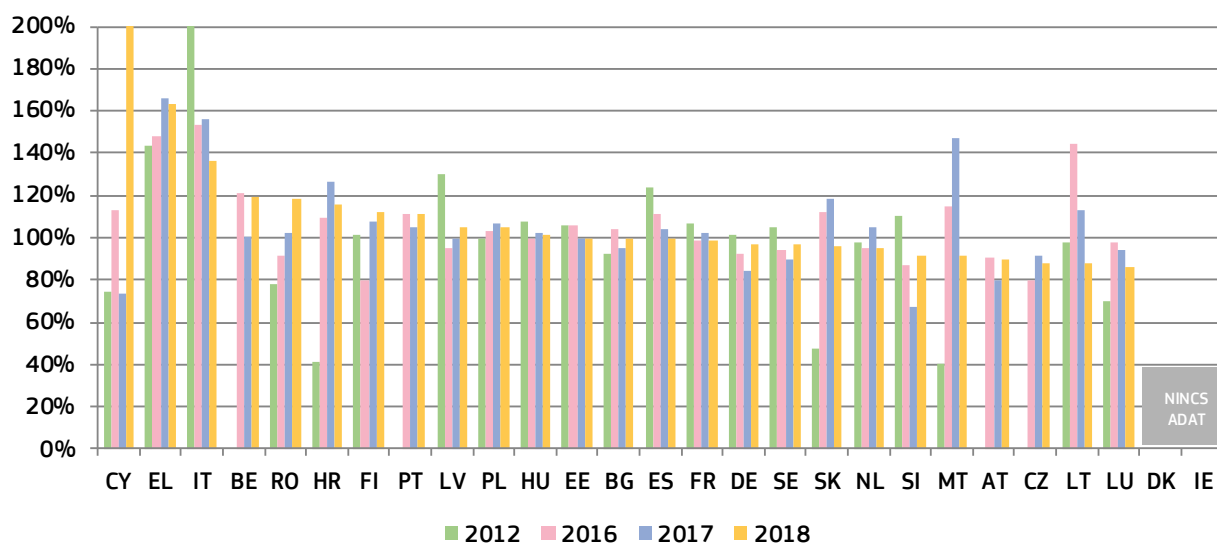
(*) Módszertan változása SK esetében. IE: az eldöntött ügyek száma a módszertan miatt várhatóan alacsonyabb számban kerül bejelentésre. IT: 2013-ban a polgári ügyekben eltérő besorolást vezettek be.

11. ábra: A polgári és kereskedelmi peres ügyek eldöntéséhez szükséges becsült idő, 2012–2018 (*) (első fok/napokban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Módszertan változása EL és SK esetében. IE: az eldöntött ügyek száma a módszertan miatt várhatóan alacsonyabb számban kerül bejelentésre. IT: 2013-ban a polgári ügyekben eltérő besorolást vezettek be. NL adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

12. ábra: A közigazgatási ügyek befejezési aránya, 2012–2018 (*) (első fok/%-ban) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

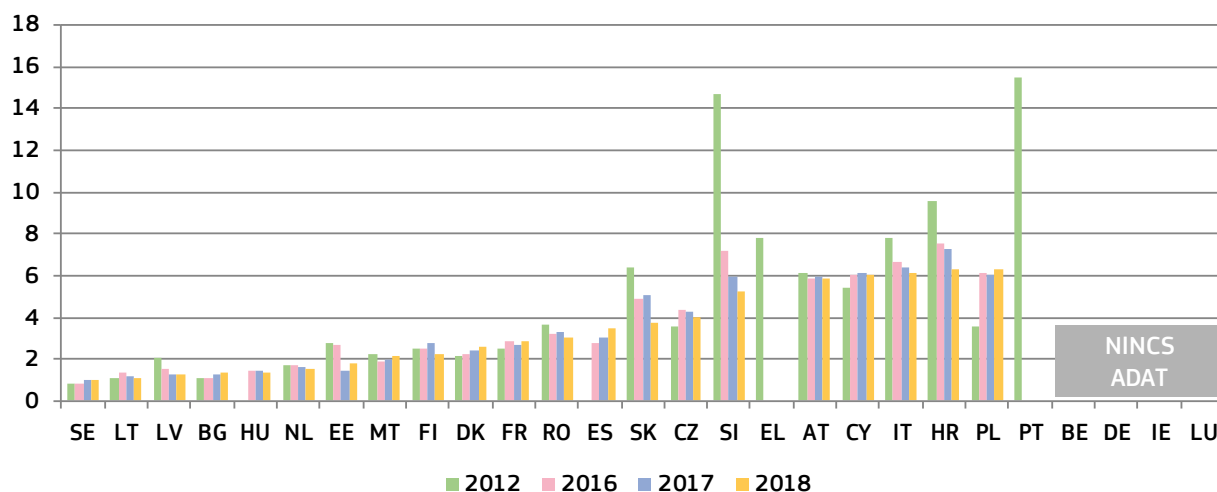

(*) Néhány tagállam esetében a múltbeli értékek az ábrán – az áttekinthetőség érdekében – csökkentett értékekkel kerülnek megjelenítésre (CY 2018-ban=219 %, IT 2012-ben=279,8 %). Módszertani változások a következő tagállamokban: EL és SK. DK és IE nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket. 2018-ban CY esetében az eldöntött ügyek száma megnőtt az együtt tárgyalt ügyek, 2724 konszolidált ügy visszavonása és a közigazgatási bíróság két évvel ezelőtti létrehozása következtében.

– Folyamatban lévő ügyek –

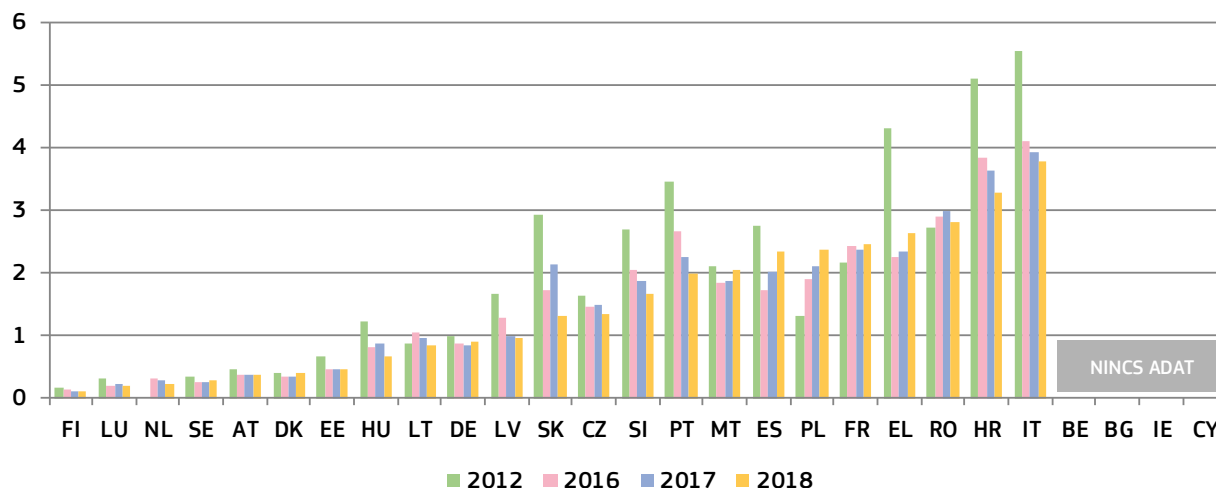
A folyamatban lévő ügyek száma azon ügyek számát fejezi ki, amelyekkel a szóban forgó év végén még foglalkozni kell. Ez az ügyintézési időt is befolyásolhatja.

13. ábra: A folyamatban lévő polgári, kereskedelmi és közigazgatási, valamint egyéb ügyek száma, 2012–2018 (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

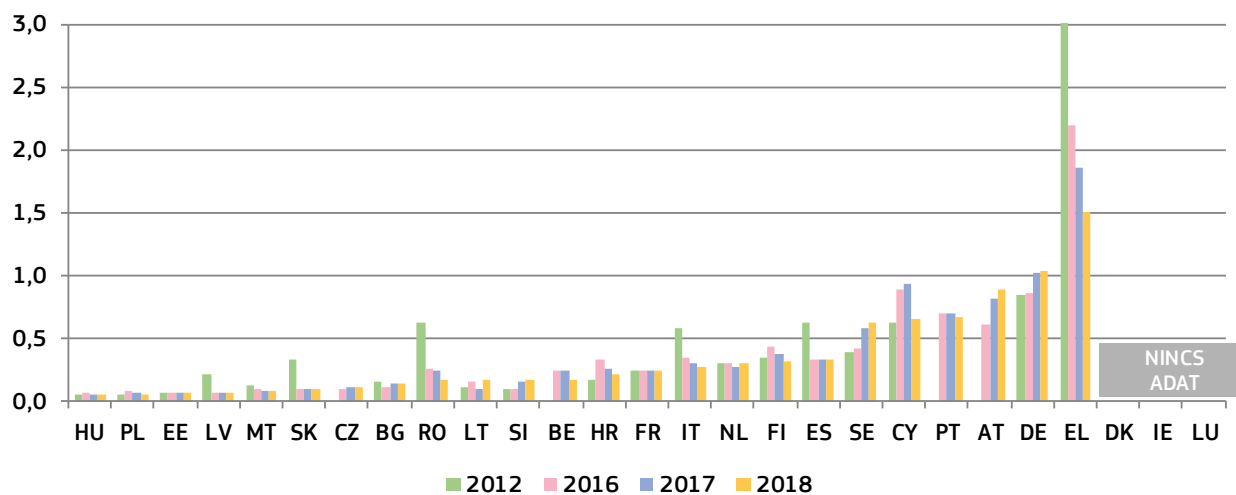
(*) Módszertani változások SK esetében. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják CZ esetében, valamint 2016-ig SK esetében. IT: 2013-ban a polgári ügyekben eltérő besorolást vezettek be.

14. ábra: A folyamatban lévő polgári és kereskedelmi peres ügyek száma, 2012–2018 (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint, 2016-ig **SK** esetében. **IT**: 2013-ban a polgári ügyekben eltérő besorolást vezettek be. **NL** adatai a nemperes eljárásokat is magukban foglalják.

15. ábra: A folyamatban lévő közigazgatási ügyek száma, 2012–2018 (*) (első fok/100 lakosra vetítve) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Néhány tagállam esetében a múltbeli értékek az ábrán – az áttekinthetőség érdekében – csökkentett értékekkel kerülnek megjelenítésre (**EL** 2012-ben=3,5). Módszertani változások a következő tagállamokban: **EL** és **SK**. A folyamatban lévő ügyek valamennyi bírósági szintet magukban foglalják **CZ** esetében, valamint 2016-ig **SK** esetében. **DK** és **IE** nem tartja nyilván külön a közigazgatási ügyeket.

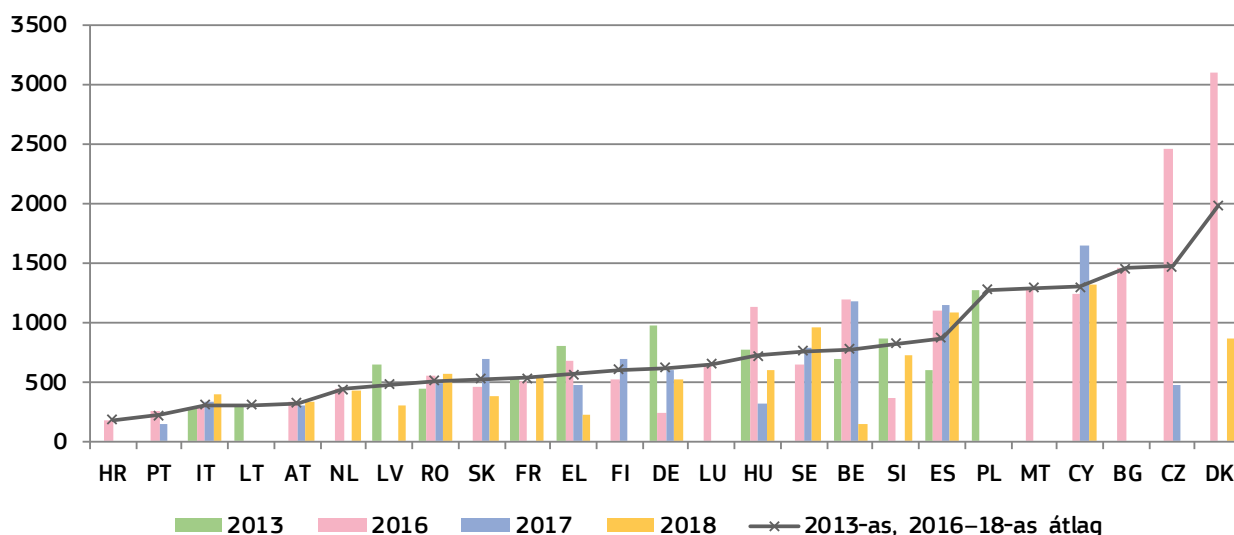
3.1.3. Hatékonyság az uniós jog bizonyos területein

Ez a szakasz kiegészíti az igazságszolgáltatás hatékonyságára vonatkozó általános adatokat, és ismerteti az eljárások átlagos hosszát⁽⁴¹⁾ azokon az uniós jogi vonatkozású konkrét területeken. A 2020. évi eredménytábla a versenyjog, az elektronikus hírközlés, az uniós védjegy és a fogyasztóvédelem, valamint a pénzmosás elleni küzdelem területeire vonatkozó korábbi adatokra épít. A területek az egységes piac és az üzleti környezet szempontjából képviselt jelentőségük alapján kerültek kiválasztásra. Általában véve a hosszán elhúzódó bírósági eljárások hátrányosan érinthetik az uniós jogból fakadó jogokat, például amikor megfelelő jogorvoslatok már nem állnak rendelkezésre vagy súlyos pénzügyi károk válnak megtéríthetlenné.

– Versenyjog –

A versenyjog hatékony érvényesítése egyenlő versenyfeltételeket biztosít a vállalkozások számára, és ezért elengedhetetlen a vonzó üzleti környezet kialakításához. A 16. ábra az EUMSZ 101. és 102. cikkét alkalmazó nemzeti versenyhatóságok határozatai ellen indított ügyek átlagos hosszát mutatja be⁽⁴²⁾.

16. ábra: Versenyjog: A bírósági felülvizsgálat átlagos hossza, 2013–2018 (*) (első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság és az Európai Versenyhatóságok Hálózata)

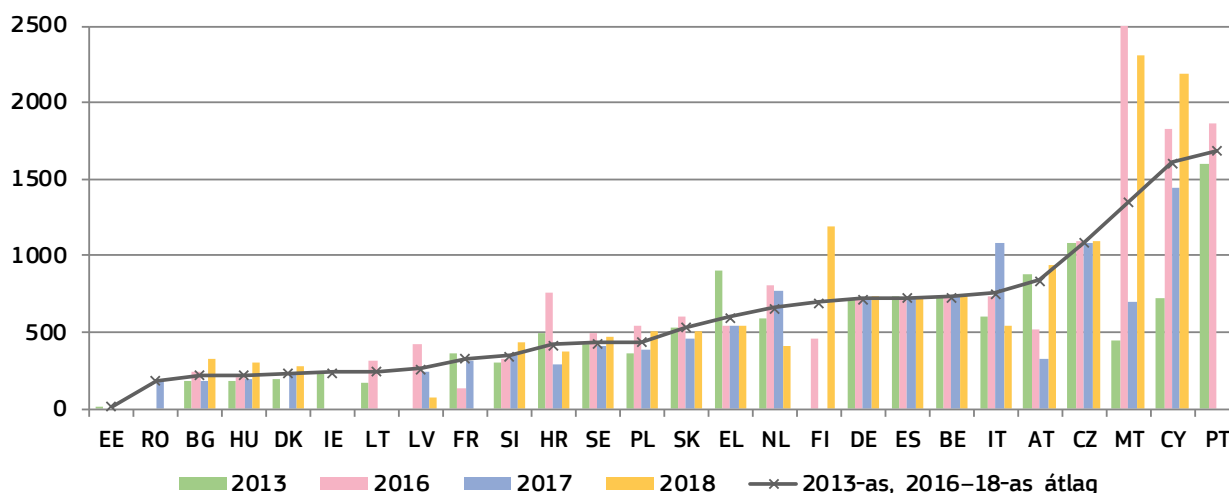
(*) **EE:** nincs ügy. **IE** és **AT:** a forgatókönyv nem alkalmazandó, mivel a hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel a vonatkozó határozatok meghozatalára. **AT:** az adatok magukban foglalják a kartellbírók által elbírált, az EUMSZ 101. és 102. cikkének megsértésével kapcsolatos ügyeket, amelyek nem a nemzeti versenyhatóságok elleni fellebbezéseken alapultak. **BG** és **IT** esetében becsült időtartam került alkalmazásra. Az üres oszlop azt jelzi, hogy a tagállam nem számolt be az adott évben ügyről. Az ügyek száma számos tagállam esetében alacsony volt (évi 5 alatti), ami az éves adatokat egyetlen kivételen hosszú vagy rövid üggyel is függővé teheti. Az adatok között feltüntetett leghosszabb ügyek időtartama magában foglalja az Európai Unió Bíróságához (például **LT**), az alkotmányossági felülvizsgálatra (például **SK**) való megküldéshez szükséges időt vagy speciális eljárási késedelmeket (például **CZ**, **EL**, **HU**).

⁴¹ Az adott területen az eljárás hosszát naptári napokban számolják, attól a naptól számítva, amikor egy keresetet vagy fellebbezést benyújtottak a bíróságnak (vagy amikor a vádirat véglegessé vált), addig a napig, amikor a bíróság a határozatot meghozta (16–21. ábra). Az értékeket a 16–18. ábra esetében a 2013. és 2016–2018. évi adatok, a 19. ábra esetében a 2013., 2015–2016. és 2018. évi adatok, a 20. és 21. ábra esetében pedig a 2014. és 2016–2018. évi adatok súlyozott átlaga alapján rangsorolták. Ahol nem állt rendelkezésre adat minden évre, az átlag az összes ügy, ügyminta vagy becslések alapján kiszámított rendelkezésre álló adatokat tükrözi.

⁴² Lásd <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>

Az elektronikus hírközlésre vonatkozó uniós jogalkotás célja a verseny fokozása, az egységes piac fejlesztéséhez való hozzájárulás, valamint a beruházás, az innováció és a növekedés ösztönzése. A fogyasztókra gyakorolt pozitív hatások e jogszabályok hatékony végrehajtása révén érhetők el, ami alacsonyabb végfelhasználói árakhoz és jobb minőségű szolgáltatásokhoz vezethet. A 17. ábra az elektronikus hírközlésre vonatkozó uniós jogot alkalmazó nemzeti szabályozó hatóságok határozataival szembeni bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hosszát mutatja be ⁽⁴³⁾. Az ügyek széles körére terjed ki, az összetettebb „piacelemzési” felülvizsgálatoktól a fogyasztóra összpontosító kérdésekig.

17. ábra: Elektronikus hírközlés: A bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hossza, 2013–2018
(*) (első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság a Hírközlési Bizottsággal)

(*) A releváns bírósági felülvizsgálati ügyek száma tagállamonként változik. Egy üres oszlop jelzi, hogy a tagállam az évre vonatkozóan egyetlen ügyet sem jelentett be (kivéve: **PT** 2017-re és 2018-ra, és **RO** 2018-ra: nincs adat). **LU**: nincs ügy. Egyes bírósági szinteken a releváns ügyek alacsony száma miatt (**LV**, **LT**, **MT**, **SK**, **SE**) az éves adatok egyetlen kivételesen hosszú vagy rövid üggyől is függhetnek, és ez nagy eltéréseket eredményezhet egyik évről a másikra. **DK**: az elsőfokú fellebbezésekre nézve egy kvázi bírósági szerv az illetékes. **ES**, **AT** és **PL**: a pertárgytól függően különböző bíróságok. **MT**: 2016-ban egy összetett kérdéskörrel kapcsolatos, kivételesen hosszú ideig – 2 500 napig – tartó üggyről tettek bejelentést, amelynek keretében egy helyi önkormányzat több lakossal együtt indított eljárást a mobil rádiós távközlési bázisállomások feltételezett káros sugárzásával kapcsolatban.

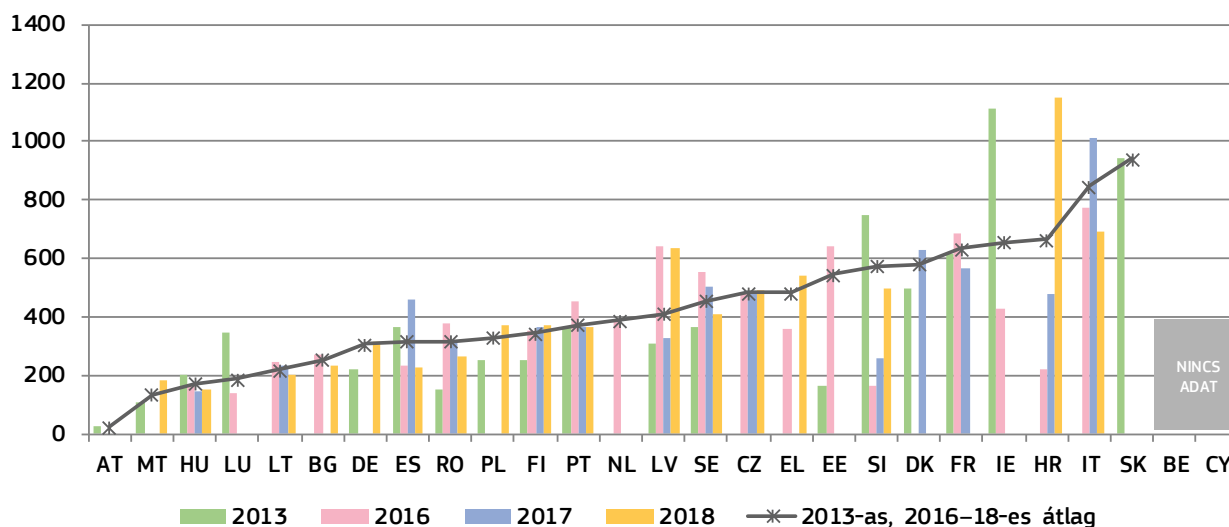
– Uniós védjegy –

A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok alapvető fontosságúak az innovációs beruházások előmozdítása érdekében. Az uniós védjegyre vonatkozó uniós joganyag ⁽⁴⁴⁾ jelentős szerepet biztosít a nemzeti bíróságoknak, amelyek uniós bírósággént járnak el és az egységes piacot érintő határozatokat hoznak. A 18. ábra a magánfelek közötti uniós védjegybitorlási peres ügyek átlagos hosszát mutatja.

⁴³ A számítás a nemzeti szabályozó hatóság azon nemzeti jogszabályokat alkalmazó határozatai ellen indított fellebbezési ügyek hosszán alapul, amelyek az elektronikus hírközlési szabályozó keret (2002/19/EK irányelv [„Hozzáférfési irányelv”], 2002/20/EK irányelv [„Engedélyezési irányelv”], 2002/21/EK irányelv [„Keretirányelv”], 2002/22/EK irányelv [„Egyetemes szolgáltatási irányelv”]) és a további vonatkozó uniós jogot, például a rádióspektrum-politikai programot, bizottsági spektrum-határozatokat (kivéve a 2002/58/EK elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvet) hajtják végre.

⁴⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1001 rendelete (2017. június 14.) az európai uniós védjegyről (HL L 154., 2017.6.16., 1–99. o.).

18. ábra: Uniós védjegy: Az uniós védjegyekkel kapcsolatos védjegybitorlási ügyek átlagos hossza, 2013–2018 (*) (első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság és a szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja)

(*) **FR, IT, LT, LU:** bizonyos évek adatai esetében ügymintát használtak. **BG:** 2016-ra bírósági becslések alapján. **PL:** 2015-ra bírósági becslések alapján. Különösen hosszú ügyek befolyásolták az átlagot a következő tagállamokban: **EE, IE, LV és SE.** **EL:** két bíróság súlyozott átlagú időtartamára alapozott adatok. **DK:** a kereskedelmi és tengerészeti felsőbíróságok előtti összes védjegyügyből – nem csak az uniós ügyekből – származó adatok. 2018-ra vonatkozóan az új IKT-rendszer miatt nincs adat az átlagos hosszról. **ES:** az átlagos hossz kiszámításához egyéb, uniós szellemi tulajdon-jogcímekeket érintő ügyeket is figyelembe vettek. 2018-ra becslést használnak.

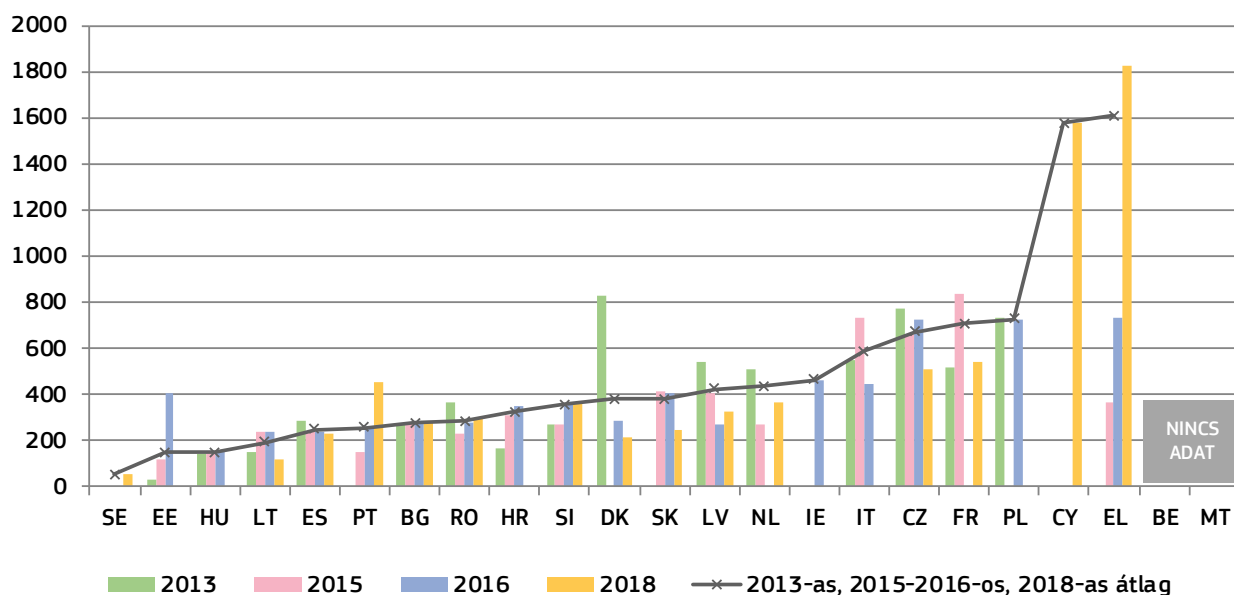
– Fogyasztóvédelem –

Az uniós fogyasztói jog hatékony érvényesítése biztosítja, hogy a fogyasztók élvezhetik jogait és a fogyasztóvédelmi szabályokat megszegő cégek nem tesznek szert tisztességtelen előnyre. A fogyasztóvédelmi hatóságok és bíróságok kulcsfontosságú szerepet töltenek be az uniós fogyasztóvédelmi jogszabályok ⁽⁴⁵⁾ különböző nemzeti végrehajtási rendszerekben történő végrehajtásában. A 19. ábra bemutatja az uniós jogot alkalmazó fogyasztóvédelmi hatóságok határozataival szembeni bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hosszát.

A fogyasztók vagy a cégek számára a hatékony végrehajtás a szereplők láncolatát is magában foglalhatja, nemcsak a bíróságokat, hanem a közigazgatási hatóságokat is. E végrehajtási lánc további elemzése érdekében újfent bemutatásra kerül a fogyasztóvédelmi hatóságok által lefolytatott eljárások hossza. A 20. ábra azt mutatja, hogy a nemzeti fogyasztóvédelmi hatóságok 2014-2018. évi közigazgatási határozatai esetében az eljárások átlagosan mennyi ideig tartottak az ügy megindításának pillanatától kezdve. A vonatkozó határozatok közé tartozik az anyagi jogi szabályok megsértésének megállapítása, az ideiglenes intézkedések, a jogsértő magatartással való felhagyásra kötelező végzések, a bírósági eljárás megindítása vagy az ügy lezárása.

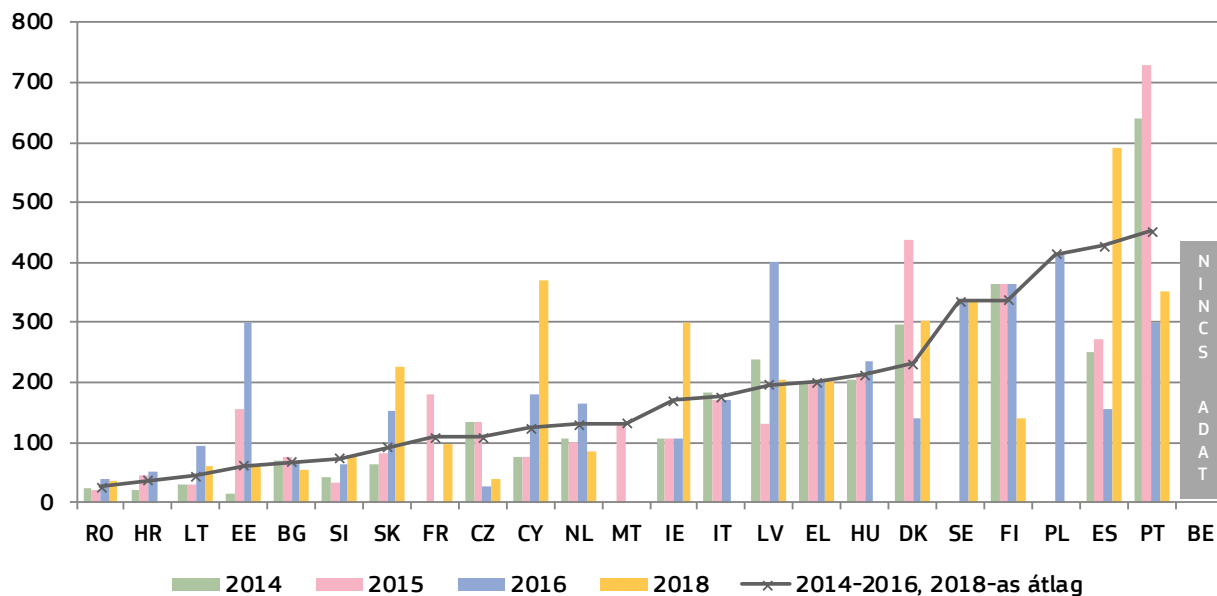
⁴⁵ A 19. és 20. ábra a tisztességtelen szerződési feltételekről szóló (93/13/EGK) irányelv, a fogyasztási cikkek adásvételéről és a kapcsolódó jótállásról szóló (1999/44/EK) irányelv, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló (2005/29/EK) irányelv, a fogyasztói jogokról szóló (2011/83/EK) irányelv végrehajtásával és ezek nemzeti végrehajtási rendelkezéseivel kapcsolatos.

19. ábra: Fogasztóvédelem: A bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hossza, 2013–2018 (*)
(első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság és a fogyasztóvédelmi együttműködési hálózat)

(*) AT, FI, DE, LU: a forgatókönyv nem alkalmazandó, mivel a fogyasztóvédelmi hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel a vonatkozó fogyasztói szabályok megsértéséről való döntéshozatalra. A releváns ügyek száma alacsony (5-nél kevesebb) volt a következő tagállamokban: CY, IE, NL és SE. EL és RO esetében becslést adtak meg.

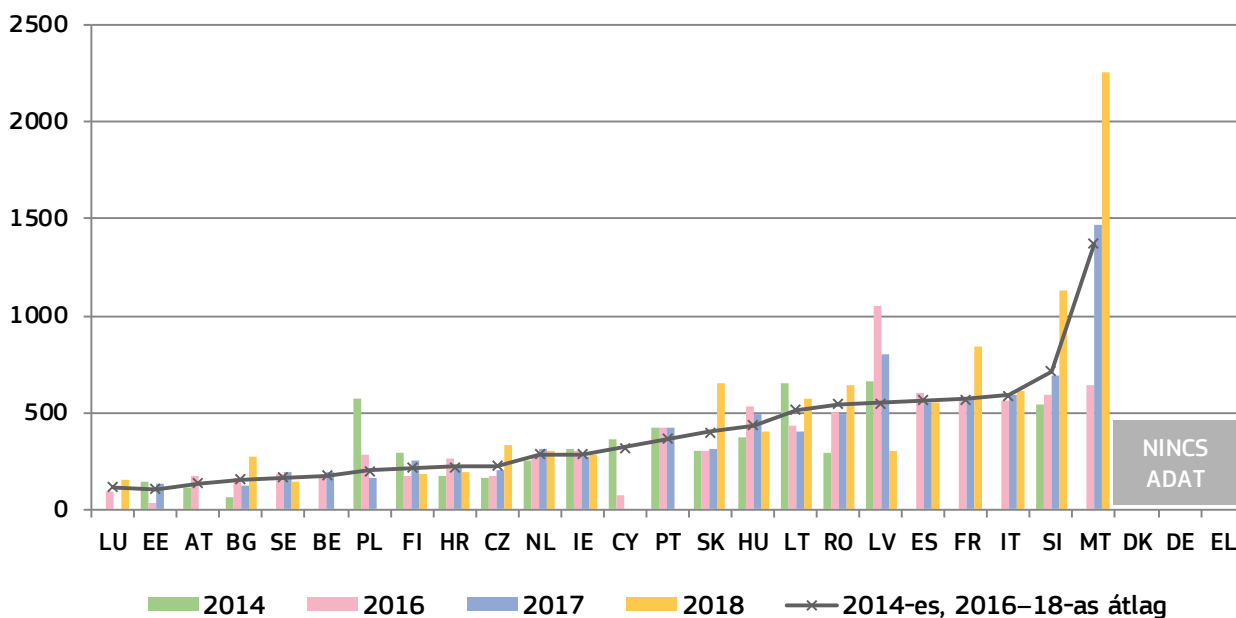
20. ábra: Fogyasztóvédelem: A fogyasztóvédelmi hatóságok közigazgatási határozathozatalának átlagos időtartama, 2014–2018 (*)
(első fok/napokban) (forrás: az Európai Bizottság és a fogyasztóvédelmi együttműködési hálózat)

(*) AT, DE, LU: a forgatókönyv nem alkalmazandó, mivel a fogyasztóvédelmi hatóságok nem rendelkeznek hatáskörrel a vonatkozó fogyasztói szabályok megsértéséről való döntéshozatalra. A releváns ügyek száma alacsony (5-nél kevesebb) volt a következő tagállamokban: NL és SE. DK, FI, FR, EL, FR és RO esetében becslést adtak meg.

A pénzmosás elleni küzdelem hatékonysága a bűnözés elleni küzdelemhez való hozzájárulás mellett döntő fontosságú a pénzügyi szektor megbízhatósága, integritása és stabilitása, a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom és az egységes piacon belüli tisztességes verseny szempontjából is⁽⁴⁶⁾. Amint azt a Nemzetközi Valutaalap is hangsúlyozza, a pénzmosás elriaszthatja a külföldi befektetéseket, torzíthatja a nemzetközi tőkeáramlást és hátrányos következményekkel járhat az adott ország makrogazdasági teljesítményére nézve, amely jóléti veszteségeket, a termelékenyebb gazdasági tevékenységektől való erőforrás-elvonásokat eredményezhet⁽⁴⁷⁾. A pénzmosási irányelv előírja a tagállamok számára, hogy vezessenek a pénzmosás vagy a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre szolgáló rendszereik hatékonyságára vonatkozó statisztikákat⁽⁴⁸⁾. A tagállamokkal együttműködésben egy frissített kérdőív segítségével gyűjtöttek adatokat a pénzmosás elleni küzdelem nemzeti rendszereinek bírósági szakaszairól. A 21. ábra a pénzmosási bűncselekményekkel kapcsolatos elsőfokú bírósági ügyek átlagos hosszát mutatja be.

21. ábra: Pénzmosás: A bírósági ügyek átlagos hossza, 2014–2018 (*) (első fok/napokban)
(forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

(*) 2018-ra vonatkozóan nincs adat. BE, EE, CY, AT, PL és PT, ES, NL: becsült időtartam. LV: A 2016-os ügyek viszonylag alacsony száma miatt számos tényező hathatott ki az eljárás hosszára (például egyetlen ügy objektív okokból történő felfüggesztése). PL: a 2016. évi hossz kiszámítása az ügyek véletlenszerűen kiválasztott mintáján alapult. SE: a 2017. évi számítása a lezárt ügyek mintáján alapult. a 2018. évi adatok előzetes adatok. IT: az adatok a válaszoló bíróságokra vonatkoznak, amelyek 2015-ben az összes eljárás mintegy 91 %-át, 2016-ban és 2017-ben mintegy 99 %-át fedik le; az adatok mind a tárgyalásokra, mind az előzetes bírósági meghallgatásokra vonatkoznak.

⁴⁶ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/849 irányelve (2015. május 20.) a pénzügyi rendszerek pénzmosás vagy terrorizmusfinanszírozás céljára való felhasználásának megelőzéséről, (2) preambulumbekzdés.

⁴⁷ IMF tájékoztató, 2018. március 8.: <https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2016/08/01/16/31/Fight-Against-Money-Laundering-the-Financing-of-Terrorism>

⁴⁸ Az (EU) 2015/849 irányelv 44. cikkének (1) bekezdése. Lásd még az (EU) 2018/843 irányelv felülvizsgált 44. cikkét, amely 2018 júniusában lépett hatályba, és amelyet a tagállamoknak legkésőbb 2020 januárjára kellett végrehajtaniuk.

3.1.4. Az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságára vonatkozó összegzés

A hatékony igazságszolgáltatási rendszer az ügyforgalmat és az ügyhátralékot egyaránt képes kezelni, és indokolatlan késedelem nélkül meghozza a határozatokat. Az uniós igazságügyi eredménytábla által az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának vizsgálatához használt fő paraméterek ezért a következők: az *eljárások hossza* (egy ügy eldöntéséhez szükséges becsült vagy átlagos időtartam napokban), a *befejezési arány* (a befejezett ügyek számának a beérkezett ügyek számához viszonyított aránya) és a *folyamatban lévő ügyek* (amelyekkel az év végén még foglalkozni kell) száma.

A hatékonyságra vonatkozó általános adatok

A 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla hét évre (2012-2018) kiterjedően tartalmaz hatékonyságra vonatkozó adatokat. Ez az időtartam lehetővé teszi bizonyos tendenciák azonosítását, és figyelembe veheti, hogy az igazságügyi reformok esetében hatásuk jelentkezése gyakran időbe telik.

A polgári, kereskedelmi és közigazgatási ügyekben 2012 óta rendelkezésre álló adatokat tekintve a hatékonyság 11 tagállamban javult vagy stabil maradt, míg nyolc tagállamban csökkent, bár gyakran csak csekély mértékben.

Pozitív fejlemények figyelhetők meg azon tagállamok többségében, amelyek az európai szemeszter keretében konkrét kihívásokkal szembesültek ⁽⁴⁹⁾:

- 2012 óta e tagállamok közül szinte valamennyiben az **elsőfokú bírósági eljárások hossza** a tág „összes ügy” kategóriában (5. ábra), valamint a polgári és kereskedelmi peres ügyekben (6. ábra) csökkent vagy stabil maradt. A közigazgatási ügyek esetében (8. ábra) az eljárások hossza e tagállamok legtöbbszörében 2012 óta csökkent vagy stabil maradt. Összességében csak néhány tagállam tapasztalt növekedést az eljárások hosszát illetően 2018-ban.
- Az eredménytábla bemutatja az **eljárások hosszára** vonatkozó adatokat **valamennyi bírósági szinten** (első-, másod- és harmadfokú bíróságok) a polgári és kereskedelmi peres ügyek (7. ábra), valamint a közigazgatási ügyek (9. ábra) tekintetében egyaránt. Az adatok azt mutatják, hogy több olyan tagállamban, amely kihívásokkal szembesül az elsőfokú bírósági eljárások hosszadalmassága terén, a magasabb bírósági szintek hatékonyabban működnek. Éppen ellenkezőleg, néhány más, kihívásokkal szembesülő tagállamban a magasabb szintű bíróságokon az eljárás átlagos hossza meghaladja az első fokú bíróságokon mért hosszúságot.
- A tág „összes ügy”, valamint a polgári és kereskedelmi peres ügyek kategóriáiban (10. és 11. ábra) 2012 óta csökkent azon tagállamok teljes száma, ahol a **befejezési arány** 100 %-nál magasabb. 2018-ban szinte valamennyi tagállam – köztük a kihívásokkal szembenézők is – magas (97 %-ot meghaladó) befejezési arányról tett jelentést, ami azt jelenti, hogy a bíróságok általában képesek kezelni az említett kategóriákba tartozó ügyeket. A közigazgatási ügyek esetében (12. ábra) a befejezési arány jelentősebb éves ingadozásokat mutat, és általánosságban alacsonyabb marad, mint a többi ügykategóriában; egyes tagállamok jelentős előrehaladást értek el. Különösen a kihívásokkal szembesülő tagállamok többsége számol be arról, hogy a közigazgatási ügyekben 2012 óta növekszik a lezárási arány.

⁴⁹ HR, IT, CY, HU, MT, PT és SK, amelyek 2019. évi európai szemeszter keretében országspecifikus ajánlásokat kaptak, valamint BE, BG, IE, EL, ES, LV, PL, RO és SI, amelyek vonatkozásában a kihívások a 2019. évi országspecifikus ajánlásaik és az országjelentések preambulumbekzdéseiben tükrözödték.

Az eredményeknek a vizsgált hét év tekintetében tapasztalt ingadozásai kontextuális tényezőkre (a beérkező ügyek 10 % feletti kilengései nem szokatlanok) vagy rendszerszintű hiányosságokra (a rugalmasság és reagálóképesség hiányára, vagy a reformfolyamat következetlenségeire) vezethetők vissza.

- 2012 óta a legsürgetőbb kihívásokkal szembenező tagállamok mindegyikében folyamatos előrehaladás tapasztalható az **ügyhátralék** terén, az ügyek kategóriájától függetlenül. A folyamatban lévő ügyek számát illetően a legjelentősebb előrelépés a folyamatban lévő polgári és kereskedelmi peres ügyek (14. ábra) és a közigazgatási ügyek (15. ábra) számának csökkenése terén történt. E javulások ellenére továbbra is jelentős különbségek vannak a viszonylag kevés folyamatban lévő üggyel, valamint a még sok folyamatban lévő üggyel rendelkező tagállamok között, és néhány tagállamban úgy tűnik, hogy a hátralék növekszik.

Hatékonyság az uniós jog konkrét területein

Az adott területek átlagos eljárás hosszaira vonatkozó adatok (16-21. ábra) betekintést nyújtanak abba, hogy miként működnek az igazságszolgáltatási rendszerek az ilyen üzleti jellegű jogvitatípusok esetében.

A konkrét jogterületeken mutatkozó hatékonyságra vonatkozó adatokat szűken meghatározott forgatókönyvek alapján gyűjtik, és a releváns ügyek száma alacsonynak tűnhet. Az eljárások hatékonyságra vonatkozó általános adatokban bemutatott számított hosszához képest azonban ezek az adatok az adott évben a konkrét területre tartozó összes releváns ügy tényleges átlagos hosszát ismertetik. Ezért érdemes megjegyezni, hogy számos olyan tagállam, amely a hatékonyságra vonatkozó általános adatok alapján látszólag nem szembesül kihívásokkal, konkrét uniós jogterületeken az ügyek lényegesen hosszabb átlagos hosszáról számol be. Ugyanakkor a különböző területeken folytatott eljárások hossza is jelentősen eltérhet ugyanazon tagállamban.

Az uniós jog konkrét területeire vonatkozó számadatokból a következő tendencia látható:

- **a versenyjogi ügyek** (16. ábra) esetében, noha a bíróságok teljes ügyterhelése minden tagállamban kismértékben nőtt, a bírósági felülvizsgálat időtartama hat tagállamban csökkent vagy stabil maradt, míg öt másik tagállamban növekedett. 2018-ban a kedvező tendencia folytatódott: csak két tagállam számolt be arról, hogy az eljárás átlagos hossza meghaladja az 1000 napot (szemben a 2017. évi három tagállammal).
- Az **elektronikus hírközlés** (17. ábra) területén a bíróságok ügyterhe tovább növekedett, véget vetve az előző években megfigyelt, az eljárás rövidebb időtartama szempontjából tapasztalható kedvező tendenciának. 2018-ban a legtöbb tagállam növekedést rögzített az eljárások átlagos hosszában, mind 2017-hez, mind pedig 2013-hoz képest.
- Az **uniós védjeggyel kapcsolatos bitorlási ügyek** (18. ábra) tekintetében 2018-ban az eljárások átlagos időtartamának tendenciái jelentősen eltértek. Néhány tagállam hirtelen növekedést regisztrált, míg mások jobban megbirkóztak az ügyteherrel, és csökkentették az ügyek befejezéséhez szükséges időt.
- A fogyasztóvédelmi jog területén (19. és 20. ábra) a közigazgatási és a bírósági felülvizsgálati eljárást egyaránt magában foglaló végrehajtási lánc együttes hatása mutatkozhat. 2018-ban hét tagállam számolt be arról, hogy fogyasztóvédelmi hatóságaiknak átlagosan három hónapnál rövidebb időt vesz igénybe az uniós fogyasztóvédelmi jogszabályok hatálya alá tartozó ügyben határozat meghozatala, kilenc tagállamban pedig több mint 6 hónapot. Amennyiben a fogyasztóvédelmi hatóságok határozatát a bíróságon megtámadták, 2018-ban a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata a tagállamok többségében átlagosan kevesebb mint egy évet vett igénybe.
- A **pénzmosás** elleni hatékony küzdelem döntő fontosságú a pénzügyi rendszer és a tisztességes verseny védelme, valamint a hátrányos gazdasági következmények megelőzése szempontjából. A pénzmosási bűncselekményekkel kapcsolatos bírósági eljárások hosszával kapcsolatos kihívások befolyásolhatják a pénzmosás elleni eredményes küzdelmet. A 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla frissített adatokat tartalmaz a pénzmosási bűncselekmények miatt indult bírósági eljárások hosszáról (21. ábra), amelyek azt mutatják, hogy míg a tagállamok mintegy felében az elsőfokú bírósági eljárások átlagosan legfeljebb egy évig tartanak, ezek az eljárások átlagosan körülbelül két évig tartanak több, a pénzmosási

3.2. Az igazságszolgáltatási rendszerek minősége

Nincs egyetlen módja annak, hogy miként kell mérni az igazságszolgáltatási rendszerek minőségét. A 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla továbbra is olyan tényezőket vizsgál, amelyeket általában relevánsnak fogadnak el az igazságszolgáltatás minőségének javítása terén. A korábbi évekhez hasonlóan ezeket négy kategóriába soroljuk:

- 1) az igazságszolgáltatás hozzáférhetősége a polgárok és vállalkozások számára,
- 2) megfelelő anyagi és humánerőforrások,
- 3) értékelési eszközök alkalmazása, valamint
- 4) minőségi standardok használata.

3.2.1. Hozzáférhetőség

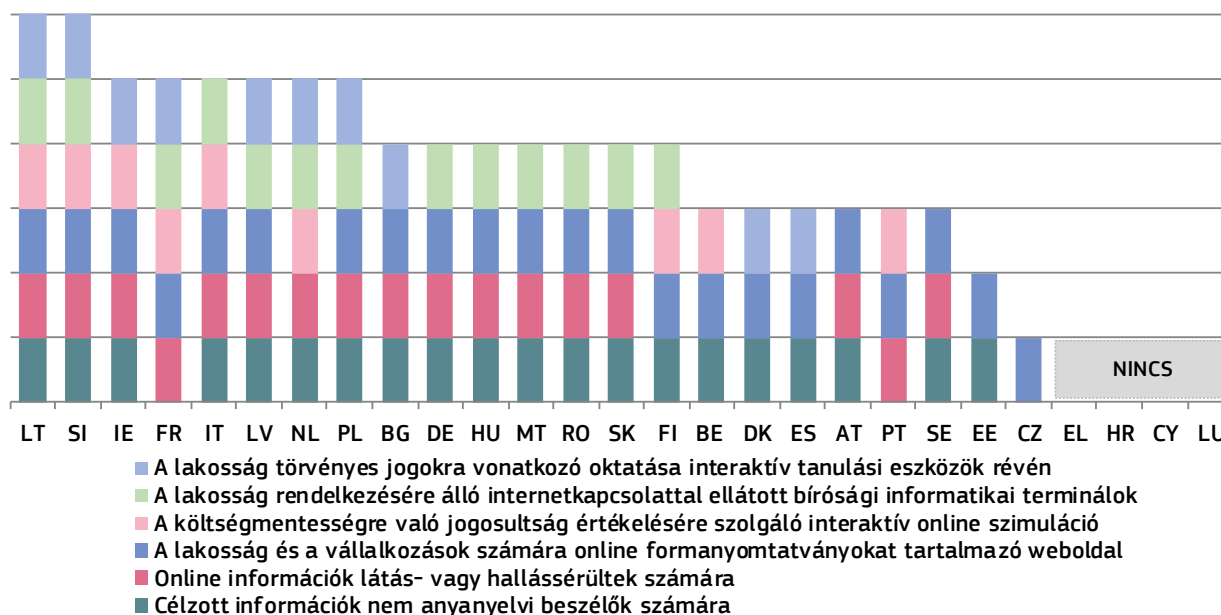
Az igazságszolgáltatási lánc egészében biztosítani kell az – igazságszolgáltatási rendszerre, az igény és a kapcsolódó pénzügyi szempontok érvényesítésének kezdeményezésére, valamint a folyamat végéig az eljárás aktuális állására vonatkozó – információk könnyebb megszerzést szolgáló hozzáférhetőséget, hogy az ítélet gyorsan hozzáférhető legyen az interneten.

– *Információk biztosítása az igazságszolgáltatási rendszerről* –

A polgárbarát igazságszolgáltatás megköveteli, hogy az igazságszolgáltatási rendszerre vonatkozó információkat oly módon biztosítsák, hogy azok ne csak könnyen hozzáférhetőek legyenek, hanem személyre szabott legyen azon konkrét társadalmi csoportokra, akiknek egyébként nehézséget okozna az információkhoz való hozzáférés. A 22. ábra az igazságszolgáltatási rendszer konkrét aspektusaival kapcsolatos, valamint egyes konkrét társadalmi csoportok számára rendelkezésre álló online információk elérhetőségét mutatja.

⁵⁰ A pénzmosás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló, 2018. október 23-i (EU) 2018/1673 európai parlamenti és tanácsi irányelv a jövőben kiküszöböli azokat a jogi akadályokat, amelyek késleltethetik a büntetőeljárást, például hogy a pénzmosással kapcsolatos büntetőeljárás csak akkor kezdődhet meg, ha az előcselekménynek tekintett bűncselekményre vonatkozó eljárást lezárták. A tagállamoknak legkésőbb 2020. december 8-ig kell az említett irányelvet átültetniük.

22. ábra: Az igazságszolgáltatási rendszerrel kapcsolatos online információk elérhetősége a közvélemény számára, 2019 (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁵¹⁾)

(*) **DE:** minden szövetségi tartomány és a szövetségi szint önállóan dönti el, mely információk érhetők el online.

– Költségmentesség, eljárási illetékek és ügyvédi díjak –

A bírósági költségek kulcselemet képeznek az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés szempontjából. A magas perköltségek, ideértve az eljárási illetékeket⁽⁵²⁾ és ügyvédi díjakat⁽⁵³⁾ akadályozhatják az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést. A polgári és kereskedelmi ügyekben a perköltségek uniós szinten nem harmonizáltak. Ezeket a nemzeti jogszabályok szabályozzák, és ezért tagállamonként eltérőek.

A költségmentességhez való hozzáférés a Chartában rögzített alapvető jog⁽⁵⁴⁾. Ez lehetővé teszi az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést azok számára, akik nem tudnák viselni vagy megelőlegezni a peres eljárás költségeit. A legtöbb tagállam a kérelmező jövedelme alapján ítéli meg a költségmentességet⁽⁵⁵⁾.

A 23. ábra a teljes vagy részleges költségmentesség elérhetőségét mutatja be egy konkrét, 6 000 EUR összegű követelésért indult fogyasztói ügyben. Összehasonlítja a költségmentesség nyújtásának küszöbértékeit, az egyes tagállamokban az Eurostat szegénységi küszöbének

⁵¹ A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

⁵² Eljárási illetéknek minősül az az összeg, amelyet nem büntetőjogi eljárás megindításáért a bíróságon fizetni kell.

⁵³ Az ügyvédi díj az ügyvédek által ügyfeleik számára nyújtott szolgáltatások ellenértéke.

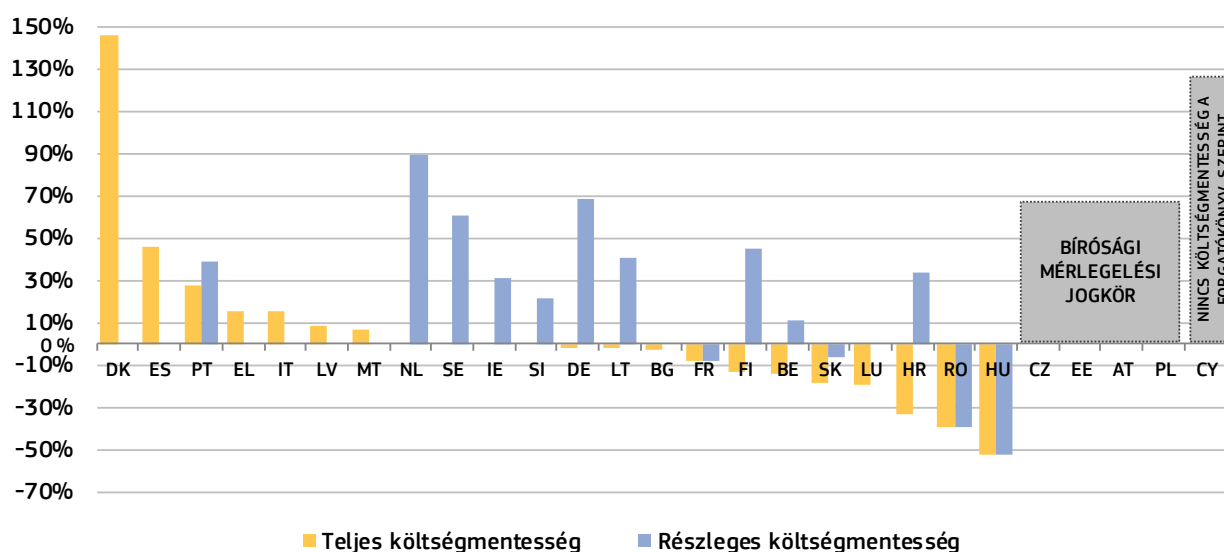
⁵⁴ Az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének (3) bekezdése.

⁵⁵ A tagállamok különböző módszereket – például különböző referencia-időszakokat (havi/éves jövedelem) – használnak a jogosultsági küszöb meghatározására. A tagállamok mintegy fele rendelkezik a kérelmező személyi tőkéjével kapcsolatos küszöbértékkel is. Ennél az ábránál ez nem került figyelembevételre. BE, BG, IE, ES, FR, HR, HU, LV, LT, LU, NL és PT esetében bizonyos kategóriákba tartozó embercsoportok (például bizonyos típusú ellátásban részesülők) automatikusan jogosultak a polgári és kereskedelmi jogvitákban a költségmentességre. A további feltételeket, amelyek alapján a tagállamok költségmentességet ítélhetnek meg magánszemélyeknek – például az ügy érdemi része alapján –, ez az ábra nem tükrözi. Noha a számadathoz közvetlenül nem kapcsolódik, több tagállamban (AT, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, IT, NL, PL, PT, SI) a költségmentesség nem korlátozódik természetes személyekre.

százalékában kifejezve⁵⁶). Például ha a költségmentesség jogosultsági küszöbe 20 %-nál jelenik meg, ez azt jelenti, hogy a kérelmező az Eurostat vonatkozó szegénységi küszöbénél 20 %-kal magasabb jövedelemmel még kaphat költségmentességet. Ezzel szemben, ha a költségmentesség küszöbértéke 0 alatt van, ez azt jelenti, hogy a szegénységi küszöb alatti jövedelemmel rendelkező személy sem feltétlenül jogosult költségmentességre.

Egyes tagállamok olyan költségmentességi rendszert működtetnek, amely a peres költségek 100 %-át fedezi (teljes költségmentesség), és amelyet a költségeket részlegesen fedező rendszer (részleges költségmentesség) egészít ki, ez utóbbi jogosultsági feltételei az előbbiétől eltérnek. Egyes tagállamok vagy csak teljes vagy csak részleges költségmentességi rendszert működtetnek.

23. ábra: Költségmentességi jövedelemküszöb egy konkrét fogyasztóvédelmi ügyben, 2019(*) (az Eurostat szegénységi küszöbétől való eltérés %-ban) (forrás: Európai Bizottság a CCBE-vel ⁽⁵⁷⁾)

(*) EE: a költségmentesség biztosítására vonatkozó döntés nem a kérelmező pénzügyi forrásainak szintjén alapul. IE: részleges költségmentesség esetében a kérelmező felhasználható vagyoni eszközeit is figyelembe kell venni. LV: a küszöbértékek településenként változnak, a diagram a felső határt ábrázolja.

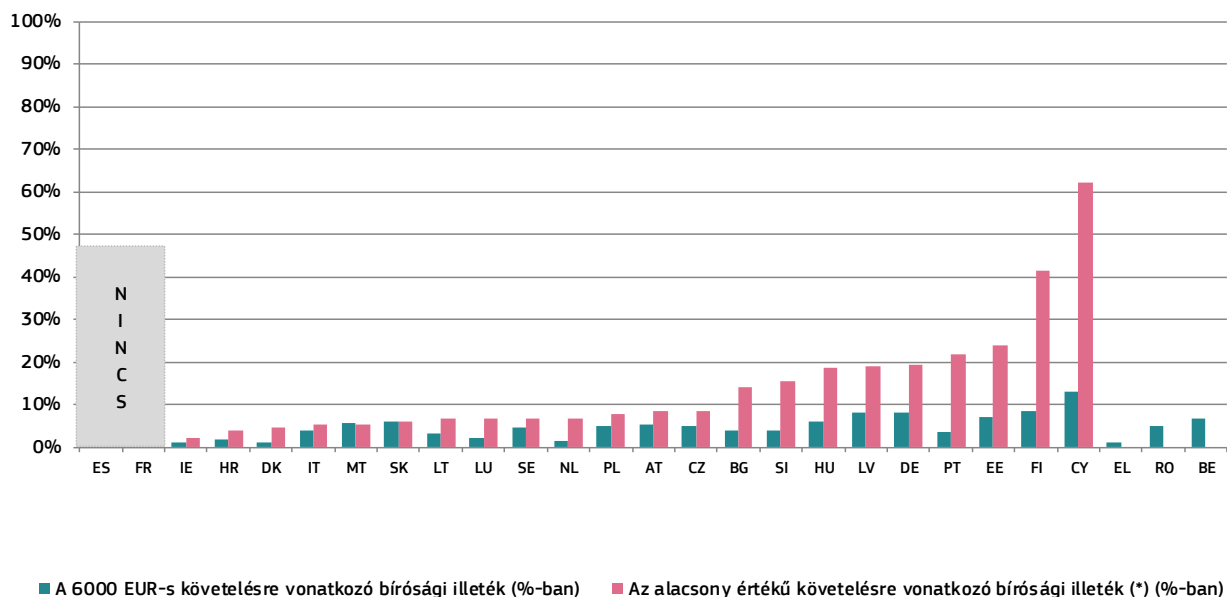
A legtöbb tagállam arra kötelezi a feleket, hogy bírósági eljárás megindításakor eljárási illetéket fizessenek. A költségmentesség kedvezményezettjei gyakran mentesülnek az eljárási illetékek megfizetése alól. Kizárólag BG-ben, EE-ben, IE-ben, NL-ben, PL-ben és SI-ben nem mentesülnek automatikusan az eljárási illeték megfizetése alól a költségmentességben részesített személyek. CZ-ben a bíróság egyedi alapon dönt a költségmentességben részesülő személy eljárási illetékek megfizetése alóli mentesítéséről. A 24. ábra összehasonlítja a két forgatókönyv esetében a – követelés értékének arányában kifejezett – bírósági eljárási illetékeket. Ha például az eljárási illeték az alábbi ábra szerint a 6 000 EUR összegű követelés 10 %-a, a fogyasztónak

⁵⁶ Az összehasonlítható adatok gyűjtése érdekében az egyes tagállamok Eurostat szegénységi küszöbét havi jövedelemre konvertálták. A szegénységi küszöböt a rendelkezésre álló ekvivalens háztartási jövedelem nemzeti mediánjának 60 %-ában határozták meg. A jövedelmekkel és az életkörülményekkel kapcsolatos európai felmérés, Eurostat táblázat ilc_li01, elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>

⁵⁷ A 2019-es adatokat a CCBE tagjai által kitöltött kérdőív alapján gyűjtötték, amely a következő konkrét forgatókönyvet vette alapul: egy fogyasztó jogvitája egy céggel (két különböző értékű követelést jeleztek: 6 000 EUR és az Eurostat szegénységi küszöb minden egyes tagállamban). Tekintettel arra, hogy a költségmentesség feltételei a kérelmező helyzetétől függenek, a következő forgatókönyv alkalmazására került sor: egyedülálló, 35 éves alkalmazott kérelmező, eltartottak és jogvédelmi biztosítás nélkül, rendszeres jövedelemmel és bérlet lakással.

600 EUR bírósági eljárási illetéket kell fizetnie a bírósági eljárás megindításáért. A kis értékű követelés minden tagállam esetében az Eurostat szegénységi küszöbén alapul.

24. ábra: Egy konkrét fogyasztóvédelmi ügyben a bírósági eljárás megindításának eljárási illetéke, 2019 (*) (az eljárási illeték mértéke a követelés értékének arányában) (forrás: Európai Bizottság a CCBE-vel ⁵⁸))

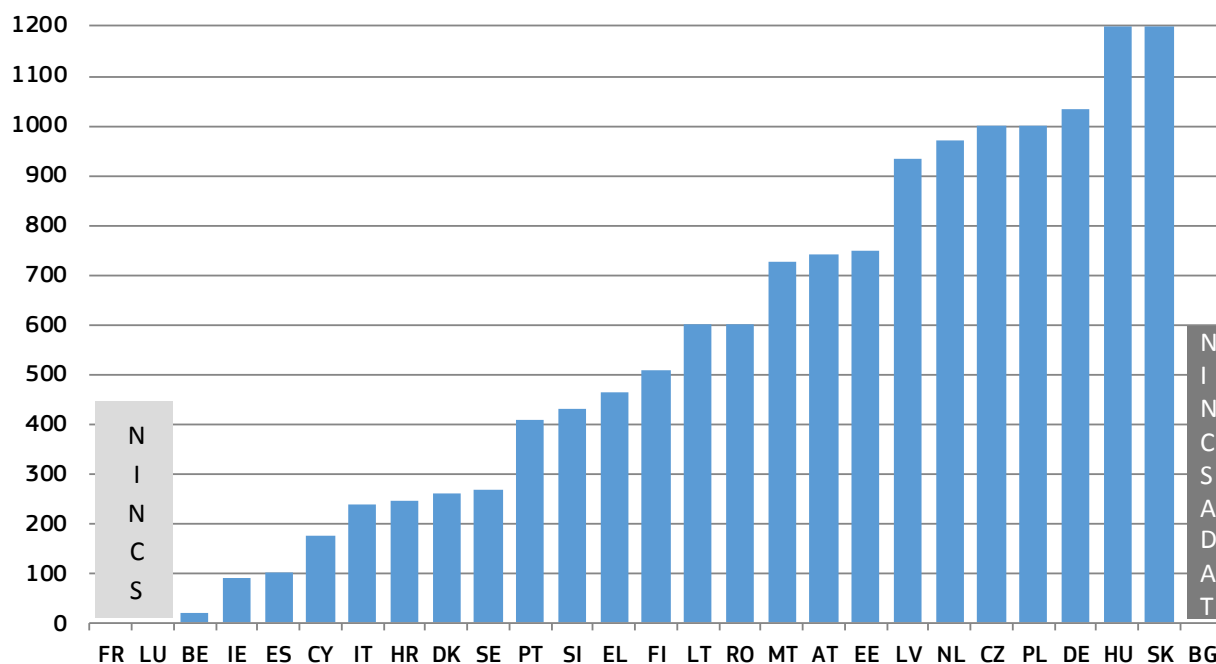

(*) „Kis értékű követelés”: olyan követelés, amely az Eurostat szegénységi küszöbének felel meg egy egyedülálló személy esetében minden tagállamban, havi jövedelemre átváltva (például 2019-ben ez az érték a romániai 164 EUR-tól a luxemburgi 1 804 EUR-ig terjedt). **BE, EL és RO:** a kis értékű követelésekre vonatkozó eljárási illetékekről nem szolgáltatott adatot. **LU:** A peres feleknek költségmentesség hiányában végrehajtási illetéket kell fizetniük az eljárás felperesként való megindításához. **NL:** Eljárási illetékek jövedelem alapján < 2 275 EUR/hó.

⁵⁸ Az adatok 2019-es jövedelmi küszöbökre vonatkoznak és azokat a CCBE tagjai által kitöltött kérdőív alapján gyűjtötték, amely a következő konkrét forgatókönyvet vette alapul: egy fogyasztó jogvitája egy céggel (két különböző értékű követelést jeleztek: 6 000 EUR és az Eurostat szegénységi küszöb minden tagállamban).

A szerződések hatékony érvényre juttatása elengedhetetlen a gazdaság számára. A peres eljárás tényleges költségei visszatérítésének valószínűsége megerősíti azon hitelező helyzetét, aki a szerződés érvényre juttatására törekszik. Általában a hitelező felperesnek eljárási illetéket kell fizetnie az ügy bíróság elé vitelért. A bíróságok általában a peresztes alperest kötelezik a pernyertes felperes által megfizetett eljárási illetékek teljes mértékben történő megtérítésére. A 25. ábra egy konkrét kereskedelmi ügyben a bírósági eljárás megindításához szükséges eljárási illeték mértékét mutatja (lásd az 59. lábjegyzetet).

25. ábra: Eljárási illeték a bírósági eljárás megindításához egy konkrét kereskedelmi ügyben, 2019(*) (euróban) (forrás: Európai Bizottság a CCBE-vel ⁽⁵⁹⁾)

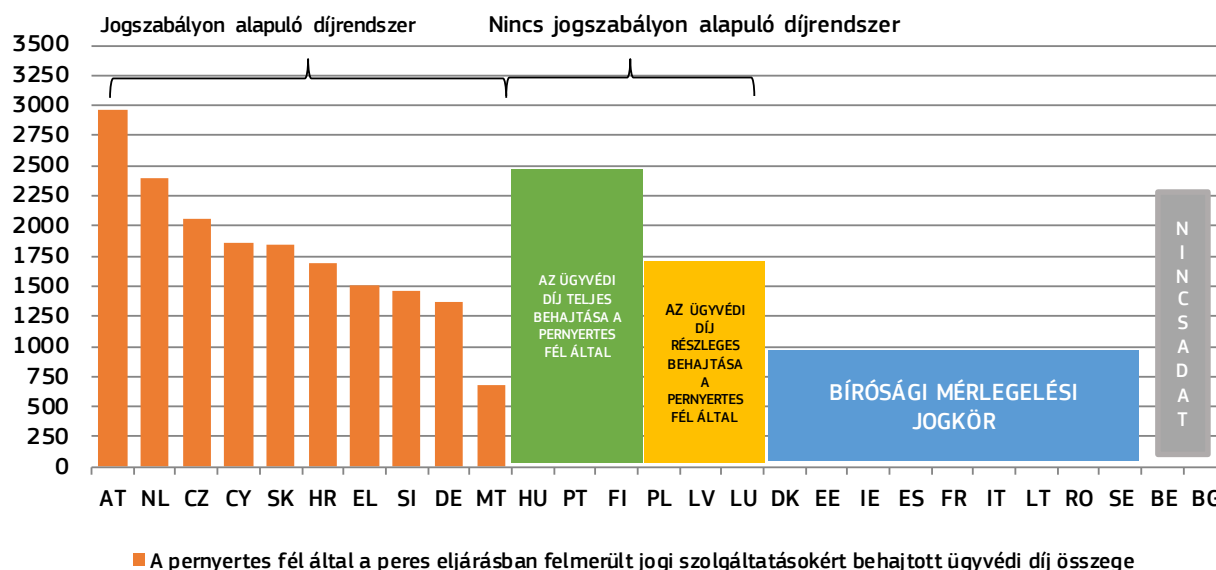

(*) Az eljárási illetékek megtérítéséről eseti alapon dönt **ES**, **PT** és **RO**. A pernyertes fél nem kapja meg teljes mértékben a bírósági illetékeket a következő tagállamokban: **EL** és **HU**.

Általában a hitelezőnek nemcsak a peres eljárás során, hanem már a pert megelőző szakaszban is meg kell előlegeznie saját ügyvédjének díjait. A visszatérítés vonatkozásában a legtöbb tagállam alkalmazza azt a szabályt, miszerint a peresztes félnek nemcsak saját, hanem a pernyertes fél ügyvédi költségeit is viselnie kell. Egy ilyen díjáterhelő szabály meggátolja az alacsony győzelmi eséllyel rendelkező ügyek indítását, miközben ösztönzi a nagy nyeresési valószínűségű ügyeket. A 26. ábra azt az összeget szemlélteti, amelyet a bíróság a pernyertes felperesnek ítélne egy konkrét kereskedelmi ügy forgatókönyve esetén (lásd a 60. lábjegyzetet). Három fő rendszer különböztethető meg: (1) a jogszabályban meghatározott díjrendszerrel rendelkező tagállamokban az ügyvédi díjak megtérítése az ügyvéd által végzett munkára előirányzott törvényi díj mértékétől függ, amely tagállamonként jelentősen eltérő; (2) a jogszabályban meghatározott díjrendszer nélküli tagállamokban az ügyvédi díjat teljes mértékben (HU, PT, FI) vagy részlegesen (PL, LV, LU) megtérítik; és (3) számos tagállamban a megtérítésről a bíróság eseti alapon határoz.

⁵⁹ Az adatokat a CCBE tagjai által kitöltött kérdőív alapján gyűjtötték, amely a következő konkrét forgatókönyvet vette alapul: két társaság közötti jogvita egy szerződés érvényre juttatására vonatkozó, határokon átnyúló kereskedelmi perben. A követelés értékét 20 000 EUR-ban jelölték meg. A CCBE tagjait felkérték, hogy adjanak tájékoztatást a forgatókönyv szerinti ügyben kereset benyújtásához fizetendő eljárási illetékről.

26. ábra: A ügyvédi díjak megtéríthetősége egy kereskedelmi perben, 2019 (*) (EUR-ban)
(forrás: Európai Bizottság a CCBE-vel ⁽⁶⁰⁾)

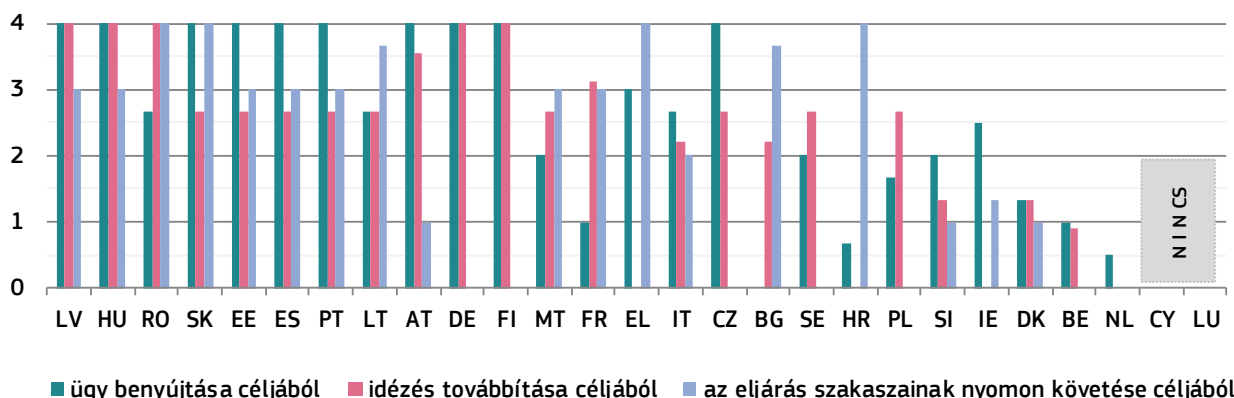
(*) Ennél a számadatnál az ügyvédi díjak nem tartalmazzák a leírási költségeket és az áfát, ha az fizetendő. A forgatókönyvben szerint a feltételezett ügyvédi díj a perbeli szakaszra 1 650 EUR. A jogszályban meghatározott díjat nem ismerő rendszerekben a teljes megtérítés azt jelenti, hogy ezt az összeget (1 650 EUR) lehet megtéríttetni. A részleges visszatérítést alkalmazó tagállamokat (PL, LV, LU) a megtérítendő ügyvédi díj szerint rangsorolták (a legmagasabbtól a legalacsonyabb felé, az összegek 1 275 és 500 EUR között mozognak). Ez a számadat nem tartalmaz információkat a perindítás előtti szakaszban fizetendő ügyvédi díjak megtéríthetőségéről, amely nem minden tagállamban ismert. **AT**: a forgatókönyv nem teljes mértékben alkalmazható AT megtérítési rendszerére. **MT**: MT-ben nem ismert az óradíj fogalma, a megtérítést a követelés értéke alapján határozzák meg. **IT**: van jogszályban meghatározott díj IT-ban (3 235 EUR a forgatókönyv szerint), de a bíróság egy meghatározott tartományon belül dönthet a megtérítésről. **LT**: a bíróság döntésekor figyelembe veszi az Igazságügyi Minisztérium útmutatásait, a forgatókönyvben a maximális összeg 3 350 EUR lenne.

– A követelések online előterjesztése és nyomon követése –

A bírósági eljárás egyes lépései elektronikus úton történő megtételének lehetősége fontos része az igazságszolgáltatási rendszerek minőségének, mivel a követelések elektronikus benyújtása, az eljárás online nyomon követésének és továbbvitelének lehetősége megkönnyítheti az igazságszolgáltatáshoz való jog érvényesítését, valamint csökkentheti a késedelmeket és költségeket. A bíróságokon alkalmazott IKT-rendszerek mellett egyre fontosabb szerepet kapnak az igazságügyi hatóságok közötti határon átnyúló együttműködésben is, amellyel például a kis értékű követelések eljárásaiban – az uniós jogszályok végrehajtását is megkönnyítik.

⁶⁰ Az adatokat a CCBE tagjai egy kérdőívre adott válaszaik alapján gyűjtötték, ugyanazon hipotetikus ügy alapján, mint a 25. ábra esetében (vö. 58. lábjegyzet). Az ügyvédi díjak kiszámításához a következő forgatókönyvet vették alapul: a szerződést érvényre juttatni kívánó vállalat egy szakosodott és tapasztalt ügyvéddel kötött szerződést, aki a következő munkát végezte: A perindítást megelőző szakaszban: 3 óra munka, egy dokumentum elkészítése óránkénti 150 EUR (összesen 450 EUR) összegű ügyvédi díj ellenében. Perbeli szakasz: 11 óra munka, 3 dokumentum elkészítése, 2 bírósági tárgyalás nettó 150 EUR összegű óradíjért (összesen 1 650 EUR). A CCBE tagokat felkérték arra, hogy adjanak tájékoztatást a) a (perindítás előtti) perbeli szakaszban a munkára jogszályban előírt díjakról, ha vannak ilyenek, és b) azon ügyvédi díj összegéről, amelynek megtérítésére a bíróság észszerűen kötelezné a pereszes felet.

27. ábra: Az elektronikus lehetőségek rendelkezésre állása, 2018 (*) (0=a bíróságok 0 %-án elérhető, 4=a bíróságok 100 %-án elérhető ⁽⁶¹⁾) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Új módszertan, az adatok nem hasonlíthatók össze az elmúlt évekkel. **DK és RO:** az ügyek e-mailen keresztül is benyújthatók a bíróságokhoz.

– Hozzáférés az ítéletekhez –

Az ítéletek online hozzáférhetőségének biztosítása növeli az igazságszolgáltatási rendszerek átláthatóságát, segíti a polgárokat és a vállalkozásokat jogaik megértésében, és hozzájárulhat az ítélkezési gyakorlat következetességének biztosításához. Az ítéletek online közzétételére vonatkozó szabályok elengedhetetlenek a felhasználóbarát keresőeszközök létrehozásához ⁽⁶²⁾, amelyek az ítélkezési gyakorlatot hozzáférhetővé teszik a jogi szakemberek és a nagyközönség számára. Az ítélkezési gyakorlathoz való zökkenőmentes hozzáférés és annak egyszerű újrafelhasználása lehetővé teszi a szakemberek támogatását szolgáló, innovatív „jogi technológia” alkalmazásokat.

A bírósági határozatok online közzététele megköveteli a különféle érdekek kiegyensúlyozását, a jogi és a politikai keretek által meghatározott határok között. Az általános adatvédelmi rendelet⁽⁶³⁾ teljes mértékben vonatkozik a személyes adatok bírósági kezelésére. A nyilvánosságra hozandó adatok értékelésekor méltányos egyensúlyt kell találni az adatvédelemhez való jog és a bírósági határozatok nyilvánosságához való jog és az igazságszolgáltatási rendszer átláthatósága között. Ez különösen akkor áll fenn, ha nyomós közérdek indokolja ezen adatok közzétételét. Sok országban a törvény vagy a gyakorlat anonimizálást vagy álnevesítést ír elő⁽⁶⁴⁾ a bírósági határozatok közzétételét megelőzően, módszeresen vagy kérésre. Az igazságszolgáltatás által előállított adatokra a nyílt adatokra és a közzétett adatainak újrafelhasználására vonatkozó európai jogszabályok is irányadók⁽⁶⁵⁾.

⁶¹ Az adatok 2018-ra vonatkoznak. A felszereltségi arány 100 %-tól (teljes mértékben telepített eszköz) 0 %-ig (nem létező eszköz) jelzi a grafikon által lefedett eszköz funkcionális meglétét a bíróságokon, a következő skála alapján: (100 % = 4 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1,33 pont konkrét ügyenként; 50–99 % = 3 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1 pont konkrét ügyenként; 10–49 % = 2 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,66 pont konkrét ügyenként; 1–9 % = 1 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,33 pont konkrét ügyenként. A „konkrét ügy” a kezelt pertípusra vonatkozik (polgári/kereskedelmi, büntető, közigazgatási vagy egyéb).

⁶² Lásd: *A legfelsőbb bíróságok irányítására vonatkozó bevált gyakorlatok útmutatója*, a „Legfelsőbb bíróságok mint az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának biztosítói” projekt keretében, 29. o.

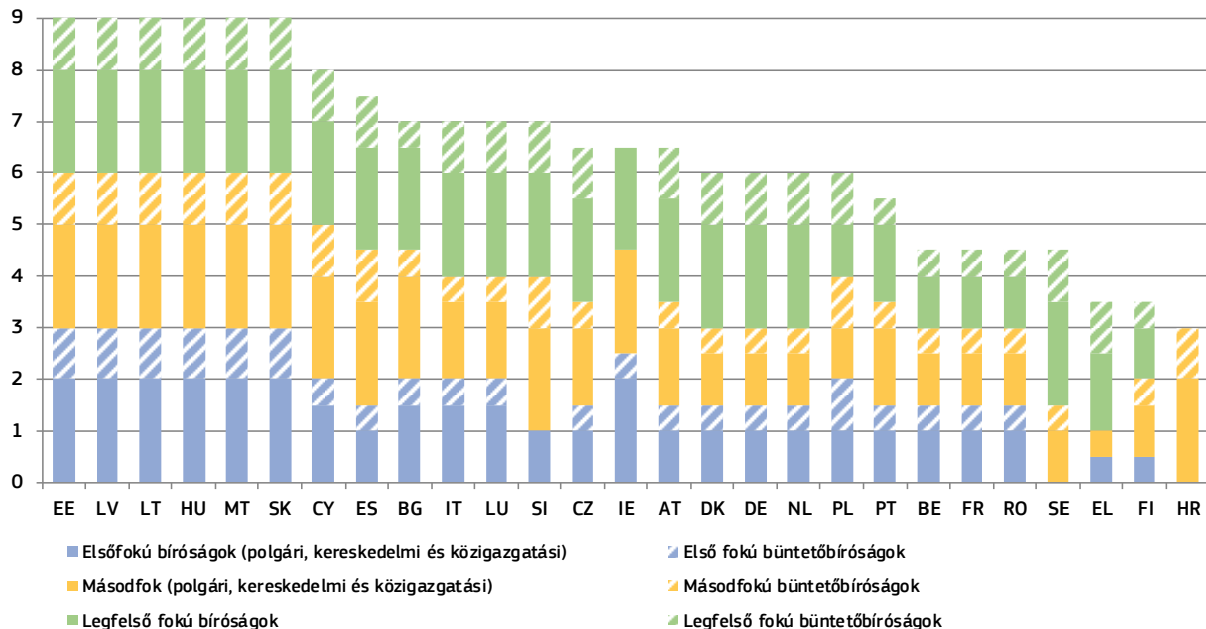
Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (HL L 119., 2016.5.4., 1. o.).

⁶⁴ Az anonimizáció/álnevesítés hatékonyabb, ha azt algoritmus segíti. Szükség van azonban emberi felügyeletre, mivel az algoritmusok nem értik a kontextust.

⁶⁵ az Európai Parlament és a Tanács 2003/98/EK irányelve (2003. november 17.) a közzétett információinak további felhasználásáról (HL L 345., 2003.12.31., 90. o.), valamint az Európai Parlament és a Tanács (EU)

A bírósági határozatok géppel olvasható formában⁽⁶⁶⁾ rendelkezésre állása elősegíti az algoritmus-barát igazságszolgáltatási rendszert⁽⁶⁷⁾.

28. ábra: A közzétett ítéletek online hozzáférhetősége a nyilvánosság számára, 2019 (*)
(polgári/kereskedelmi és közigazgatási ügyek, valamennyi bírósági fokon) (forrás: Európai Bizottság⁽⁶⁸⁾)

(*) Elérhető maximális pontszám: 9 pont. Mindegyik bírósági szintre egy pontot adtunk, ha valamennyi polgári/kereskedelmi, közigazgatási és büntető ügyben elérhetőek az ítéletek (0,5 pontot ott, ahol csak egyes ítéletek elérhetőek). Ahol egy tagállamban csak két bírósági szint van, három bírósági szintre adtuk a pontszámokat a nem létező bírósági szint vonatkozó magasabb szintjét tükrözve. Azon tagállamok esetében, amelyek nem tesznek különbséget a két jogterület (polgári/kereskedelmi és közigazgatási) között, mindkét területre azonos számú pontot adtunk. **BE:** polgári és büntető ügyekben minden bíróság maga dönt a saját határozatainak közzétételéről. **BG:** A Semmítészék büntetőjogi határozatait mind közzéteszik, kivéve azokat, amelyek minősített adatokat tartalmaznak. **DE:** az egyes tartományok döntenek az elsőfokú ítéletek online elérhetőségéről. **IE:** büntetőügyek esetében a sommás ügyekre általában nem vonatkozik írásbeli ítélet. **CY:** közigazgatási és büntetőügyekben a bíróságok döntenek a közzéteendő ítéletekről. **LU és SE:** a bíróságok nem teszik közzé rendszeresen az ítéleteket az interneten (csak mérőföldkőnek számít ügyekben). **AT:** első és a másodfokon a bíróságok döntenek arról, hogy mely ítéleteket teszik közzé. **NL:** a bíróságok a közzétételről közzétett kritériumok alapján döntenek. **PL:** közigazgatási ügyekben a közzétételt minden bíróság egységvezetője határozza meg. **PT:** polgári és büntető ügyekben a bíróságon belüli bizottság dönt a közzétételről.

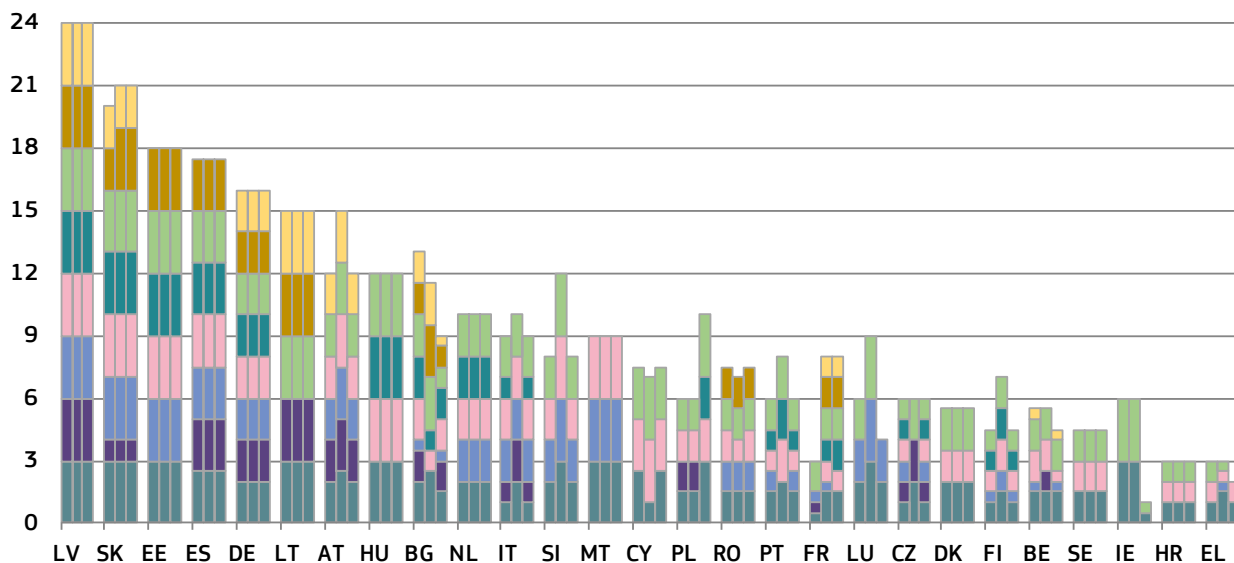
2019/1024 irányelve (2019. június 20.) a közszféra információinak további felhasználásáról szóló 2003/98/EK irányelv módosításáról (HL L 172., 2019.6.26., 56. o.).

⁶⁶ A szabványok (pl. Akoma Ntoso) szerint modellezett határozatok és a hozzájuk kapcsolódó metaadatok ingyenesen letölthetők adatbázis formájában vagy más automatizált eszközökkel (például alkalmazásprogramozó felület).

⁶⁷ Lásd még: a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának - Európai adatstratégia, COM(2020) 66 final, a Bizottság Fehér könyve a mesterséges intelligenciáról - a kiválóság és a bizalom európai megközelítése, COM(2020) 65 final, valamint a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetések a bírósági határozatok online közzétételére vonatkozó legjobb gyakorlatokról (HL C 362., 2018.10.8., 2. o.).

⁶⁸ A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

29. ábra: Géppel olvasható bírósági határozatok előállításának megszervezése, 2019 (*)
(polgári/kereskedelmi, közigazgatási és büntető ügyek, valamennyi bírósági szint) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁶⁹⁾)

Minden tagállam esetében a három oszlop képviseli a meglévő szabályokat a következő típusú ügyekben (balról jobbra):

1. polgári/kereskedelmi ügyek
2. közigazgatási ügyek
3. büntetőügyek.

■ A határozatok és a hozzájuk kapcsolódó metaadatok ingyenesen letölthetők adatbázis formájában vagy más automatizált eszközökkel

■ Az anonimizációt/álnevesítést algoritmus segíti

■ Szabályok vannak érvényben annak meghatározására, hogy a személyes adatokat az interneten közzétett ítéletekben feltárják-e vagy sem

■ Az ítéletekben kapcsolódó információk („metaadatok”) vannak a nemzeti és/vagy az uniós jogból vagy a bírósági gyakorlatból idézetek, vagy azokra utaló hivatkozások vonatkozásában

■ A bírósági határozatokhoz információk („metaadatok”) kapcsolódnak a kulcsszavak, a döntés dátuma stb. szerint

■ Európai esetjogi azonosítóval (ECLI) ellátott ítéletek

■ Az ítéleteket egy szabvány szerint modellezzik, amely lehetővé teszi azok gépi olvashatóságát

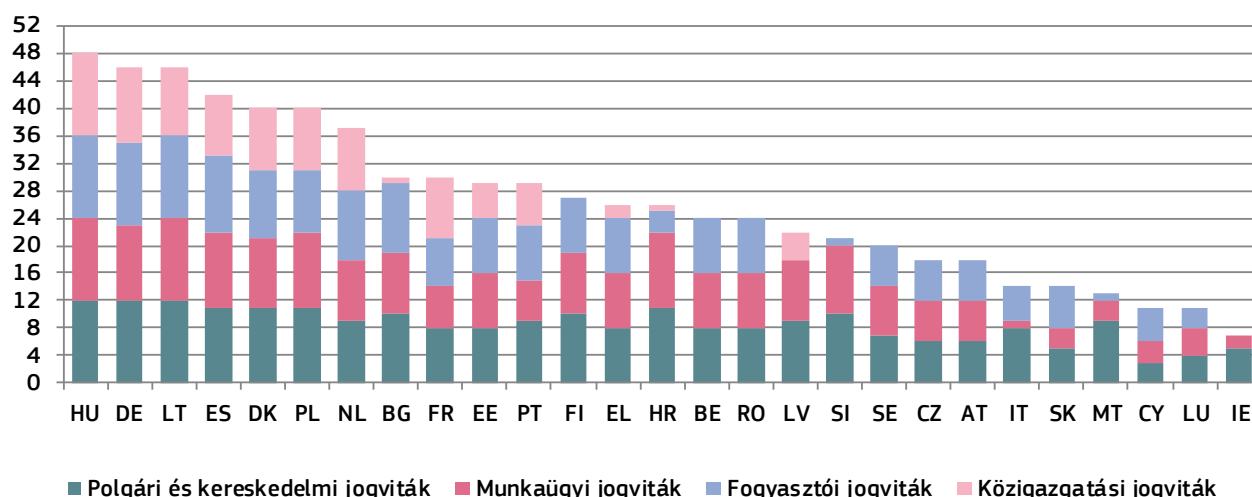
(*) Elérhető maximális pontszám: 24 pont ügytípusonként. A három szint mindegyikére (első, második, végső) egy pont adható, ha az összes bírósági határozatot lefedik. Ha bizonyos bírósági határozatok csak bizonyos bírósági szinten lefedettek, akkor csak fél pont jár. Amennyiben egy tagállamban csak két bírósági szint van, három szintre adtuk a pontszámokat, a vonatkozó magasabb szint nem létező szintre tükrözésével. Azon tagállamok, amelyek nem tesznek különbséget a közigazgatási és polgári/kereskedelmi ügyek között, azonos pontszámot kaptak mindkét jogterületre. **ES:** Az Általános Igazságügyi Tanács (CGPJ) adatbázisának kereskedelmi célokra történő felhasználása vagy az információk tömeges letöltése nem megengedett. Ezen információk újbóli felhasználása adatbázisok kidolgozásához vagy kereskedelmi célokra a CGPJ által a Bírói Dokumentációs Központon keresztül megállapított eljárás és feltételek szerint történik. **FR:** Csak a Cour de Cassation által közzétett ítéletek érhetők el a nyilvánosság számára, ingyenesen. A Jurica-n a fellebbviteli bíróságok által közzétett dokumentumok a privát virtuális igazságszolgáltatási hálózaton keresztül és a jogi kiadók számára is elérhetők. Az elsőfokú és a felsőbb bíróságok által a Cour de Cassationhoz továbbított határozatokat nem anonimizálják vagy álnevesítik. Megteremtették a bírósági határozatokhoz való nyílt hozzáférést - az ismétlődő és a szisztematikus lekérések kizárásával. Büntetőügyek a bírák és az igazságügyi alkalmazottak személyes adatainak a tényleges vagy feltételezett szakmai gyakorlatuk felmérése, elemzése, összehasonlítása vagy előrejelzése céljából történő újbóli felhasználása. **IE:** Az ír jogrendszerben nincs szakosított bíróságnak hatásköre a közigazgatási jogi ügyek elbírálására. **LU:** Közigazgatási ügyekben csak két bírósági szint létezik.

⁶⁹ A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

– Alternatív vitarendezési módszerek hozzáférhetősége –

A 30. ábra azt mutatja be, hogy a tagállamok milyen erőfeszítéseket tettek az alternatív vitarendezési (AVR) módszerek önkéntes használatának előmozdítására konkrét ösztönzők révén, amelyek a jogterülettől függően változhatnak⁽⁷⁰⁾.

30. ábra: Az alternatív vitarendezési módszerek alkalmazásának népszerűsítése és ösztönzése, 2019 (*) (forrás: Európai Bizottság⁽⁷¹⁾)

(*) Elérhető maximális pontszám: 52 pont. A következő mutatókon alapuló összesített mutatók: 1) az alternatív vitarendezésről tájékoztató honlapok, 2) figyelemfelkeltő kampányok a médiában, 3) a nagyközönségnek szóló tájékoztató füzetek, 4) bíróságok által kérésre szervezett, az alternatív vitarendezésről tájékoztató előadások, 5) alternatív vitarendezési/közvetítési koordinátor a bíróságokon, 6) az alternatív vitarendezés igénybevételével kapcsolatos értékelések közzététele, 7) az alternatív vitarendezés igénybevételére vonatkozó statisztikák közzététele, 8) (részleges vagy teljes) költségmentesség alternatív vitarendezés esetén, 9) az eljárási illeték részleges vagy teljes visszatérítése (ideértve az illetékbélyegeket is), ha az alternatív vitarendezés sikeres, 10) nincs szükség ügyvédi közreműködésre az alternatív vitarendezési eljárás lebonyolításához, 11) a bíró eljárhat közvetítőként, 12) a felek által megkötött egyezség végrehajthatóvá válik a bíróságon, valamint 13) elektronikus eszközök használata a vita alternatív vitarendezési módszerek révén való megoldásához. E 13 mutató mindegyikére jogterületenként egy pontot adunk. **CZ:** közigazgatási vitákhoz nem állnak rendelkezésre adatok. **DK:** minden bíróság rendelkezik egy, a közvetítés előmozdításáért felelős küldöttel. A közigazgatási bíróságoknak lehetősége van arra, hogy javasolja a feleknek a meditációt. **IE:** a közigazgatási ügyeket a polgári és kereskedelmi ügyek kategóriájába sorolták. **EL:** Az alternatív vitarendezés létezik a közigazgatási fellebbviteli bíróságok előtti eljárás területén. **ES:** az AVR munkajogi ügyekben kötelező. **LT:** a Nemzeti Bírósági Hivatal egyik titkára koordinálja a bíróságok közvetítési eljárásait. **PT:** polgári jogi/kereskedelmi jogviták esetén az eljárási illetékeket csak a békebírák igénybevétele esetében térítik vissza. **SK:** A szlovák jogrend nem támogatja az alternatív vitarendezés alkalmazását közigazgatási célra. **SE:** a bírák eljárási mérlegelési jogkörrel rendelkeznek az alternatív vitarendezés terén. A békés rendezés elérésére törekvő kötelező feladat a bíró számára, kivéve, ha az az ügy jellege miatt nem helyénvaló.

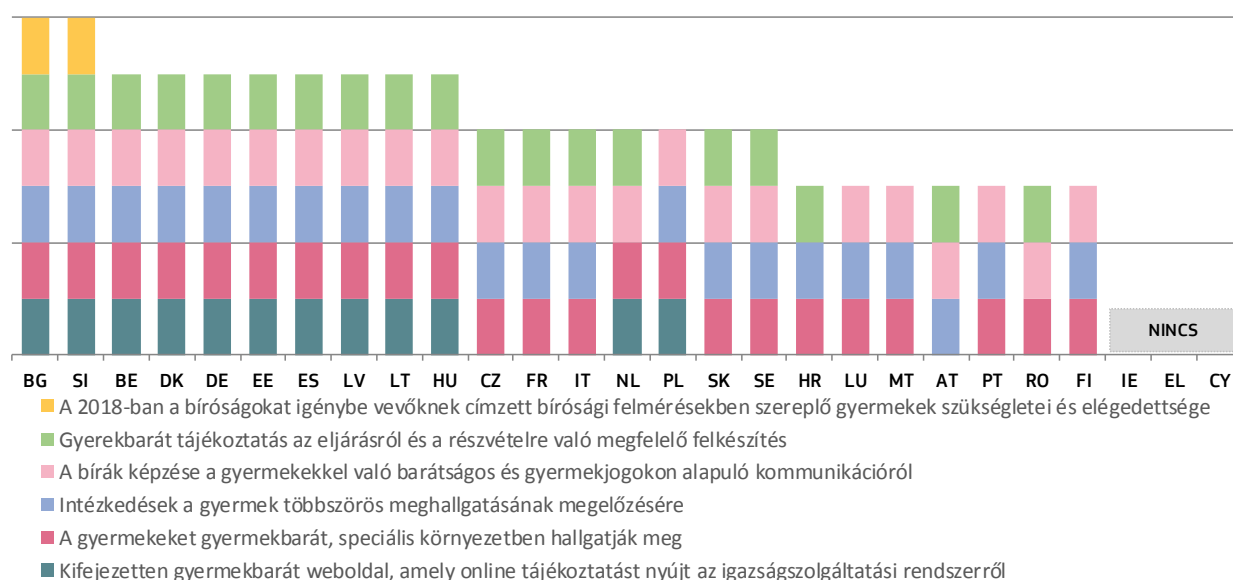
⁷⁰ Az AVR használatának népszerűsítésére és ösztönzésére szolgáló módszerek nem terjednek ki a bírósághoz fordulást megelőző AVR használatának kötelező előírására, mivel e követelmények aggályokat vetnek fel azzal kapcsolatban, hogy összeegyeztethetők-e az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglalt, a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való joggal.

⁷¹ A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

– Gyermekbarát igazságszolgáltatás –

A 31. ábra bemutatja a tagállamokban alkalmazott különféle intézkedéseket, amelyek az igazságszolgáltatási rendszert könnyebben hozzáférhetővé teszik a gyermekek számára és megfelelnek a gyermekek szükségleteinek, például gyermekbarát információkkal szolgálnak az eljárásokról, vagy intézkedéseket hoznak annak megakadályozása érdekében, hogy a gyermeket többször meghallgassák.

31. ábra: Gyermekbarát igazságszolgáltatás, 2019 (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁷²⁾)

3.2.2. Erőforrások

Az igazságszolgáltatási rendszer megfelelő működéséhez elegendő erőforrásra van szükség, ideértve a fizikai és műszaki infrastruktúrába szükséges beruházásokat, valamint minden kategóriában megfelelő képesítéssel rendelkező, jól képzett és megfelelően fizetett személyzetet. Megfelelő helyiségek, eszközök vagy elégséges számú, előírt képesítésekkel és készségekkel rendelkező, továbbképzésben részesülő személyzet nélkül az eljárások és határozatok minősége forog kockán.

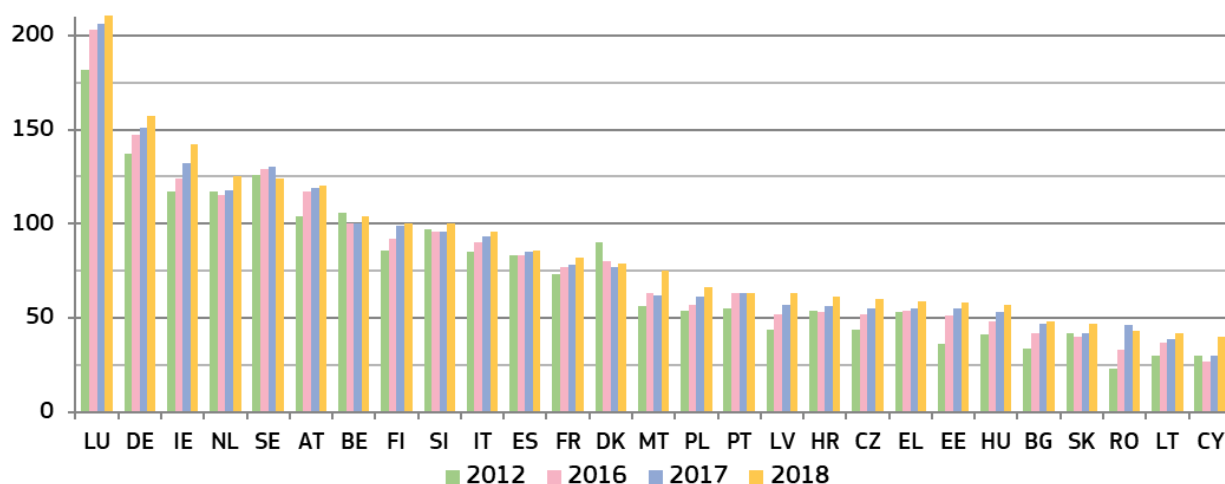
– Pénzügyi források –

Az alábbi szám adatok az igazságszolgáltatási rendszer működésével kapcsolatos tényleges kormányzati kiadásokat mutatják (a börtönök kivételével), mind lakosonként (32. ábra), mind a bruttó hazai termék (GDP) arányában (33. ábra), és végül a bírósági kiadások fő kategóriáit (34. ábra) ⁽⁷³⁾.

⁷² A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

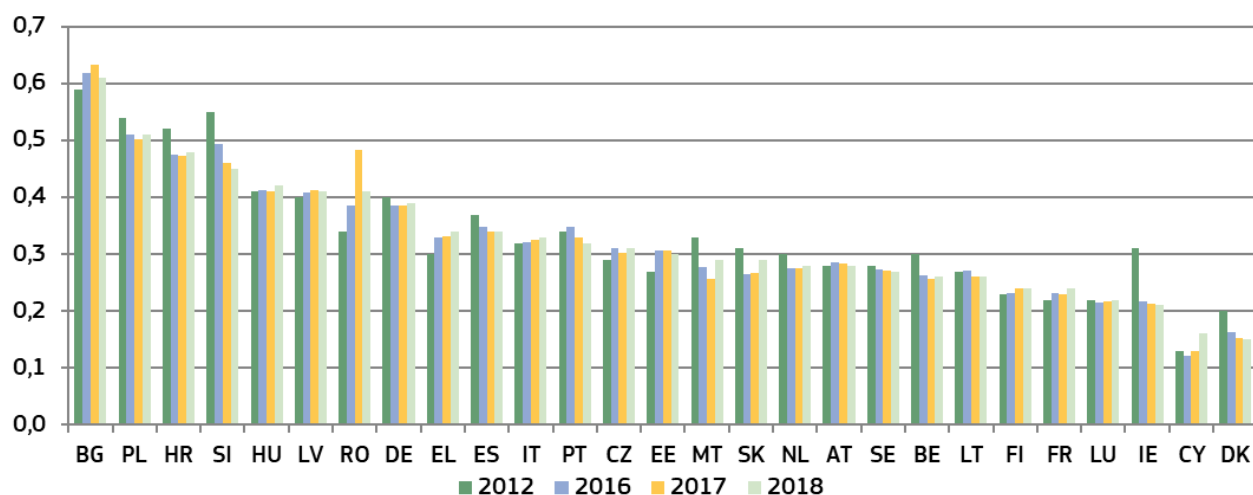
⁷³ A közigazgatási, polgári és büntetőbíróságok, valamint az igazságszolgáltatási rendszer igazgatására, működésére vagy támogatására vonatkozó (tényleges) államháztartási összkidadások, ideértve a bíróságok által kiszabott bírságok és jogi rendelkezések végrehajtását, valamint a feltételes szabadságra/próbára bocsátás rendszereinek működtetését, valamint a költségmentesség – a kormányzat nevében, vagy mások nevében történő, a kormányzat által készpénz vagy szolgáltatások formájában nyújtott jogi képviselő és tanácsadás; nem tartalmazza a büntetés-végrehajtási igazgatásokat (Nemzeti számlák adatai, kormányzati funkciók osztályozása [COFOG], 03.3 csoport), Eurostat-táblázat gov_10a_exp, elérhető: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

32. ábra: A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összkiadások, 2012, 2016–2018 (*)
(EUR/lakos) (forrás: Eurostat)

(*) A tagállamokat a 2018-as kiadások szerint rendezték (a legmagasabbtól a legalacsonyabb felé). A 2018. évi adatok ES, FR, HR, PT és SK esetében ideiglenesek.

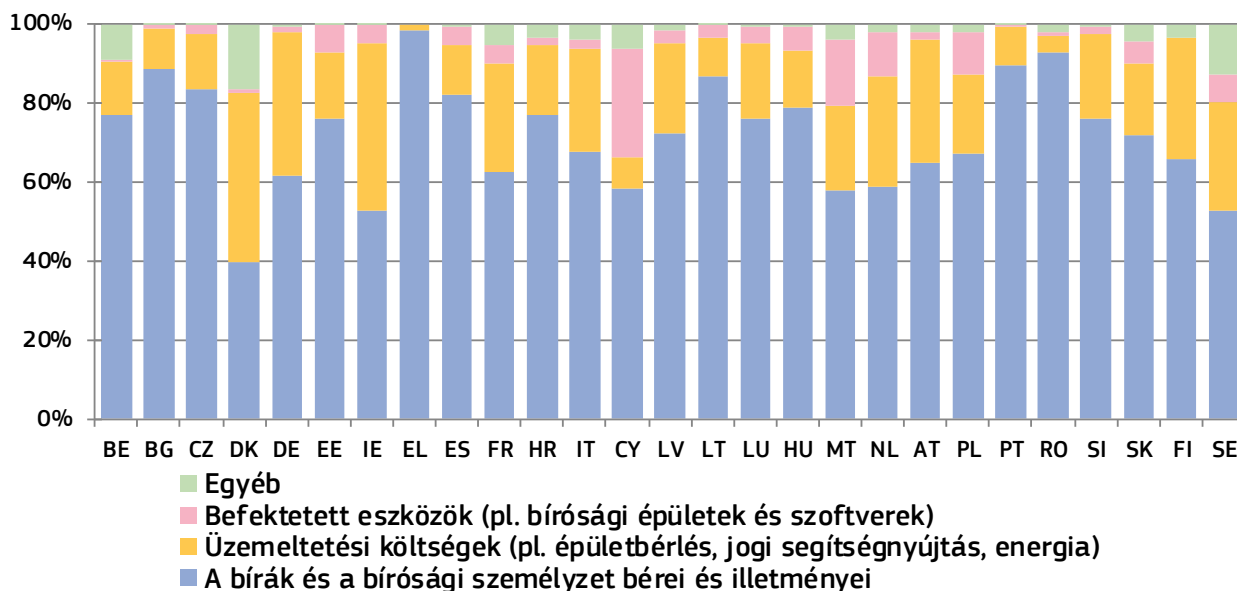
33. ábra: A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összkiadások, 2012, 2016–2018 (*) (a GDP %-ában kifejezve) (forrás: Eurostat)

(*) A tagállamokat a 2018-as kiadások szerint rendezték (a legmagasabbtól a legalacsonyabb felé). A 2018. évi adatok ES, FR, HR, PT és SK esetében ideiglenesek.

A 34. ábra a bíróságok bírósági kiadások fő gazdasági kategóriáit mutatja: 1) a bírák és a bírósági személyzet bére és illetménye, beleértve a társadalombiztosítási járulékokat („munkavállalók javadalmazása”) (⁷⁴), 2) a bíróságok által fogyasztott termékek és szolgáltatások működési költségei, például épületbérleti díjak, irodai fogyóeszközök, energiaköltségek és költségmentesség nyújtása („közbenső fogyasztás”) (⁷⁵), 3) befektetés tárgyi eszközökbe, például bírósági épületekbe és szoftverekbe („bruttó állóeszköz-felhalmozás”) (⁷⁶) és 4) egyéb kiadások.

34. ábra: A bíróságokkal kapcsolatos államháztartási összkiadások (*) (2018-ban, az összkiadás %-ában kifejezve) (forrás: Eurostat)

(*) Az adatok ES, FR, HR és SK vonatkozásában ideiglenes adatok, PT esetében becsült adatok.

– Humán erőforrások –

A humán erőforrások megfelelősége alapvető jelentőségű az igazságszolgáltatási rendszer minősége szempontjából. A bírák sokfélesége – ideértve a nemek közötti egyensúlyt is – elősegíti, hogy egymást kiegészítő ismeretek, szakértelem és tapasztalatok halmozódjanak fel, valamint a társadalmi realitást tükrözi.

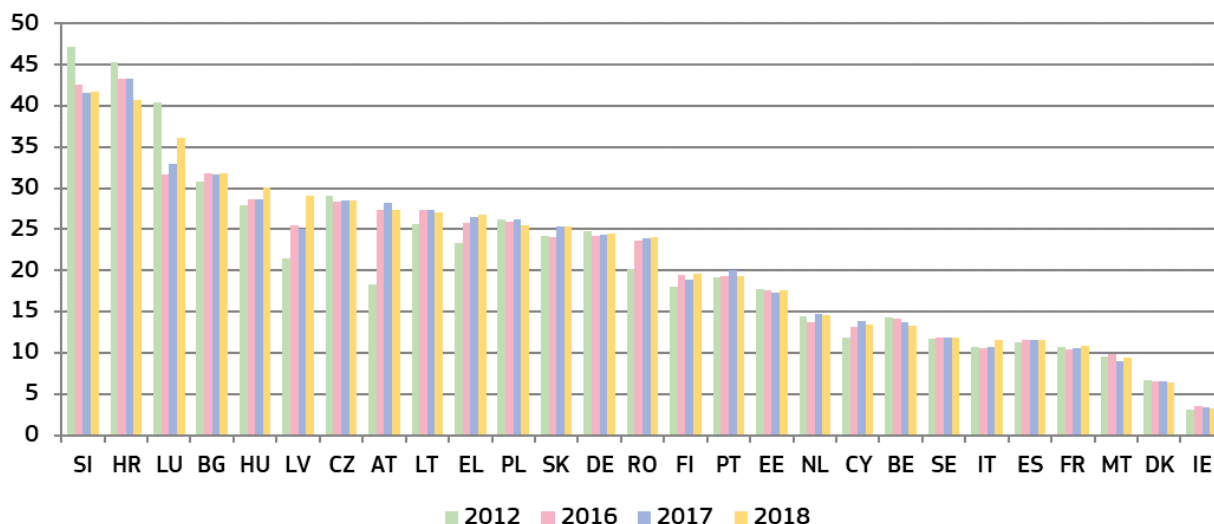
⁷⁴ A munkavállalók javadalmazása pénzbeli vagy természetbeni bérből és illetményből (D.11), valamint a munkáltató tényleges és becsült társadalombiztosítási járulékaiból (D.121 és D.122) tevődik össze. Lásd: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Compensation_of_employees

⁷⁵ A közbenső fogyasztás egy olyan nemzeti számla fogalom, amely a termelési folyamat során inputként felhasznált áruk és szolgáltatások értékét méri. Nem tartoznak ide a befektetett eszközök amelynek fogyasztását állóeszköz fogyasztásként mutatják ki. Az árukat és szolgáltatásokat vagy átalakítják, vagy teljesen felhasználják a termelési folyamat során.

Lásd https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Intermediate_consumption

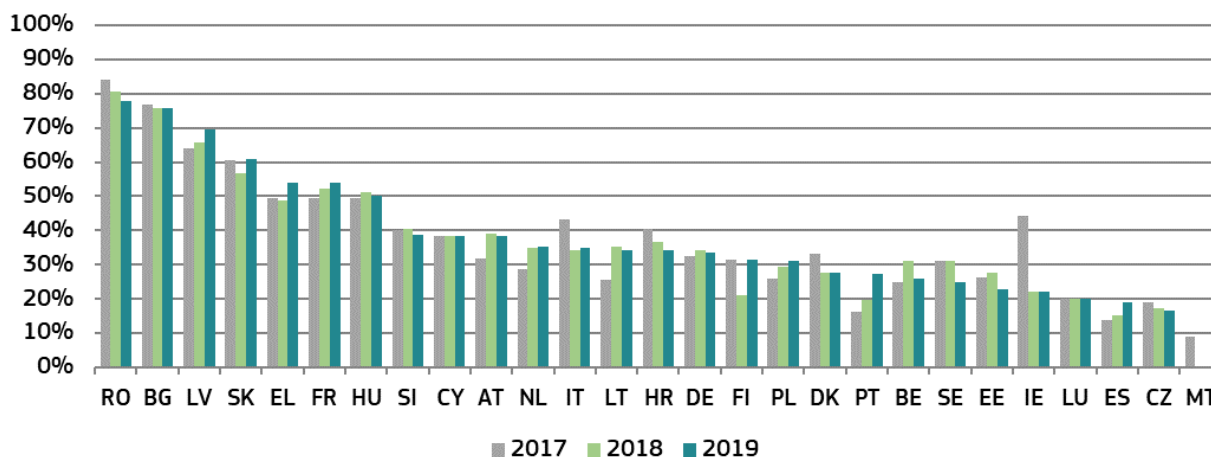
⁷⁶ A bruttó állóeszköz-felhalmozás a rezidens termelők befektetéseiből áll, levonva az eszközök egy adott időszakban történő elidegenítését. Egyben magában foglalja a termelők vagy intézményi egységek által realizált, nem termelt eszközök értékének bizonyos növekedését. „Állóeszköz” a termelő folyamatok eredményeképpen létrehozott tárgyi eszközök és immateriális javak összessége, amelyeket egy évnél hosszabb időn át ismételtelen vagy folyamatosan felhasználnak. Lásd [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_fixed_capital_formation_\(GFCF\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Gross_fixed_capital_formation_(GFCF))

35. ábra: **Bírák száma, 2012-2018 (*)** (100 000 lakosra) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Ez a kategória a CEPEJ módszertana szerint kizárólag a főállásban dolgozó bírákat tartalmazza. Nem szerepel benne a *Rechtspfleger/Court clerks* (fogalmazó), amely csak néhány tagállamban létezik. **AT:** A közigazgatási bíróságokra vonatkozó adatokat első alkalommal a 2016-os ciklus tekintetében vezették be. **EL:** a hivatásos bírák teljes száma a jelzett évek során különböző kategóriákat fedett le, ami részben magyarázatot ad az eltérésekre. 2016 óta a hivatásos bírák számára vonatkozó adatok tartalmazzák a büntető és politikai igazságszolgáltatás, valamint a közigazgatási bírák összes rangját. **IT:** A regionális auditbizottságokat, a helyi adóbizottságokat és a katonai bíróságokat nem veszik figyelembe. **LU:** a számokat javított módszertan alapján felülvizsgálták.

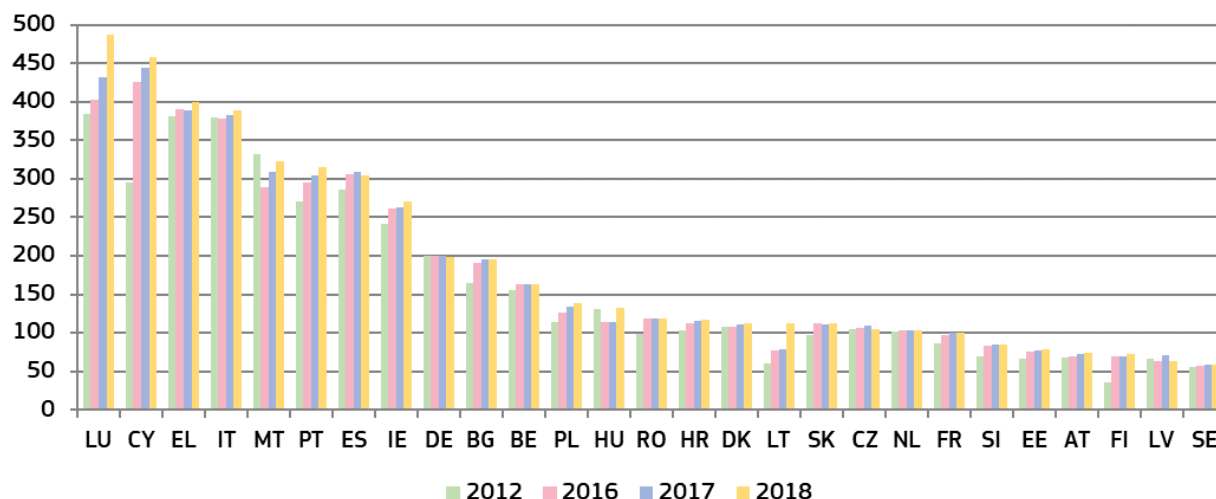
36. ábra: **A legfelsőbb bírósági női bírák aránya 2017–2019-ben (*)** (forrás: Európai Bizottság ⁽⁷⁷⁾)

(*) 2019-es adatok szerint rendezve, a legmagasabbtól a legalacsonyabb felé.

⁷⁷ 2019. évi adat. A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete, nemekkel kapcsolatos statisztikai adatbázis, elérhető: http://eige.europa.eu/lt/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt

37. ábra: Ügyvédek száma, 2012 - 2018 (*) (100 000 lakosra) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

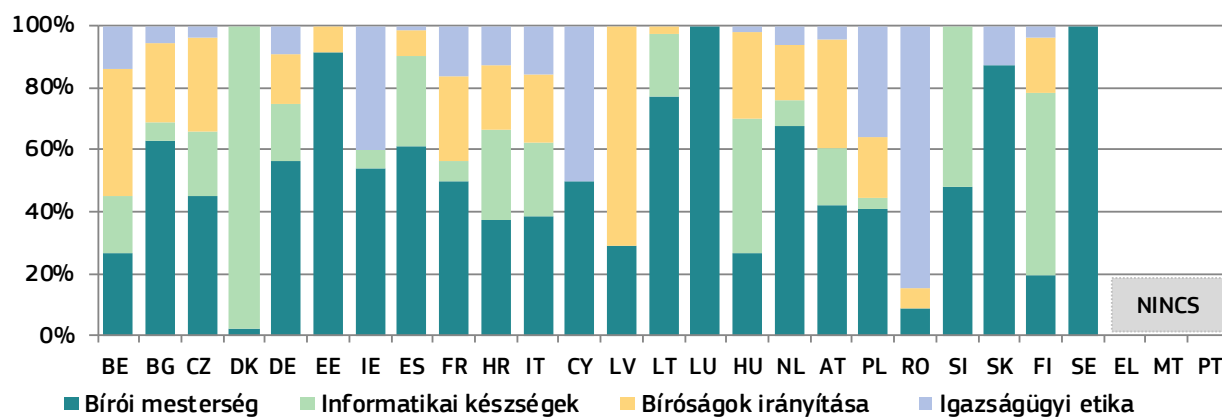

A CEPEJ módszertana értelmében az ügyvéd olyan személy, aki a nemzeti jog szerint megfelelő képzettséggel és jogosultsággal rendelkezik arra, hogy ügyfelei nevében perben fellépjen, eljárjon, joggyakorlatot folytasson, bíróságok előtt megjelenjen vagy ügyfeleinek jogi ügyekben tanácsot adjon és képviselje ügyfeleit (az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az ügyvédi hivatás gyakorlásának szabadságáról szóló Rec(2000)21 számú ajánlása). **DE:** Németországban nem tesznek különbséget az ügyvédek különböző csoportjai, például a jogtanácsosok és ügyvédek között. **FI:** 2015 óta az ügyvédek megadott száma magában foglalja mind a magánszektorban, mind az állami szektorban dolgozó ügyvédek számát.

– Képzés –

Az igazságügyi képzés jelentősen hozzájárul a bírósági határozatok és a polgárok számára nyújtott igazságszolgáltatás minőségéhez. Az alábbi adatok széles körben fedik le a bírói képzést, ideértve a felekkel és a sajtóval való kommunikációt, valamint a bírói készségeket is.

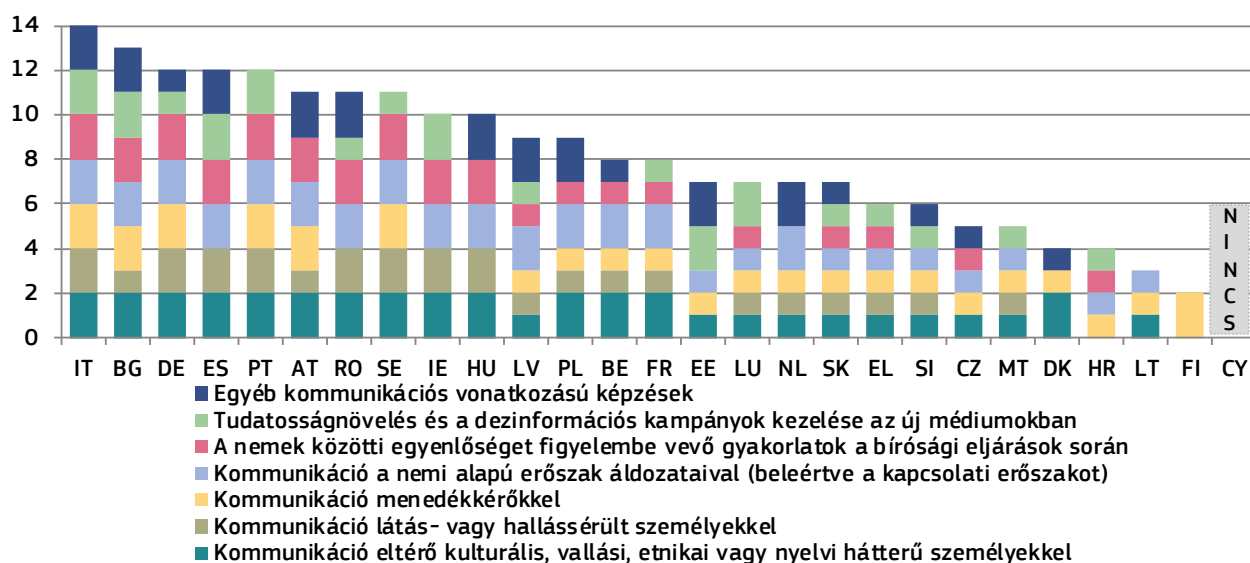
38. ábra: A különböző készségekkel kapcsolatos bírói továbbképzések megoszlása, 2018 (*) (az ilyen típusú képzésben részesülő összes bíró %-os arányában) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁷⁸⁾)

(*) (*) A 38. ábra a továbbképzésekben (vagyis a bíróvá váláshoz szükséges alapképzést követő képzésekben) részt vevő bírák eloszlását mutatja a négy azonosított terület mindegyikén, az ilyen típusú képzésben részt vett bírák összesített számának arányában. A jogi képzéseket nem vettük figyelembe. Az igazságügyi képzéseket szervező hatóságok **EL**, **MT** és **PT** esetében nem biztosítottak külön képzéseket a kiválasztott készségekre. **DK:** ideértve a bírósági alkalmazottakat. **AT:** ideértve az ügyészeket.

⁷⁸ A 2018-os adatokat az Európai Igazságügyi Képzési Hálózattal és a CEPEJ-jel együttműködésben gyűjtötték. A „bírói mesterség” olyan tevékenységeket foglal magában, mint például a meghallgatások levezetése, határozatok megszövegezése vagy retorika alkalmazása.

39. ábra: Bírák kommunikációs képzsének elérhetősége, 2019 (*) (forrás: Európai Bizottság⁽⁷⁹⁾)

(*) Elérhető maximális pontszám: 14 pont. A tagállamok 1 pontot kaptak, ha alapképzést nyújtottak, és 1 pontot kaptak arra is, ha továbbképzést is biztosítottak (minden képzési típus esetén maximum 2 pont). **DK:** nem kínálnak képzést a látás- vagy a hallássérültekkel folytatott kommunikációval kapcsolatban, mivel az állam a látás- vagy hallássérült személyek számára segítségképpen eszközöket, illetve asszisztenseket (például jelnyelvi tolmácsokat) biztosít a tárgyalótermekben. Egyéb kommunikációs vonatkozású képzések körébe az alábbiak tartoznak: tanfolyamok, amelyek célja a nyilvános kommunikációs készségek és a médiumokkal való kommunikáció fejlesztése (**BE, BG, EE, LV, NL, PL, RO, SK**); kihallgatási készség tanfolyamok (**DE** és **AT**), kurzusok az emberekkel való bánásmódról (**BE, ES, PL**) és humánképesség-fejlesztő képzések a bírósági határozatok egyértelműbbé tételét és az előadási módszereket foglalják magukban (**CZ, DK, LV, HU, PL, SK**).

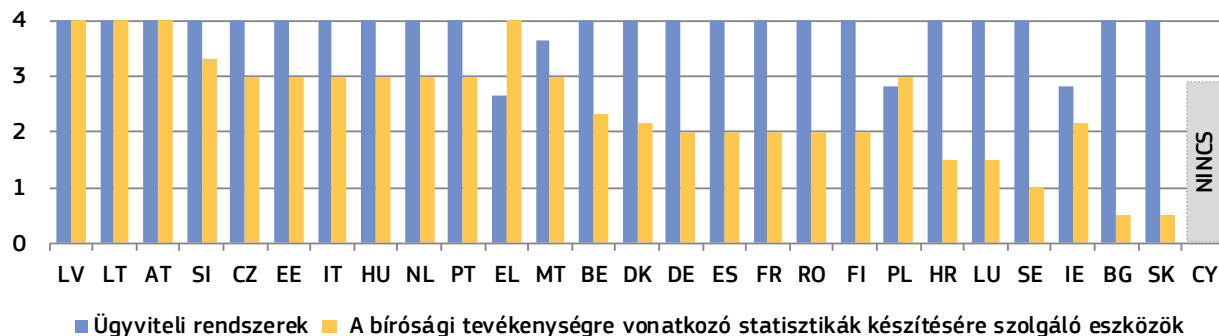
3.2.3. Értékelési eszközök

A bírósági tevékenységek nyomon követése és értékelése elősegíti a hiányosságok és a szükségletek észlelését, ezáltal pedig hozzájárul az igazságszolgáltatási rendszer minőségének javításához. A rendszeres értékelés javíthatja az igazságszolgáltatási rendszer aktuális és jövőbeli kihívásokkal kapcsolatos reakcióképességét. A megfelelő IKT-eszközök valós idejű ügykezelést biztosíthatnak és elősegíthetik a nemzeti szinten szabványosított bírósági statisztikák vezetését. Emellett felhasználhatók az ügghátralék kezelésére és az automatizált korai előrejelző rendszerekhez is. A felmérések nélkülözhetetlenek ahhoz, hogy az igazságszolgáltatási rendszer működését értékelni lehessen a jogi szakemberek és a bíróságokat igénybe vevők szempontjából. A felmérések megfelelő nyomon követése előfeltétele annak, hogy javítani lehessen az igazságszolgáltatási rendszerek színvonalát.

⁷⁹ A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

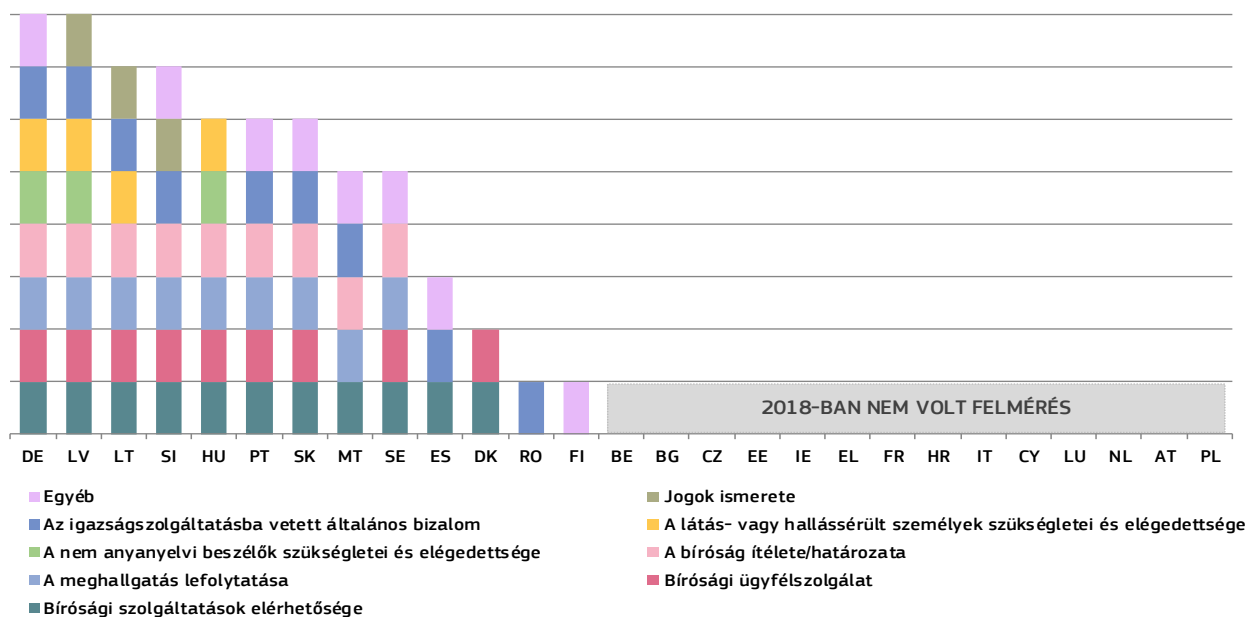
40. ábra: Az ügykezeléshez és a bírósági tevékenységek statisztikájához rendelkezésre álló IKT, 2018 (*)

(0=a bíróságok 0 %-án elérhető, 4=a bíróságok 100 %-án elérhető ⁽⁸⁰⁾) (forrás: CEPEJ-tanulmány)

(*) Új módszertan, az adatok az elmúlt évekkel nem összehasonlíthatók.

41. ábra: A bíróságokat igénybe vevők vagy a jogi szakemberek körében végzett felmérések témakörei, 2018 (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁸¹⁾)

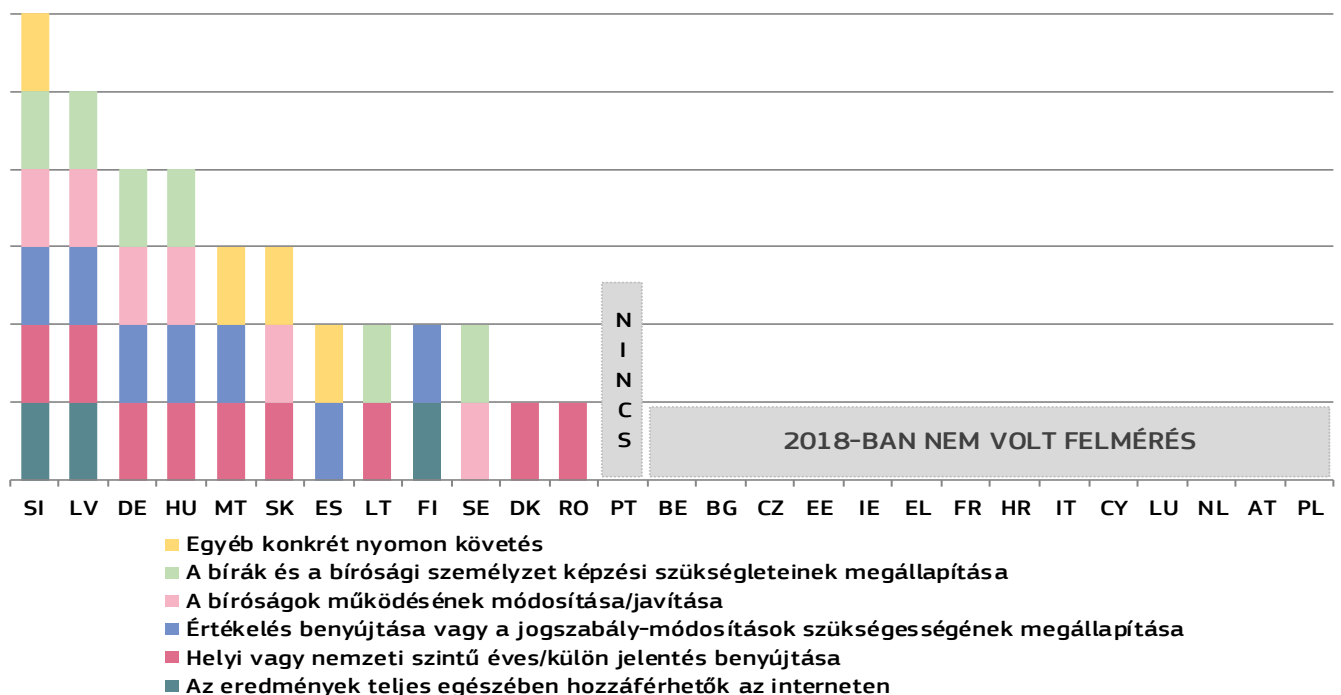

(*) A tagállamok felmérési témánként egy pontot kaptak, függetlenül attól, hogy a felmérést nemzeti, regionális vagy bírósági szinten végezték. Az „egyéb témák” közé tartoznak: az ügyvédek körében végzett felmérések egyes bíróságok működéséről (ES); az IKT-intézkedések tudatosítása a felhasználók általi elérhetőség javításának eszközeként (MT); a bíróságok erőforrásai és anyagi feltételei (PT); az eljárási méltányosságról szóló projekttel kapcsolatos kérdések (SI); a bíróságok működése javításának lehetőségei (SK); a megfelelő közzététel fogalma (FI); a jogi szakemberek és a bírósági felhasználók elégedettsége az igazságszolgáltatás által nyújtott szolgáltatásokkal (SE). DE-ben számos különféle felmérést végeztek a tartományok szintjén.

⁸⁰ 2018. évi adat. A felszereltségi arány 100 %-tól (teljes mértékben telepített eszköz) 0 %-ig (nem létező eszköz) jelzi a grafikon által lefedett eszköz funkcionális meglétét a bíróságokon, a következő skála alapján: (100 % = 4 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1,33 pont konkrét ügyenként; 50-99 % = 3 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 1 pont konkrét ügyenként; 10-49 % = 2 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,66 pont konkrét ügyenként; 1-9 % = 1 pont, ha minden ügyre vonatkozik / 0,33 pont konkrét ügyenként. A „konkrét ügy” a kezelt pertípusra vonatkozik (polgári/kereskedelmi, büntető, közigazgatási vagy egyéb).

⁸¹ A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

42. ábra: A bíróságokat igénybe vevők vagy a jogi szakemberek körében végzett felmérések nyomon követése, 2018 (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁸²⁾)

(*) A tagállamok nyomonkövetési típusonként kaptak egy pontot. Az „egyéb konkrét nyomon követés” kategória a következőket tartalmazta: ellenőrzés (ES); felhasználás iránymutatásként a belső politika kialakításához (MT); informatikai eszközök közzététele a lakosság számára (SI); és önértékelési eszközök a bíróságok számára (SK).

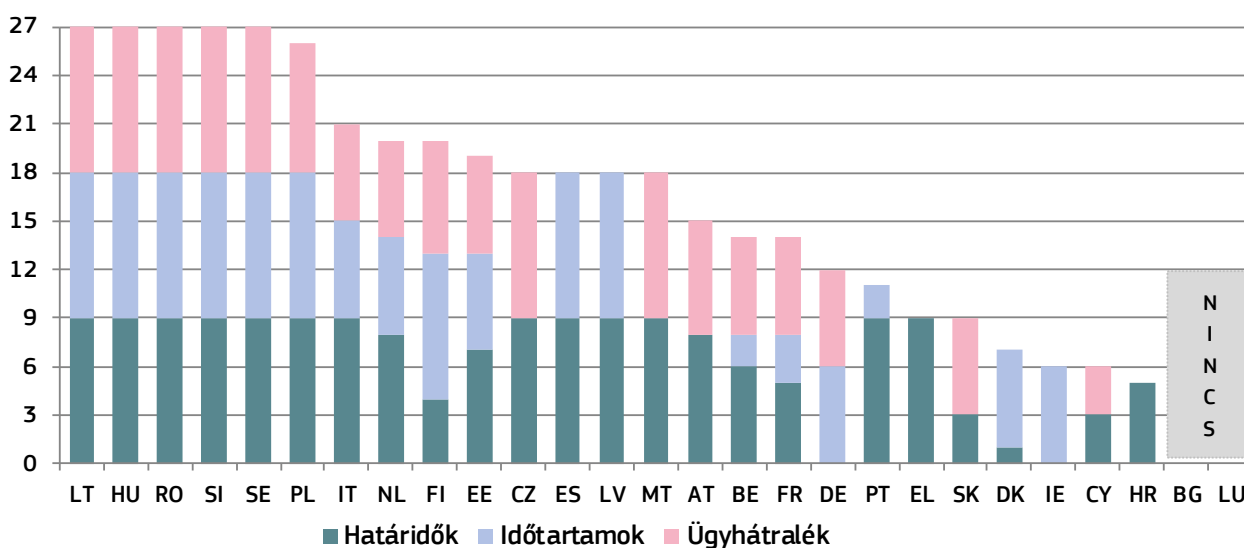
3.2.4. Standardok

A standardok javíthatják az igazságszolgáltatási rendszerek minőségét. Az előző kiadásban szereplő, a határidőkre és a felek tájékoztatására vonatkozó előírások vizsgálatát követően a 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla a határidőkre, az ügyhátralékra és az időtartamokra összpontosít, mint a bírói kar irányítási eszközére ⁽⁸³⁾. A 43. ábra áttekintést ad arról, hogy a tagállamok miként használnak standard intézkedéseket a határidőkre, az időtartamokra és az ügyhátralékra vonatkozóan, és először tartalmazza az információkat azon jogterület és bírósági szint szerinti bontásban, ahol az említett standardok léteznek. A határidők számszerűsített határidők, például az ügy iktatásától az első tárgyalásig eltelt napok maximális számát jelzik. Az ügyhátralékot olyan ügyek alkotják, amelyek egy meghatározott időtartamnál régebbiek. Az időkeretek mérhető célokat/gyakorlatokat jelentenek, például a bizonyos időszakon belül befejezendő ügyek előre meghatározott arányának megállapításával.

⁸² A 2018. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

⁸³ Az uniós igazságügyi eredménytáblában a határidőkre és időkeretekre vonatkozó standardok túlmutatnak az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkében és az emberi jogok európai egyezményének 6. cikkében foglalt, észszerű időn belüli meghallgatáshoz való jogból fakadó követelményeken.

43. ábra: Az időtartamokra vonatkozó standardok létezése, 2019 (*) (forrás: Európai Bizottság ⁽⁸⁴⁾)

(*) Standardok meghatározása esetén a tagállamok minden egyes jogterületre (polgári/kereskedelmi, közigazgatási és büntető) 1 pontot kaptak minden bírósági szint (első, második, végső) esetében. Elérhető maximális pontszám: 27 pont. Ahol egy tagállamban csak két bírósági szint van, három bírósági szintre adtuk a pontszámokat a nem létező bírósági szint vonatkozó magasabb szintjét tükrözve. Azon tagállamok esetében, amelyek nem tesznek különbséget a két jogterület (polgári/kereskedelmi és közigazgatási) között, mindkét területre azonos számú pontot adtunk.

⁸⁴ A 2019. évi adatok összegyűjtésére a nemzeti igazságszolgáltatási kapcsolattartók csoportjának közreműködésével került sor.

3.2.5. Az igazságszolgáltatási rendszerek minőségére vonatkozó összegzés

Az egyszerű hozzáférés, a megfelelő erőforrások, a hatékony értékelési eszközök és a megfelelő standardok azok a tényezők, amelyek hozzájárulnak az igazságszolgáltatási rendszerek magas minőségéhez. Az állampolgárok és az üzleti vállalkozások magas színvonalú döntéseket várnak el a hatékony igazságszolgáltatási rendszertől. A 2020-as EU igazságügyi eredménytábla fejleszti e tényezők összehasonlító vizsgálatát.

Hozzáférhetőség

Ez a kiadás ismét vizsgál a polgárbarát igazságszolgáltatási rendszerhez hozzájáruló számos elemet:

- Szinte valamennyi tagállam biztosít valamiféle **online tájékoztatást** igazságügyi rendszeréről, ideértve egy online formanyomtatványokat és a törvényes jogokról szóló tájékoztatást tartalmazó, központosított internetes portált (22. ábra). Az információk tartalmát tekintve, illetve abból a szempontból, hogy ezek az információk milyen mértékben felelnek meg a polgárok szükségleteinek, eltérések mutatkoznak. Például csak korlátozott számú tagállam (9) teszi lehetővé a lakosság számára, hogy interaktív online szimuláció segítségével megtudják, jogosultak-e költségmentességre. A legtöbb tagállamban azonban elérhetőek információk nem anyanyelvűek számára, valamint a látássérültek vagy hallássérültek számára is célzott tájékoztatás.
- A **költségmentességi lehetőségek és az eljárási illetékek mértéke** jelentős tényezők – különösen a szegénységben élő polgárok esetében – az igazságszolgáltatáshoz való jog szempontjából. A 23. ábrán látható, hogy egyes tagállamokban azok a fogyasztók, akiknek a jövedelme nem éri el az Eurostat szegénységi küszöbét, nem kapnak költségmentességet. A tavalyi évhez képest a költségmentesség hozzáférhetősége stabil maradt. Ugyanakkor az évek során a költségmentesség néhány tagállamban kevésbé elérhetővé vált. Az eljárási illetékek szintje (24. ábra) 2016 óta nagyjából stabil, bár az eljárási illetékek terhe továbbra is arányosan magasabb a kis értékű követeléseknél. Egyes tagállamokban a költségmentesség igénybevételével kapcsolatos nehézségeknek a részben jelentős mértékű eljárási illetékekkel való ötvözése visszatartó erővel bírhat a szegénységben élő polgárok igazságszolgáltatáshoz való hozzáférése terén.
- Az EU 2020-as igazságügyi eredménytáblája először tartalmaz információkat a következőkről is: **eljárási illetékek és az ügyvédi költségek megtéríthetősége kereskedelmi ügyekben**. A kereskedelmi peres ügyekben fizetendő eljárási illetékek szintje (25. ábra) tagállamonként nagyon eltérő (a követelés értékének 0,1–6 %-a közötti), csak két tagállamban nincs egyáltalán eljárási illeték. A 26. ábra először mutatja be, hogy a pernyertes fél milyen mértékben kaphatja meg az ügyvédi költségeket egy kereskedelmi ügyben. A peres szakaszban a ügyvédi díjak megtérülése terén nagy különbségek mutatkoznak mind a jogszabályban meghatározott díjrendszerrel rendelkező és azzal nem rendelkező tagállamok között, mind e csoportokon belül (különösen a többé-kevésbé nagylelkű jogszabályban meghatározott díjrendszerek között). Ezenkívül sok tagállamban az ügyvédi költségek megtéríthetősége a bíróságok mérlegelési jogkörétől függ. Az ügyvédi díjak behajtására szolgáló rendszer nagylelkűségének szintje ösztönző vagy visszatartó hatást gyakorolhat a kereset benyújtásának valószínűségére, és ezáltal az igazságszolgáltatáshoz való általános hozzáférésre.
- A bírósági eljárás során az **elektronikus eszközök hozzáférhetősége** hozzájárul az igazságszolgáltatáshoz való könnyebb hozzáféréshez, valamint a késedelmek és költségek csökkentéséhez. A 27. ábra azt mutatja, hogy a tagállamok több mint felében a keresetek elektronikus benyújtása és az idézés továbbítása még mindig nincs rendszeresítve, vagy csak korlátozott mértékben lehetséges, amint az már az EU 2019. évi igazságügyi eredménytáblában is látható volt. Jelentős hiányosságok mutatkoznak különösen a bírósági eljárások online követésének lehetősége tekintetében, ahol egyetlen tagállam sem érte el a teljes bevezetést valamennyi bíróságon, minden jogterületen.

- Az előző évekhez képest a **bíróági határozatok online elérése** (28. ábra) stabil maradt, különösen a legmagasabb fokon elfogadott ítéletek közzétételkor: 19 tagállam közzéteszi az összes polgári/kereskedelmi és közigazgatási ítéletet, és ugyanolyan számú tagállam közzéteszi a legfelsőbb fokon hozott büntető határozatokat is. Ezek a pozitív számok további fejlődésre ösztönzik az összes tagállamot, mivel a legmagasabb szinten hozott határozatok fontos szerepet játszanak az ítélkezési gyakorlat következtetességében. Alsóbb szinteken az összes ítéletet kihirdető tagállamok száma továbbra is lényegesen alacsonyabb mind a büntetőjogi, mind a polgári/kereskedelmi és közigazgatási határozatok esetében, amely számadat 2017 óta stabil.
- Az EU 2020-as igazságügyi eredménytáblája elmélyíti a **tagállamokban alkalmazott azon szabályok vizsgálatát, amelyek megkönnyítik a géppel olvasható bíróági határozatok előállítását** (29. ábra). Valamennyi tagállam rendelkezik legalább bizonyos rendelkezésekkel a polgári/kereskedelmi, közigazgatási és büntetőügyekben. A tagállamok között azonban jelentős eltérések figyelhetők meg. A közigazgatási bíróságok viszonylag fejlettebbnek tűnnek az algoritmus-barát igazságszolgáltatási rendszert lehetővé tevő tényezők megteremtése terén. Azon igazságszolgáltatási rendszerek, amelyekben bevezettek az ítéletek gépi olvashatóságot lehetővé tevő szabványok szerinti modellezésére vonatkozó rendelkezéseket, valószínűleg jobb eredményeket érhetnek el a jövőben.
- A magánjogi viták terén az **alternatív vitarendezési módszerek** (ADR) önkéntes használatát ösztönző tagállamok számának (30. ábra) növekedése folytatódott az előző évekhez képest. Ezt elsősorban a különböző jogterületeken az AVR használatát előmozdító ösztönzők bevezetésével érték el. A közigazgatási jogvitákat már második egymást követő éve figyelembe veszik, enyhe bővülést mutatva, mivel a tagállamok több mint fele megengedi az alternatív vitarendezést ezen a területen.
- A 2020-as EU igazságügyi eredménytábla először nyújt összefogott áttekintést a tagállamok által a **gyermekbarát igazságszolgáltatási rendszer** (31. ábra) érdekében hozott intézkedésekről. Szinte minden tagállam a gyermekek számára legalább néhány alkalmazkodó intézkedést biztosít, a gyermekbarát meghallgatásokra vonatkozó intézkedésekkel (ideértve a körülményeket is), a gyermek különösen elterjedt többszörös meghallgatását megelőzendő. A tagállamok kevesebb, mint felében külön gyermekbarát weboldalak vannak, amelyek tájékoztatást nyújtanak az igazságszolgáltatási rendszerről.

Erőforrások

A kiváló minőségű tagállami igazságszolgáltatáshoz kellő szintű pénzügyi és humán erőforrásokra, megfelelő alap- és továbbképzésekre van szükség, továbbá biztosítani kell a bírák sokféleségét, többek között a bírói karon belül a nemek egyensúlyát. A 2020. évi uniós igazságügyi eredménytábla a következőket mutatja ki:

- A **pénzügyi források** tekintetében az adatok azt mutatják, hogy 2018-ban a bíróságokra fordított összes államháztartási kiadás mértéke továbbra is nagyrészt stabil maradt a tagállamokban, de a tényleges összegekben továbbra is szignifikáns különbségek mutatkoznak a tagállamok között, mind az egy lakosra jutó euróban, mind a GDP százalékában (32. és 33. ábra) kifejezett adatokban. 2018-ban szinte az összes tagállam növelte az egy főre jutó kiadásokat (2017-hez képest), és többségük a GDP százalékában mérten is növelte kiadásait.
- 2019-hez hasonlóan az EU 2020-as igazságügyi eredménytáblája is bemutatja **az összes kiadást különböző kategóriákra bontva**, az Eurostat által gyűjtött adatok alapján. A 34. ábra jelentős különbségeket mutat a tagállami kiadások között. Egyrészt, miközben a bírák és a bírósági alkalmazottak bére és illetménye (ideértve a társadalombiztosítási járulékokat is) teszi ki a legnagyobb részt a legtöbb tagállamban, az állóeszközökbe, például a bírósági épületekbe és a szoftverekbe történő befektetés szintje általában nagyon alacsony, néhány tagállamban teljes mértékben hiányzik. Ugyanakkor a működési költségekkel kapcsolatos kiadások (pl. épületbérleti díjak, költségmentesség és egyéb fogyóeszközök) néhány tagállamban jelentősen

magasabbak, mint a legtöbb többi tagállamban. Ez a bontás évről évre viszonylag stabil maradt (34. ábra).

- A legtöbb tagállamban a **Legfelsőbb Bíróságok szintjén** még mindig a bírák kevesebb, mint ötven százalék a **nő** (36. ábra). A 2017 és 2019 közötti hároméves időszakon belüli fejlemények azt mutatják, hogy a tendenciák eltérőek a tagállamokban, ám a legtöbb tagállamban a legfelsőbb bírósági női bírák aránya 2010 óta nőtt.
- A **bírák képzése** tekintetében noha szinte az összes tagállam nyújt legalább valamilyen bírói készségekkel kapcsolatos továbbképzést, kevesebben kínálnak informatikai ismeretekkel, a bíróságok vezetésével és az igazságügyi etikával kapcsolatos képzéseket, és a legtöbb országban továbbra is alacsony az ilyen képzésben részesülő bírák aránya (38. ábra). A felek kiszolgáltató csoportjaival való kommunikációra irányuló képzés terén folyamatos javulás mutatkozik, különös tekintettel a látás- vagy hallássérült személyekre, a nemi alapú erőszak áldozataira és a menedékkérőkre (39. ábra). A tudatosítással és a dezinformációval foglalkozó képzés szintén szélesebb körben elérhetővé vált a tavalyi évhez képest.

Értékelési eszközök

- Míg a legtöbb tagállam (néhány kivételtől eltekintve) teljes mértékben végrehajtotta az **ügykezelő IKT-rendszereket**, továbbra is hiányosságok mutatkoznak a bírósági tevékenységi statisztikák előállításának eszközeiben (40. ábra). Ezek a rendszerek több célt – többek között a statisztikák előállítását – is szolgálnak, alkalmazásukat pedig következetesen az egész igazságszolgáltatási rendszerre ki kell terjeszteni. Ezzel ellentétben egyes tagállamok olyan korai előrejelző rendszerekkel rendelkeznek, amelyek észlelik a hibákat vagy az ügykezelési standardoknak való meg nem felelést, ami megteremti a háttérrel ahhoz, hogy a problémákra kellő időben megoldás szülessen. Bizonyos tagállamokban még mindig nem lehetséges a nemzeti szintű adatgyűjtés az igazságügy minden területén.
- A **felmérések használata** a bíróságokhoz forduló és a jogi szakemberek körében (41. ábra) ismét csökkent, és egyre több tagállam dönt úgy, hogy nem végez felméréseket. Úgy tűnik azonban, hogy mutatkozik némi eltérés a tekintetben, hogy mely tagállamok nem végeztek felméréseket, ami azt jelzi, hogy néha a felméréseket csak minden második évben vagy néhány évente végzik el. A hozzáférhetőség, az ügyfélszolgálat, a bírósági meghallgatások és az ítéletek, valamint az igazságszolgáltatási rendszer iránti általános bizalom továbbra is visszatérő kérdés a felmérések során, de csak néhány tagállam kérdezett rá a speciális szükségletekkel rendelkező csoportok elégedettségére vagy az egyének jogaikkal kapcsolatos ismereteire. Szinte minden felmérést végző tagállam gondoskodott a nyomon követésről is (42. ábra), noha ennek mértéke továbbra is nagymértékben eltérő volt. Az eredményeket általában beépítették az éves vagy különjelentésekbe, és számos tagállamban felhasználták azokat értékeléshez vagy a jogszabályok módosítása szükségességének meghatározásához.

Standardok

A standardok javíthatják az igazságszolgáltatási rendszerek minőségét. Az EU igazságügyi eredménytáblájának ezen kiadása továbbra is részletesebben vizsgál bizonyos standardokat, amelyek célja az eljárások ütemezésének javítása, és ezeket a standardokat részletesebben is megbontja, figyelembe véve azokat a bírósági szinteket és a jogterületeket, amelyeken az említett standardok léteznek.

- Szinte minden tagállam alkalmaz ütemezési standardokat, bár ezek nem ugyanolyan részletesek minden eljárási fok esetében és jogterületen. A határidőket (például az első tárgyalásnak az ügy iktatásától számított, adott időtartamon belüli megtartása) meghatározó standardok a legelterjedtebbek, míg az időkeretekre (például a bizonyos időn belül befejezendő ügyek előre meghatározott arányának meghatározása) és az ügyhátaléokra vonatkozó standardok kevésbé általánosak (43. ábra). Ugyanakkor egyes, a hatékonyság területén különös kihívásokkal szembesülő tagállamok jelenleg nem vagy csak korlátozott

mértékben alkalmaznak ilyen standardokat.

3.3. Függetlenség

A bírósági döntéshozatal szerves részét képező bírói függetlenség az EUSZ 19. cikkben említett hatékony bírói jogvédelem elvéből, valamint az EU Alapjogi Chartájában (47. cikk) rögzített, a bíróságok előtti hatékony jogorvoslathoz való jogból fakadó követelmény⁽⁸⁵⁾. Ez a követelmény a következőket feltételezi: a) külső függetlenséget, amelynek értelmében az érintett testület funkcióit teljes mértékben önállóan látja el, anélkül, hogy bármilyen hierarchikus kényszer alatt állna vagy más testület alárendeltje lenne, továbbá semmiféle forrásból semmilyen parancsot vagy utasítást nem fogad el, így védett az olyan külső beavatkozások vagy nyomás ellen, amely sértheti tagjai ítéletalkotásának függetlenségét és befolyásolhatja döntéseiket, valamint b) belső függetlenséget és pártatlanságot, amelyek értelmében az eljárás feleitől és azok érdekeitől azonos távolságot tartanak tekintettel az eljárás tárgyára⁽⁸⁶⁾. A bírói függetlenség garانتálja az egyének uniós jogból eredő minden jogának védelmét és a tagállamok az EUSZ 2. cikkében meghatározott közös értékeinek, különösen a jogállamiságnak⁽⁸⁷⁾ a megőrzését. Az uniós jogrend megőrzése alapvető fontosságú minden polgár és vállalkozás számára, akiknek jogait és szabadságait az uniós jog védi.

A bíróságok érzékelt függetlensége valóban növekedést ösztönző tényező, ahogyan a függetlenség érzékelt hiánya elrettentheti a beruházásokat. A bíróságok érzékelt függetlenségével kapcsolatos, különböző forrásokból származó mutatók mellett az EU 2020-as eredménytáblája arra vonatkozó mutatókat is ismertet, hogy miként szervezték meg az igazságszolgáltatási rendszereket annak érdekében, hogy megvédjék az igazságszolgáltatás függetlenségét olyan helyzetekben, amelyekben az veszélybe kerülhet. Az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózatának (ENCJ), az EU Legfelsőbb Bírósági Bíróságai elnökeinek hálózatának (NPSJC), valamint a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának szakértői csoportjának véleményét tükrözve a 2020-as uniós igazságügyi eredménytábla a bírakkal szembeni fegyelmi eljárások és az igazságszolgáltatási tanács tagjainak kinevezésére vonatkozó jogi biztosítékokkal tekintetében frissített mutatókat, valamint két új áttekintést tartalmaz az ügyészek fegyelmi eljárásaival kapcsolatban.

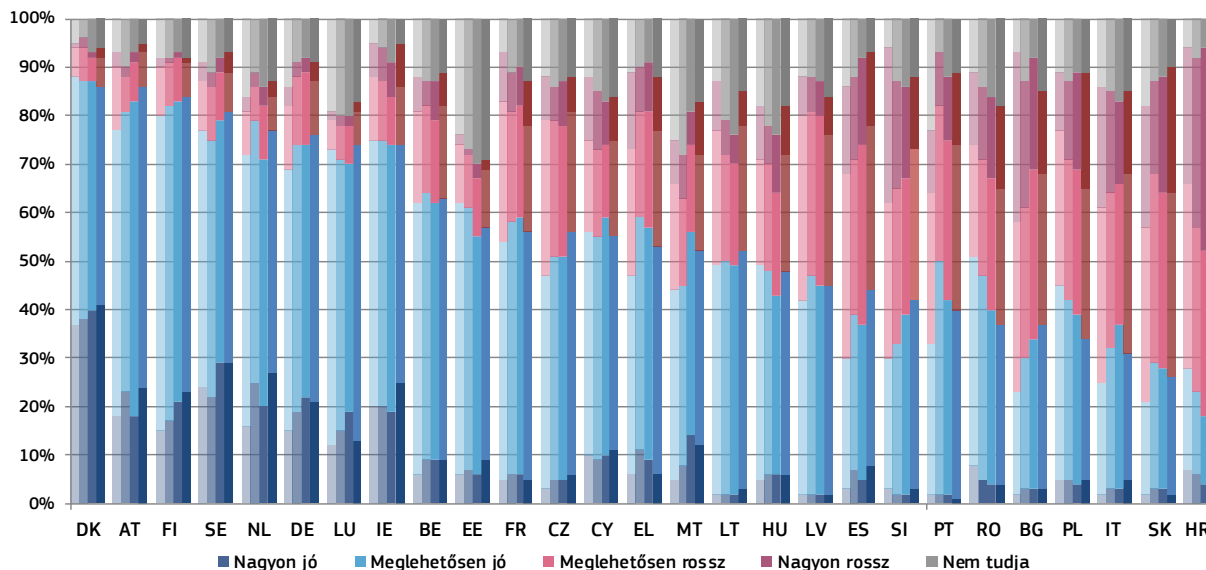
⁸⁵ Lásd <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=HU>

⁸⁶ Az Európai Unió Bírósága, a C 585/18., C 624/18. és C 625/18. sz., A.K. és társai egyesített ügyekben hozott 2019. november 19-i ítélet 121. és 122. pontja, ECLI:EU:C:2019:982; a C-619/18. sz. Európai Bizottság kontra Lengyelország ügyben hozott 2019. június 24-i ítélet 73. és 74. pontja, ECLI:EU:C:2019:531; a C-64/16. sz. Associação Sindical dos Juizes Portugueses ügyben hozott 2018. február 27-i ítélet 44. pontja, EU:C:2018:117; a C- 216/18. sz., Minister for Justice and Equality ügyben 2018. július 25-én hozott ítélet 65. pontja, PPU: EU:C:2018:586.

⁸⁷ Az Európai Unió Bírósága C-619/18. sz. Bizottság kontra Lengyelország ügyben hozott 2019. június 24-i ítéletének 44. pontja, ECLI:EU:C:2019:531.

3.3.1. A bíróságok érzékelt függetlensége

44. ábra: A bíróságok és a bírák nyilvánosság által érzékelt függetlensége (*) (forrás: Eurobarométer ⁽⁸⁸⁾ — világos színek: 2016, 2018 és 2019, sötét színek: 2020)

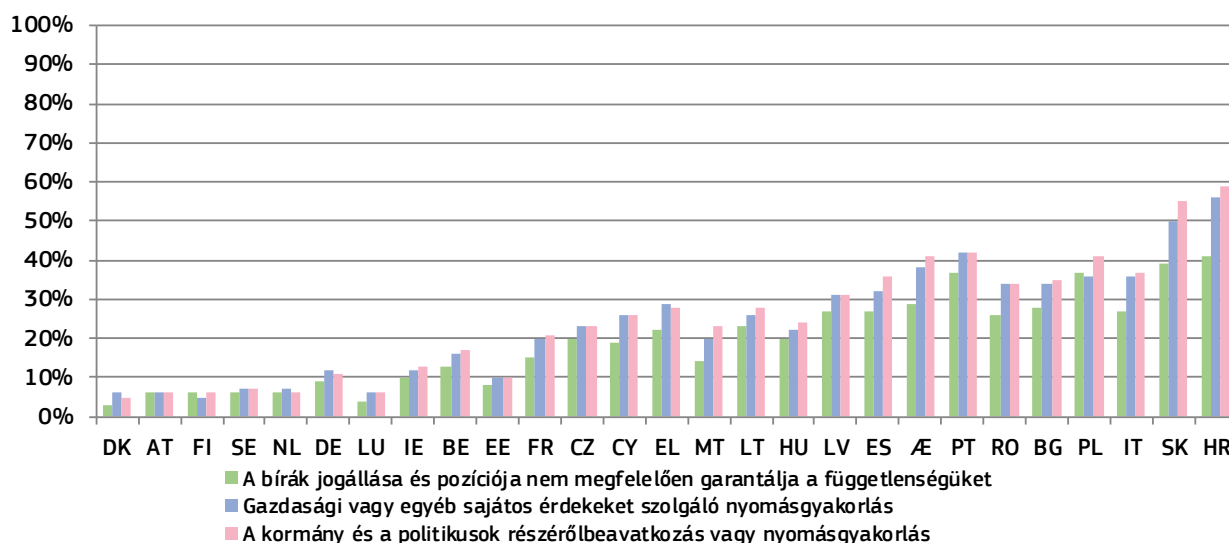

(*) A tagállamokat először azon válaszadók százalékos aránya alapján rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó vagy meglehetősen jó (összességében jó); ha egyes tagállamokban az összességében jó százalékos arány azonos, akkor azokat azon válaszadók százalékos aránya szerint rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége meglehetősen rossz vagy nagyon rossz (összességében rossz); ha egyes tagállamokban az összességében jó és az összességében rossz százalékos aránya megegyezik, akkor azokat azon válaszadók százalékos aránya alapján rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó; ha egyes tagállamokban az összességében jó, az összességében rossz és a nagyon jó százalékos arány megegyezik, akkor azokat azon válaszadók százalékos aránya szerint rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon rossz.

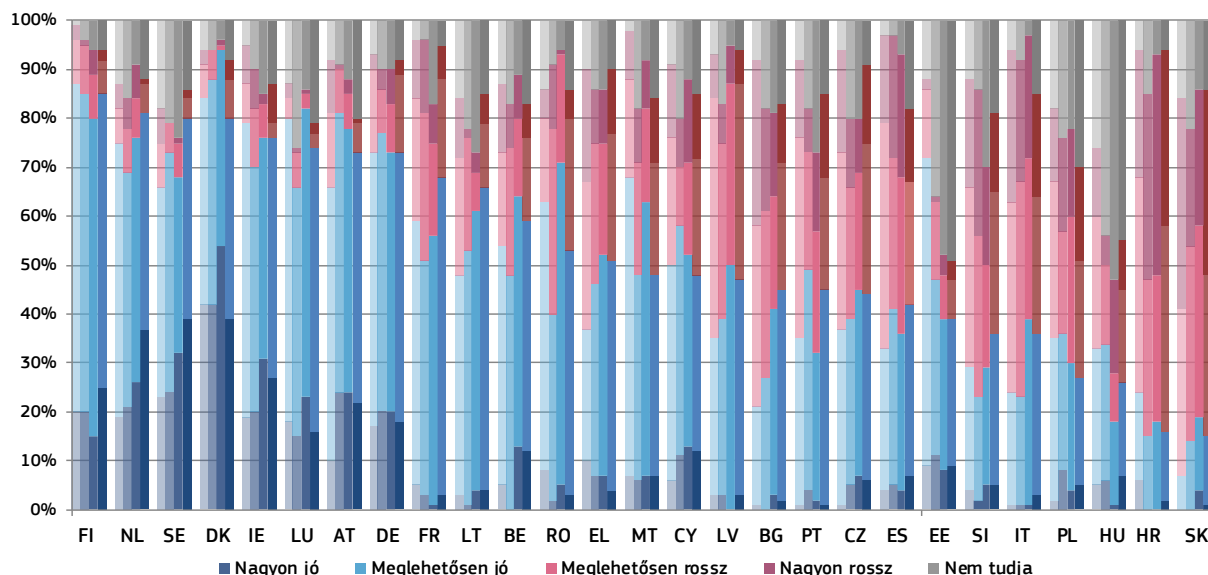
Az 45. ábra azokat a főbb okokat mutatja be, amelyeket a válaszadók a bíróságok és a bírák függetlenségének érzékelt hiánya kapcsán megjelöltek. Azok a lakossági válaszadók, akik az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségét „meglehetősen rossznak” vagy „nagyon rossznak” értékelték, három ok közül választhattak az értékelés magyarázataként. A tagállamok ugyanabban a sorrendben szerepelnek, mint az 44. ábrán.

⁸⁸ A 2020. január 7. és 11. között végzett, FL483 sz. Eurobarométer felmérés. A következő kérdésre adott válaszok: „Tudása alapján hogyan értékelné (országunkban) az igazságszolgáltatási rendszert a bíróságok és a bírák függetlensége szempontjából? Véleménye szerint nagyon jó, meglehetősen jó, meglehetősen rossz vagy nagyon rossz?”, lásd: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

45. ábra: A függetlenség nyilvánosság által érzékelt hiányának fő okai (valamennyi válaszadó aránya — a magasabb érték több befolyást jelent) (forrás: Eurobarometer ⁽⁸⁹⁾)

46. ábra: A bíróságok és a bírák cégek által érzékelt függetlensége (*) (forrás: Eurobarometer ⁽⁹⁰⁾ — világos színek: 2017, 2018 és 2019, sötét színek: 2020)

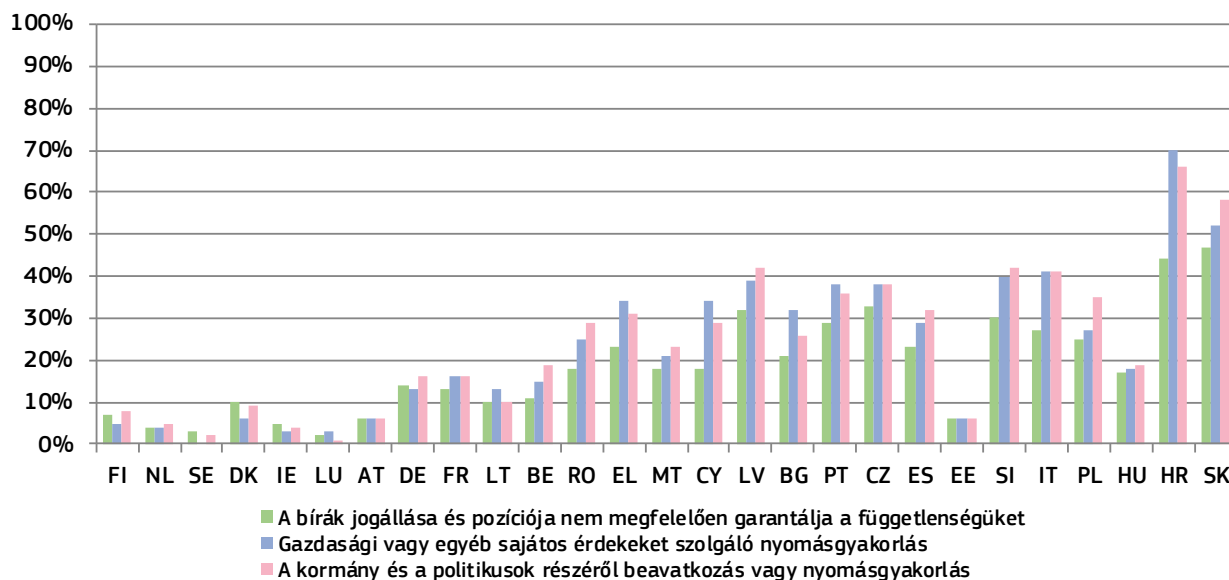
(*) A tagállamokat először azon válaszadók százalékos aránya alapján rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó vagy meglehetősen jó (összességében jó); ha egyes tagállamokban az összességében jó százalékos arány azonos, akkor azokat azon válaszadók százalékos aránya szerint rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége meglehetősen rossz vagy nagyon rossz (összességében rossz); ha egyes tagállamokban az összességében jó és az összességében rossz százalékos aránya megegyezik, akkor azokat azon válaszadók százalékos aránya alapján rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon jó; ha egyes tagállamokban az összességében jó, az összességében rossz és a nagyon jó százalékos arány megegyezik, akkor azokat azon válaszadók százalékos aránya szerint rendezték, akik szerint a bíróságok és a bírák függetlensége nagyon rossz.

⁸⁹ FL483. sz. Eurobarométer felmérés; a következő kérdésre adott válaszok: „Az alábbi okok milyen mértékig magyarázzák (országunkban) az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségére adott értékelését: nagyon, kissé, nem igazán, egyáltalán nem?”.

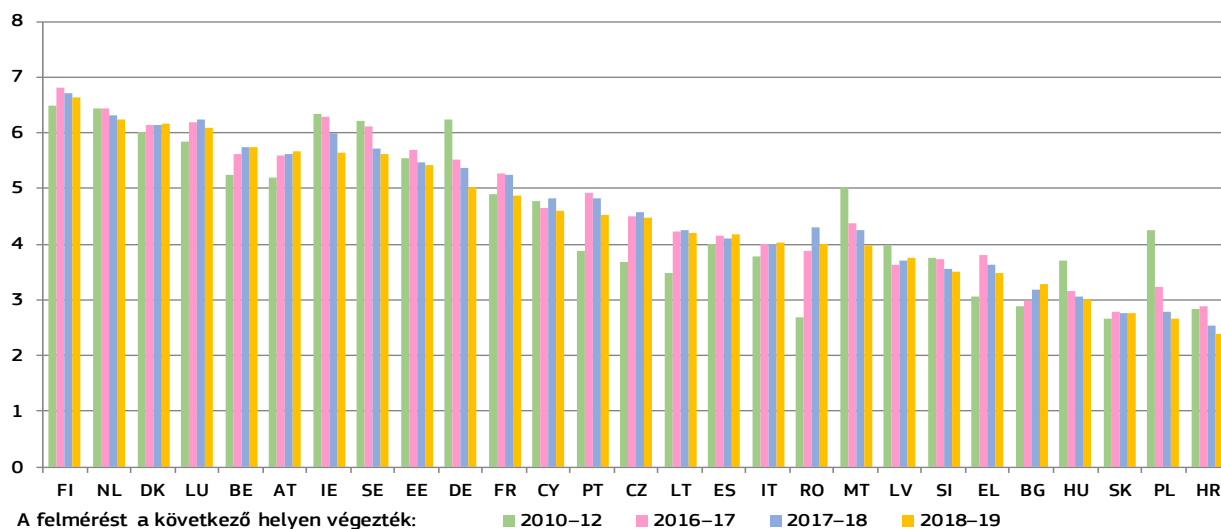
⁹⁰ 2019. január 7. és január 20. között végzett, FL484 sz. Eurobarométer felmérés. A következő kérdésre adott válaszok: „Tudása alapján hogyan értékelné (országunkban) az igazságszolgáltatási rendszert a bíróságok és a bírák függetlensége szempontjából? Véleménye szerint nagyon jó, meglehetősen jó, meglehetősen rossz vagy nagyon rossz?”, lásd: https://ec.europa.eu/info/strategy/justice-and-fundamental-rights/effective-justice/eu-justice-scoreboard_en

Az 47. ábra azokat a főbb okokat mutatja be, amelyeket a válaszadók a bíróságok és a bírák függetlenségének érzékelt hiánya kapcsán megjelöltek. Azon válaszadó cégek, akik az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségét „meglehetősen rossznak” vagy „nagyon rossznak” értékelték, három ok közül választhattak az értékelés magyarázataként. A tagállamok ugyanabban a sorrendben szerepelnek, mint az 46. ábrán.

47. ábra: A függetlenség cégek által érzékelt hiányának fő okai (valamennyi válaszadó aránya — a magasabb érték nagyobb befolyást jelent) (forrás: Eurobarometer ⁽⁹¹⁾)

48. ábra: WEF: az igazságszolgáltatás vállalkozások által érzékelt függetlensége, 2010–2019 (érzékelés — a magasabb érték kedvezőbb megítélést jelez) (forrás: Világgaazdasági Fórum ⁽⁹²⁾)

⁹¹ FL484. sz. Eurobarométer felmérés; a következő kérdésre adott válaszok: „Az alábbi okok milyen mértékig magyarázzák (országunkban) az igazságszolgáltatási rendszer függetlenségére adott értékelését: nagyon, kissé, nem igazán, egyáltalán nem?”.

⁹² A Világgaazdasági Fórum (WEF) indikátorát a felmérés alábbi kérdésére adott válaszokra alapozza: „Az Ön országában mennyire független az igazságszolgáltatási rendszer a kormány, az egyének vagy a társaságok befolyásától? [1 = egyáltalán nem független; 7 = teljesen független]”. A felmérésre valamennyi érintett tagállamban a főbb gazdasági ágazatokat (mezőgazdaság, feldolgozóipar, nem feldolgozóipar és szolgáltatások) képviselő vállalkozások reprezentatív mintája válaszolt. A felmérés elvégzésére különböző formákban került sor, beleértve a személyes vagy telefonos interjúkat a cégvezetőkkel, a postán eljuttatott formanyomtatványokat, illetve az online felméréseket. Lásd <https://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2019>

3.3.2. Szervezeti függetlenség

A strukturális függetlenség garanciái szabályokat igényelnek – különösen ami a bíróság összetételét, a kinevezést, a megbízatás időtartamát, valamint az elfogultsági okokat, a kizárási okokat, és a tagok elmozdítását illeti –, amelyek az e fórum illetékessége alá tartozó személyek számára biztosítják minden jogos kétség kizárását az említett bíróság külső tényezőkkel szembeni befolyásolhatatlansága, valamint az ütköző érdekekre vonatkozó semlegessége tekintetében⁽⁹³⁾. Ezeknek a szabályoknak különösen olyannak kell lenniük, hogy kizárják nemcsak az utasítások formájában érkező közvetlen befolyást, hanem a közvetettebb befolyásolás olyan formáit is, amelyek kihatnak az érintett bírák döntéseire⁽⁹⁴⁾.

Európai normákat dolgoztak ki, különösen az Európa Tanács által, például az *Európa Tanács 2010. évi, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló ajánlásában*⁽⁹⁵⁾. Az EU 2020-as eredménytáblája több mutatót ismertet arra vonatkozóan, hogyan szervezték meg az igazságszolgáltatási rendszereket annak érdekében, hogy megvédjék az igazságszolgáltatás függetlenségét.

Az EU igazságügyi eredménytáblájának ez a kiadása frissített mutatókat tartalmaz a bírakkal szembeni fegyelmi eljárásban részt vevő testületekről és hatóságokról (49. és 50. ábra), valamint az igazságszolgáltatási tanács tagjainak kinevezéséről (51. és 52. ábra)⁽⁹⁶⁾. Az EU 2020-as igazságügyi eredménytáblája információkat mutat be az ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárásokban részt vevő testületekről és hatóságokról (53. és 54. ábra), valamint az ügyészeknek az egyes ügyekre vonatkozóan adott utasítások frissített részletesebb ábráját (55. ábra)⁽⁹⁷⁾. Az ábrák a 2019 decemberében hatályos nemzeti kereteket mutatják be.

Az eredménytáblában ismertetett adatok nem nyújtanak értékelést vagy mennyiségi adatokat a biztosítékok hatékonyságáról. Nem céljuk, hogy tükrözzék a biztosítékok összetettségét és

⁹³ Lásd a Bíróság C-585/18., C 624/18. és C-625/18. sz., AK és társai egyesített ügyekben hozott 2019. november 19-i ítéletét, (a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége), ECLI:EU:C:2019:982, 121. és 122. pont; a C-619/18. sz. Európai Bizottság kontra Lengyelország ügyben hozott 2019. június 24-i ítélet, ECLI:EU:C:2019:531, 73. és 74. pont; a C-216/18. sz. LM-ügyben 2018. július 25-én hozott ítélet, ECLI:EU:C:2018:586, 66. pont. Lásd még a CM/Rec(2010)12. számú, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló (az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2010. november 17-én elfogadott) ajánlás 46. és 47. pontját és indokolását, amely úgy rendelkezik, hogy a bírák kiválasztására és előmenetelére vonatkozó döntéseket hozó hatóságnak függetlennek kell lennie a végrehajtó és a törvényhozói hatalmi ágtól. Függetlenségének szavatolása érdekében a hatóság tagjainak legalább felét a bírói kar által választott bírának kell kitennie. Amennyiben azonban az alkotmányos vagy egyéb jogi rendelkezések előírják, hogy az államfő, a kormány vagy a törvényhozói hatalmi ág a bírák kiválasztására és előmenetelére vonatkozó határozatokat hoz, egy független és hatáskörrel rendelkező, jelentős részben a bírói kar tagjaiból álló (a IV. fejezetben foglalt, az igazságszolgáltatási tanácsokra vonatkozó szabályok sérelme nélkül) hatóságot fel kell hatalmazni, hogy olyan ajánlásokat vagy véleményeket fogalmazhasson meg, amelyeket a kinevezésre jogosult illetékes hatóság a gyakorlatban követ.

⁹⁴ Lásd a Bíróság C-585/18., C 624/18. és C-625/18. sz. AK és társai egyesített ügyekben hozott 2019. november 19-i ítéletét, (a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége), ECLI:EU:C:2019:982, 123. pont; a C-619/18. sz. Európai Bizottság kontra Lengyelország ügyben hozott 2019. június 24-i ítélet, ECLI:EU:C:2019:531, 112. pont.

⁹⁵ Lásd az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2010. november 17-én elfogadott CM/Rec(2010)12. számú, a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről szóló ajánlást és annak indokolását (a továbbiakban: a CM/Rec(2010)12. számú ajánlás).

⁹⁶ Az ábrák a Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőívekre adott válaszokon alapulnak. Azon tagállamok esetében, amelyekben nem működnek igazságszolgáltatási tanácsok vagy nem tagjai az ENCJ-nek, vagy tagságukat felfüggesztették (CZ, DE, EE, CY, LU, AT, PL és FI), az EU Legfelsőbb Bíróságai Elnökeinek Hálózata működött közre a naprakésszé tett kérdőív válaszainak megszerzésében.

⁹⁷ Az ábra a Bizottság által a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoporttal szoros együttműködésben készített, frissített kérdőívre adott válaszokon alapul.

részleteit. Önmagában a több biztosíték rendelkezésre állása nem biztosítja az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságát. Azt is meg kell jegyezni, hogy a bírói karon belül az integritás ösztönzése és a korrupció megelőzése érdekében végrehajtott politikák és alkalmazott gyakorlatok szintén alapvető fontosságúak a bírói függetlenség biztosításához. Végso soron a bírói függetlenség hatékony védelme megköveteli a feddhetetlenség és pártatlanság olyan kultúráját, amelynek értékeit egyfelől valamennyi bíró magának érzi, másfelől pedig a szélesebb társadalom is tiszteletben tart.

– A bírakkal szembeni fegyelmi eljárásokra vonatkozó biztosítékok –

A bírakkal szembeni fegyelmi eljárások a bírói függetlenséggel kapcsolatban a legkényesebb helyzetek közé tartoznak. A Bíróság szerint „az ítélethozatal feladatával megbízott személyekre vonatkozó fegyelmi felelősségi rendszer, [...] tartalmazza az ahhoz szükséges garanciákat, hogy elkerülhető legyen annak veszélye, hogy ezt a rendszert a bírósági határozatok tartalmának politikai felülvizsgálatát szolgáló rendszerként alkalmazzák.”⁽⁹⁸⁾. A Bíróság által a bírói kar függetlenségének biztosítása szempontjából alapvető fontosságúnak ítélt garanciakészlet magában foglalja azokat a szabályokat, amelyek egyaránt meghatározzák a fegyelmi vétségnek minősülő magatartásokat és a konkrétan alkalmazandó szankciókat, illetve amelyek egy független fórum olyan eljárását írják elő, amely maradéktalanul biztosítja a Charta 47. és 48. cikkében rögzített jogokat, különösen a védelemhez való jogot, és amely biztosítja a fegyelmi testület határozatainak bíróság előtti megtámadhatóságát⁽⁹⁹⁾. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy „az EUMSZ 267. cikke a lehető legszélesebb lehetőséget biztosítja a nemzeti bíróságok számára arra, hogy a Bírósághoz forduljanak (...) az eljárás bármely általa megfelelőnek tartott pillanatában”⁽¹⁰⁰⁾. A Bíróság szerint minden olyan nemzeti szabály, amely ezt a mérlegelési jogkört akadályozza „elkerülendő (...) a fegyelmi szankciókat, „sérti a nemzeti bíróságok EUMSZ 267. cikkben elismert jogkörét, következésképpen pedig az előzetes döntéshozatali mechanizmussal a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létesített együttműködés hatékonyságát”⁽¹⁰¹⁾. A Bíróság azt is kijelentette, hogy „a bírói függetlenség lényegi biztosítékát alkotja az is hogy, ne legyenek kitéve fegyelmi szankcióknak (...) az előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé terjesztése”(miatt)⁽¹⁰²⁾.

Az Európa Tanács előírásainak megfelelően bírakkal szemben fegyelmi eljárás akkor indulhat, ha nem teljesítik feladataikat hatékonyan és megfelelően⁽¹⁰³⁾. A jogszabályok értelmezése, a tényállás értékelése vagy a bizonyítékoknak a bírák által az ügy eldöntése céljából végzett mérlegelése nem eredményezhet polgári vagy fegyelmi felelősséget, a rosszhiszeműség és a súlyos gondatlanság esetét kivéve⁽¹⁰⁴⁾. Ezenkívül a fegyelmi eljárást olyan független hatóságnak kell lefolytatnia, mint a bíróság, a tisztességes eljárás valamennyi garanciájával. A fegyelmi

⁹⁸ Lásd Bíróság, 2019. november 5-i ítélet, Bizottság kontra Lengyelország, C-192/18, ECLI:EU:C:2019:924, 114. pont. 2017. augusztus 10-i ítélet, Bizottság kontra Lengyelország, C-619/18, ECLI:EU:C:2019:531, 77. pont; valamint a 2018. július 25-i ítélet, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, 67. pont.

⁹⁹ Lásd az Európai Unió Bírósága 2019. június 24-i ítéletét, Bizottság kontra Lengyelország, C-619/18, ECLI:EU:C:2019: 531, 77. pont, és 2018. július 25-i ítéletet, LM, C-216/18 PPU, ECLI:EU:C:2018:586, 67. pont.

¹⁰⁰ Lásd Bíróság, 2016. július 5-i ítélet, Ognyanov, C-614/14., ECLI:EU:C:2016:514) 17. pont. Lásd még az Európai Unió Bírósága 2019. november 19-i ítéletét, AK és társai (a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége), C-585/18, C 624/18 és C-625/18, ECLI:EU:C:2019:982, 103. pont.

¹⁰¹ Lásd Bíróság, 2016. július 5-i ítélet, Ognyanov, C-614/14., ECLI:EU:C:2016:514) 25. pont.

¹⁰² Lásd Bíróság, 2019. február 12-i ítélet, RH, C-8/19., ECLI:EU:C:2019:110) 47. pontját.

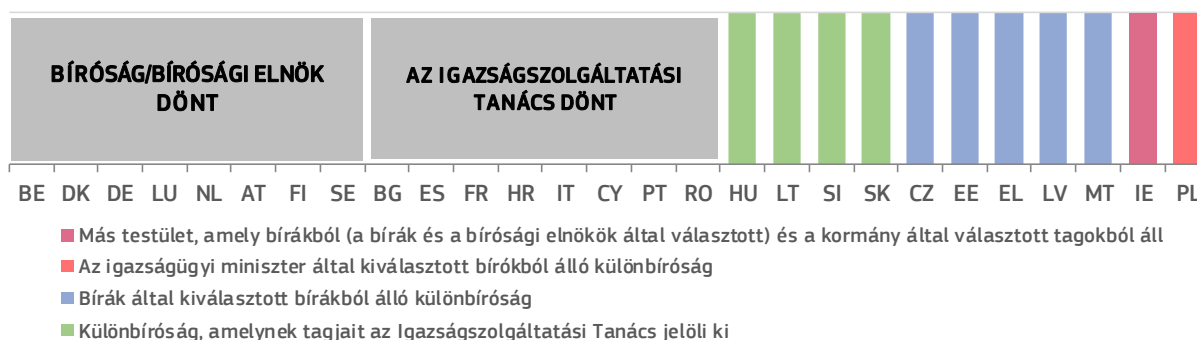
¹⁰³ A CM/Rec(2010)12 ajánlás 69. pontja.

¹⁰⁴ A CM/Rec(2010)12 ajánlás 66. pontja.

eljárás alatt álló bírónak jogában kell állnia mind a határozat, mind a szankció megtámadásának. A fegyelmi szankcióknak arányosaknak kell lenniük ⁽¹⁰⁵⁾.

A 49. ábra frissített áttekintést mutat be a rendes bírakkal kapcsolatban fegyelmi szankciókról döntést hozó hatóságokról, amelyek lehetnek a) normál független hatóságok, például bíróságok (Legfelsőbb Bíróság, Közigazgatási Bíróság vagy bíróság elnöke) vagy az igazságszolgáltatási tanácsok, vagy b) más hatóságok, amelyek tagjait az igazságszolgáltatási tanács, bírák vagy a végrehajtó hatalmi ág konkrétan kinevezi.

49. ábra: A bírakkal szembeni fegyelmi szankciókról döntő hatóság (*) ⁽¹⁰⁶⁾

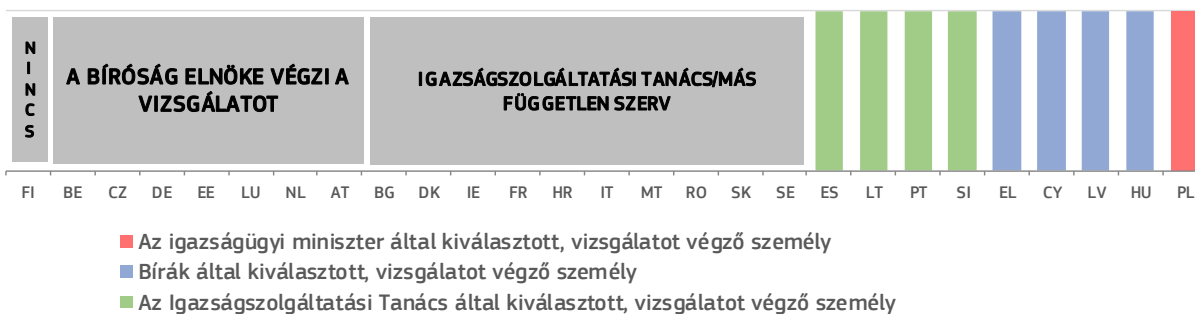
(*) **BG:** A bíróság elnöke enyhébb fegyelmi szankciókat szabhat ki. A fegyelmi intézkedésekről szóló határozatok bírósági felülvizsgálatát a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságnál lehet kérni. **CZ:** A fegyelmi ügyeket a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság fegyelmi tanácsai vizsgálják. A tagokra a bíróság elnöke tesz javaslatot a bírák jegyzékéből, és sorshúzással kerülnek kiválasztásra. **DK:** A fegyelmi szankciókról a vádemelési és felülvizsgálati különbíróság hoz döntést, amelynek tagjait hivatalosan az igazságügyi miniszter nevezi ki, de a Legfelsőbb Bíróság, a felsőbbbíróság, a Bírák Szövetsége és az Ügyvédi Kamara jelöli, egy kiemelkedő tudós mellett. Az elsőfokú bíróság elnöke figyelmeztetést adhat ki. **DE:** A rendes bíróságok különállásai, a szolgálati bíróságok („Dienstgerichte der Länder” a szövetségi tartományi bírák tekintetében, és „Dienstgericht des Bundes” a szövetségi bírák esetében) alkalmazhatnak fegyelmi intézkedéseket a hivatalos fegyelmi eljárásokban (a német igazságszolgáltatási törvény 63. szakasza). E tanácsok tagjai egy adott bíróság (regionális felsőbb bíróság vagy regionális bíróság vagy szövetségi bíróság) bírái („Präsidium”) nevezik ki. A bíróság elnöke vagy az igazságügyi minisztérium (mind tartományi, mind szövetségi szinten) hozhat kevésbé szigorú fegyelmi intézkedéseket – például a megrovást – fegyelmi ítélet keretében (a német igazságszolgáltatási törvény 64. szakasza). **EE:** A fegyelmi ügyeket a Legfelsőbb Bíróság és az észti bírák közgyűlése által kinevezett bírói fegyelmi tanács vizsgálja. **IE:** A Bírói Tanács által létrehozott, a Bírák magatartásával foglalkozó bizottság dönt, amelynek három, társaik által megválasztott bíróból, öt bírósági elnökből (hivatalból tagok) és öt, a kormány által kinevezett nem hivatásos tagból áll. Az Alkotmány értelmében a bírót hivatalából megállapított hivatali kötelességszegés vagy cselekvőképtelenség esetén a parlament (az Oireachtas) mindkét háza által elfogadott, a bíró felmentését kezdeményező határozatok alapján menthető fel a hivatalából. **EL:** A bírák tekintetében a fegyelmi jogkör első és másodfokon a sorshúzással választott, magasabb rangú bírásból álló tanácsok gyakorolják. A magas rangú bírák tekintetében a fegyelmi jogkört a Legfelsőbb Fegyelmi Tanács gyakorolja. **IT:** Az igazságszolgáltatási tanács fegyelmi intézkedésekről szóló határozatainak bírósági felülvizsgálatát a Legfelsőbb Bíróságnál lehet kérni. **LV:** A fegyelmi ügyeket az Igazságügyi Fegyelmi Bizottság vizsgálja, amelynek tagjait a bírák közgyűlése nevezi ki. **ES:** A kisebb fegyelmi vétségekkel kapcsolatos fegyelmi határozatokat a fegyelmi eljárás alá vont bírót foglalkoztató bíróság székhelye szerinti kerületi bíróság (Felső Bíróság, Nemzeti Bíróság és Legfelsőbb Bíróság, és akár a Legfelsőbb Bíróság, az Országos Közigazgatási Bíróság és a bírót foglalkoztató bíróság székhelye szerinti Felső Bíróság elnöke, a Bírásokról szóló sarkalatos törvény 421.1. A) pontja szerint) irányító tanácsa hozza meg. **LT:** Első fokon az Igazságügyi Becsületbíróság határoz, amelynek tagjait és elnökét az igazságszolgáltatási tanács határozatában jelölik ki. A bizottság hat bíróból áll, amelyeket az igazságszolgáltatási tanács választ és nevez ki, a köztársasági elnök által kinevezett két tagból és a Seimas elnöke által kinevezett két tagból. Másodfokon a Legfelsőbb Bíróság dönt. **HU:** A fegyelmi ügyeket az Országos Bírói Tanács által kinevezett szolgálati bíróság vizsgálja. A bíróság elnöke a legenyhébb szankciót („figyelmeztetést”) szabhatja ki, amely a szolgálati bíróság előtt megtámadható. **MT:** A Bírák és Békebírók Bizottsága dönt, amely az igazságszolgáltatás igazgatásával foglalkozó bizottság albizottsága. A bizottság három bíróból vagy igazságszolgáltatási tisztviselőből áll, akiket társaik választanak meg. **PL:** Az igazságügyi miniszter a fegyelmi bíróságot azt követően választja ki, hogy nem kötelező érvényű konzultációt folytattak a Nemzeti Igazságügyi Tanáccsal. A Legfelsőbb Bíróság a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi tanácsát, amelynek feladata többek között a másodfokú bírák fegyelmi ügyeinek eldöntése, három, a Bíróság 2019. november 19-i ítéletét végrehajtó ítéletében az uniós jog értelmében nem független bíróságnak minősíti. **SI:** A fegyelmi bíróságot az igazságszolgáltatási tanács nevezi ki a saját tagjai közül, és a Legfelsőbb Bíróság által javasolt bírák közül. **SK:** A fegyelmi kamarákat az igazságszolgáltatási tanács nevezi ki. A fegyelmi tanácsokat az igazságszolgáltatási tanács jelöli ki. A Legfelsőbb Bíróság elnöke és alelnöke tekintetében az Alkotmánybírók hatáskörébe tartozik a fegyelmi eljárás. **SE:** Egy állandó bíró csak akkor menthető fel tisztségéből, ha súlyos bűncselekményt követett el, vagy ismételt elhanyagolta feladatait, és ezáltal nyilvánvalóan alkalmatlanná vált a tisztség betöltésére. Abban az esetben, ha a bíró felmentéséről szóló határozatot bíróságtól eltérő hatóság hozta (a gyakorlatban a nemzeti fegyelmi tanács), az érintett bíró kérheti az említett határozat bírósági felülvizsgálatát. A svéd nemzeti fegyelmi tanács határozatát a bíró saját kezdeményezésére megtámadhatja a körzeti bíróságon, valamint a szakszervezet támogatásával első fokon a munkaiügyi bíróságon.

¹⁰⁵ A CM/Rec(2010)12 ajánlás 69. pontja.

¹⁰⁶ A Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azoknak a tagállamoknak a frissített kérdőívre adott válaszai, amelyekben nincs igazságszolgáltatási tanács, nem tagjai az ENCJ-nek, vagy amelyeknek ENCJ tagságát felfüggesztették, az NPSC-vel való együttműködés útján érkeztek be.

Az 50. ábra azon nyomozó testületek frissített áttekintését mutatja be, amelyek a bírakkal szembeni fegyelmi eljárás során végzik a hivatalos vizsgálatot. Nem vonatkozik ez az annak eldöntését célzó előzetes vizsgálatokra, hogy megindítják-e a hivatalos fegyelmi eljárást. A vizsgálat egy különösen kényes lépés a fegyelmi eljárás során, amely befolyásolhatja a bírói függetlenséget. A vizsgálati hatáskört gyakorolhatják a) rendes független hatóságok, például a bírósági elnökök vagy igazságszolgáltatási tanácsok, vagy b) más vizsgálók, akiket kifejezetten a bírák fegyelmi eljárásaiban folytatott vizsgálatokra az igazságszolgáltatási tanács, bírák vagy más hatóságok jelölnek ki.

50. ábra: A bírakkal kapcsolatos hivatalos fegyelmi eljárásokért felelős, vizsgálatot végző személyek (*) ⁽¹⁰⁷⁾

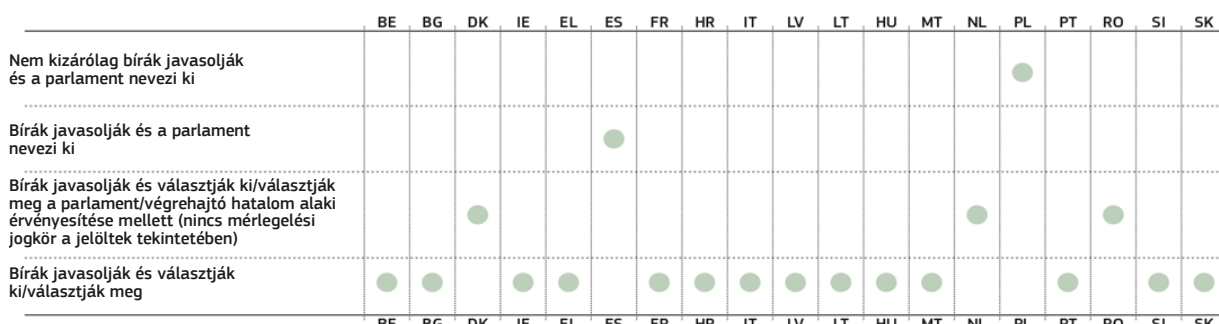
(*) **BG:** A bíróság illetékes adminisztratív vezetője [olyan tényállás miatt, amely megrovás szankcióhoz vezethet], vagy Bulgária Legfelsőbb Bírói Tanácsának bírói testülete (fegyelmi tanács) vizsgálja meg. A Legfelsőbb Bírói Tanács Felügyelősége ellenőrzéseket végez, amelyek alapján javaslatot tehet fegyelmi eljárásokra. **CZ:** Az igazságügyi miniszter előzetes vizsgálatokat is folytathat a fegyelmi eljárás megindítására irányuló indítvány előkészítése céljából, általában a bírót foglalkoztató bíróság elnökével konzultálva. **DK:** Bármely panaszt nyújthat be a Legfelsőbb Bíróságnál található és általa működtetett külön vádemelési és felülvizsgálati bírósághoz, amely mindkét fél meghallgatása után dönt. Az ügyészség igazgatója szintén folytathat vizsgálatot. **DE:** Nincs hivatalos előzetes vizsgálati szakasz. A kevésbé szigorú fegyelmi intézkedésekre, például megrovásra vonatkozó fegyelmi végzéseket a bíróság elnöke és a legmagasabb szintű szolgálati hatóság (általában az igazságügyi minisztérium tartományi és szövetségi szinten egyaránt) értékeli a tényeket. A legmagasabb szintű szolgálati hatóság dönt arról, hogy megindítja-e a bíróság előtti fegyelmi eljárást. Ezt követően a bíróság végez hivatalos vizsgálatokat. **EE:** Az adott bíróság elnöke vagy az igazságügyi biztos (ombudsman) folytathat vizsgálatot. **IE:** A bírák nem tartoznak fegyelmi szerv vagy fegyelmi szabályozás hatálya alá, eltekintve az Alkotmányon alapuló azon eljárástól, amely értelmében megállapított hivatali kötelességszegés vagy cselekvőképtelenség esetén a bíró a parlament (az Oireachtas) mindkét háza által elfogadott, a bíró felmentését kezdeményező határozatok alapján felmenthető a hivatalából. **EL:** Polgári és büntetőbírók esetében: A bírák közül sorsolással választott igazságszolgáltatási ellenőrző szerv. Közigazgatási bíróságok: A vizsgálatot végző személyt sorsolással választják ki az Államtanács tagjai közül. **ES:** A fegyelmi eljárást előkészítő személyt az Általános Igazságszolgáltatási Tanács nevezi ki; az előkészítő személyt a Legfelsőbb Bíróság és a bíróságok több mint 25 év jogi tapasztalattal rendelkező bírái közül választják ki. E személy azonban megbízatása alatt kizárólag az előkészítő feladatait látja el. **FR:** Az igazságszolgáltatási tanács elnöke az igazságszolgáltatási tanács egy vagy két tagját kiválasztja a vonatkozó vizsgálatok lefolytatására. A minisztérium jelentést kérhet az igazságügyi ellenőrző szervtől, mielőtt az ügyet a Tanács elé terjesztenék. **IT:** A Legfelsőbb Bíróság melletti főügyész jogosult a vizsgálat lefolytatására. Az Igazságügyi Minisztérium Főfelügyelősége jogosult igazgatási vizsgálatokat folytatni. **CY:** A Legfelsőbb Bíróság által kinevezett vizsgálóbíró végzi a vizsgálatot. **LV:** Az Igazságügyi Fegyelmi Bizottság végzi a vizsgálatot. **HU:** A szolgálati bíróság (fegyelmi bíróság) által kinevezett fegyelmi biztos végzi a vizsgálatot. **LT:** Az igazságügyi etikai és fegyelmi bizottság végzi a vizsgálatot, amelynek tagjait és (az igazságszolgáltatási tanács által választott) elnökét az igazságszolgáltatási tanács határozatában jelölik ki, és az igazságszolgáltatási tanács által kinevezett négy bíróból, a köztársasági elnök által kinevezett két tagból, valamint a Seimas elnöke által kinevezett egy tagból áll. Az igazságügyi etikai és fegyelmi bizottság elnöke jogosult arra, hogy a vizsgálat lefolytatása és a vizsgálati eredmények előterjesztésének feladatát átruhazza a bírót alkalmazó bíróság elnökére vagy a felsőbb bíróság elnökére. **MT:** Az igazságszolgáltatási igazgatással foglalkozó bizottság végzi a vizsgálatot. **NL:** A legfőbb ügyész végzi a vizsgálatot. **PL:** Az igazságügyi miniszter kinevezi a rendes bírósági bírákkal foglalkozó fegyelmi tisztviselőt és két helyettesét (ezután ők is kinevezhetik saját helyetteseiket a bírák által javasolt jelöltek közül) a vizsgálat elvégzése céljából. Az igazságügyi miniszter bármely folyamatban lévő vizsgálat lefolytatását átveheti az igazságügyi miniszter eseti fegyelmi tisztviselőjének kinevezésével. **PT:** Az igazságszolgáltatási tanács jelöli ki a vizsgálatot folytató igazságszolgáltatási ellenőrző szervet. **RO:** A Bírósági Felügyeleti Testület végzi a vizsgálatot. **SI:** Az igazságszolgáltatási tanács fegyelmi ügyészt nevez ki a Legfelsőbb Bíróság által javasolt jelöltek közül a vizsgálat lefolytatásához. **SK:** A vizsgálatot az igazságszolgáltatási tanács által kinevezett fegyelmi tanács végzi. **SE:** A parlamenti ombudsman és az igazságügyi kancellár ügyészként jár el súlyos hivatali visszaélések esetén.

¹⁰⁷ A Bizottság által az ENCJ-val szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azoknak a tagállamoknak a frissített kérdőívre adott válaszai, amelyekben nincs igazságszolgáltatási tanács, nem tagjai az ENCJ-nek, vagy amelyeknek ENCJ tagságát felfüggesztették, az NPSC-vel való együttműködés útján érkeztek be.

– Az igazságszolgáltatási tanácsok tagjainak kinevezésére vonatkozó biztosítékok –

Az igazságszolgáltatási tanácsok az igazságszolgáltatás függetlenségét biztosító alapvető fontosságú szervek. A tagállamoktól függ, hogy igazságszolgáltatási rendszerüket miként szervezik meg, ideértve azt a döntést is, hogy igazságszolgáltatási tanács ennek részét képezi-e. Azonban általánosan elfogadott európai normák – különösen a CM/Rec(2010)12. számú ajánlás – ajánlják, hogy „a[z igazságszolgáltatási tanácsok] tagjainak legalább felét olyan bírának kell alkotniuk, akiket a szakma képviselői választottak ki a bíróságok minden szintjéről, tiszteletben tartva a bírói karon belüli sokszínűséget”⁽¹⁰⁸⁾. Az alábbi ábra azt mutatja, hogy az igazságszolgáltatás részt vesz-e az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kinevezésében.

51. ábra: Az igazságszolgáltatási tanácsok bíró tagjainak kinevezése: a bírói kar szerepe (*)
(¹⁰⁹)

(*) Az ábra a tagállamokat földrajzi neveik saját nyelvi elnevezésén alapuló betűrendben tünteti fel. Az ábra a 2019 decemberében hatályos nemzeti kereteket mutatja be. **DK:** a tanács bíró tagjait bírák választják ki. Hivatalosan minden tagot az igazságügyi miniszter nevez ki. **EL:** a bíró tagokat sorshúzással választják ki. **ES:** a bíró tagokat a parlament nevezi ki – a tanács továbbítja a parlamentnek azon jelöltek listáját, akik megkapták a bírói szövetség vagy 25 bíró támogatását. **NL:** a bíró tagokat a bírói kar választja ki, és a tanács javaslatára kerülnek kinevezésre, többek között egy (többségében bírákból és bírósági alkalmazottakból álló) kiválasztási bizottság javaslata alapján. A tanács valamennyi tagját hivatalosan királyi rendelettel nevezik ki. Ez a közigazgatási aktus nem hagy mérlegelési jogkört a végrehajtó hatalom számára. **PL:** a bíró tagjelöltekre legalább 2 000 polgár vagy 25 bíró csoportja tehet javaslatot. A jelöltek közül a képviselői társulások legfeljebb kilenc jelöltet választanak, akik közül a parlament alsóházának (szejm) egy bizottsága összeállítja a 15 jelölt végleges listáját, akiket a szejm nevez ki. **RO:** a bíró tagok kampányát és választását a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa szervezi. Amint megerősítést nyer a választott bíró tagok végleges listája, a szenátus azt egyben hagyja jóvá. A szenátus csak abban az esetben tagadhatja meg a lista jóváhagyást, ha a tanács tagjainak megválasztására vonatkozó eljárást megsértették, és csak akkor, ha a jogsértés befolyásolta a választás eredményét. A szenátus nem gyakorolhat mérlegelési jogkört a jelöltek vonatkozásában.

Az ábra az igazságszolgáltatási tanácsok⁽¹¹⁰⁾ összetételét mutatja a kinevezési eljárás szerint. Különösen azt mutatja, hogy a tanácsok tagjai olyan bírák/ügyészek, akiket társaik javasoltak és választottak ki/választottak meg, a végrehajtó vagy törvényhozó hatalmi ág által kinevezett tagok, vagy más testületek és hatóságok által kinevezett tagok. A tanácsok tagjainak legalább felét olyan bírának kell alkotniuk, akiket a szakma képviselői választottak ki a bíróságok minden szintjéről,

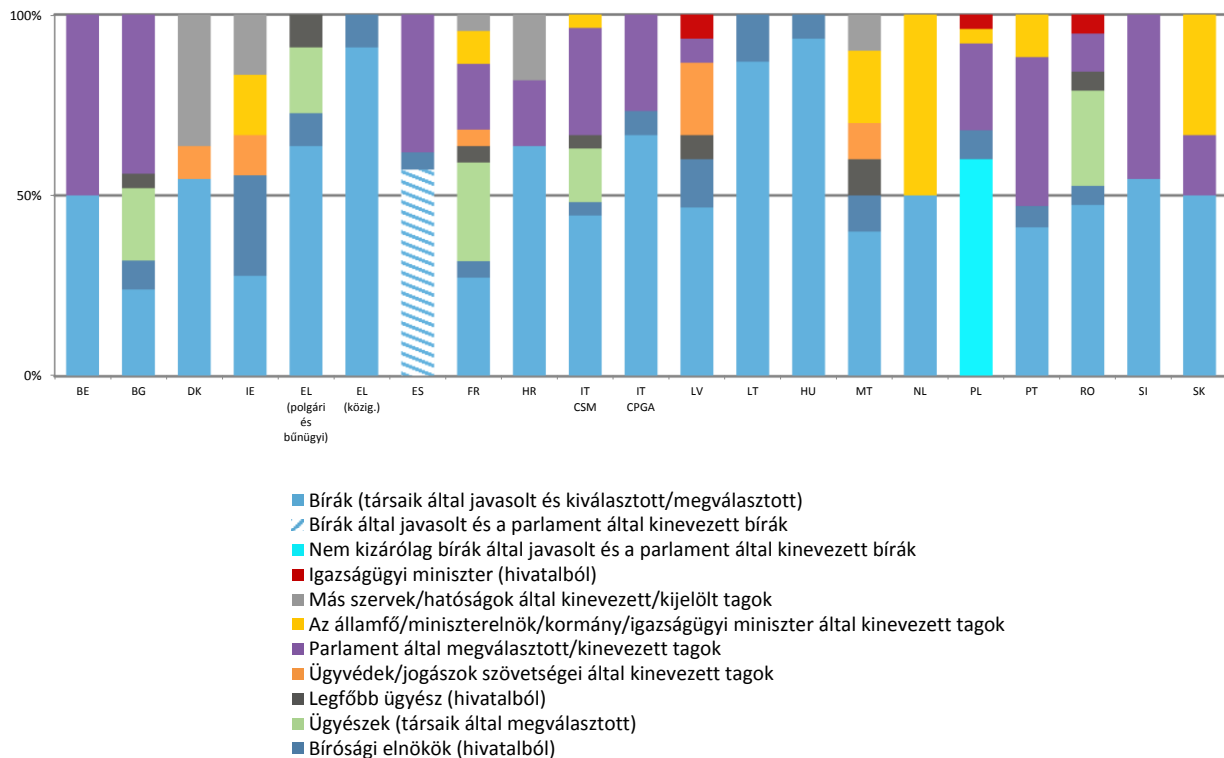
¹⁰⁸ A CM/Rec(2010)12. számú ajánlás 27. szakasza; lásd még az Európa Tanács 2016. évi akcióterve C. pontjának ii. alpontját; Az Európai Bírák Konzultatív Tanácsának (CCJE) 10. számú véleménye (2007) az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a társadalom szolgálatában álló igazságszolgáltatási tanácsról, 27. pont; továbbá ENCJ, *Az igazságszolgáltatási tanácsokról szóló 2010–11. évi jelentés*, 2.3. pont.

¹⁰⁹ A Bizottság által az ENCJ-vel szoros együttműködésben kidolgozott, naprakésszé tett kérdőív segítségével gyűjtött adatok. Azoknak a tagállamoknak a frissített kérdőívre adott válaszai, amelyekben nincs igazságszolgáltatási tanács, nem tagjai az ENCJ-nek, vagy amelyeknek ENCJ tagságát felfüggesztették, az NPSC-vel való együttműködés útján érkeztek be.

¹¹⁰ Az igazságszolgáltatási tanácsok jogszabályi úton vagy az alkotmány alapján létrehozott független testületek, amelyek célja a bírói kar és az egyes bírák függetlenségének megóvása, és ennek révén az igazságszolgáltatás hatékony működésének előmozdítása.

tiszteletben tartva a bírói karon belüli sokszínűséget ⁽¹¹¹⁾. Az ábra az igazságszolgáltatási tanácsok összetételének tényszerű ábrázolása, és nem ad kvalitatív értékelést azok hatékony működéséről.

52. ábra: Az igazságszolgáltatási tanácsok összetétele a kinevezési eljárás szerint*

(*) **BE:** az igazságszolgáltatási tagok bírák vagy ügyészek; **BG:** a Legfelsőbb Bírói Tanács a Bírói Kamarából (tizennégy tagú, köztük a Legfelsőbb Semmitőbíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke, hat, közvetlenül a bírák által választott és hat, a Nemzetgyűlés által választott tagból áll), valamint az Ügyési Kamarából (tizennégy tag, köztük a legfőbb ügyész, négy közvetlenül az ügyészek által választott tag, közvetlenül a vizsgálók által választott egy tag és az Országgyűlés által választott öt tag) áll; **DK:** hivatalosan a Nemzeti Bírószági Igazgatási tanács minden tagját az igazságügyi miniszter nevezi ki; az „egyéb szervek/hatóságok által kinevezett/kijelölt” kategória (az adminisztratív személyzet egyesülete és a rendőregyesület által kijelölt) két bírószági képviselőt is felöllel; Ezenfelül létezik egy Igazságügyi Kinevezési Tanács, amely javaslatot készít a bírói kinevezésekre (tagjainak fele a társaik által megválasztott bíró; **IE:** Az ábra tükrözi a Bírószági Szolgálat összetételét, amely az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózatának tagja, a 2019. december elején hatályos keret szerint. 2019. december 17-én hivatalosan új Bírói Tanácsot hoztak létre, a 2019. évi Bírói Tanácsról szóló törvénynek megfelelően. A Bírói Tanács első plenáris ülését – amely Írország összes bírójából áll – 2020. február 7-én tartották. **ES:** a tanács bírói tagjait a Parlament nevezi ki – a tanács közli a Parlamenttel azoknak a jelölteknek a listáját, akik megkapták a bírói szövetség vagy huszonöt bíró támogatását; **EL (polgári és büntető bírói kar):** a tanácsban összesen 11/15 tag van, ebből 7/11 bíró. A bírakat és az ügyészeket sorshúzással választják. **EL (közigazgatási bírói kar):** a tanácsban összesen 11/15 tag van, ebből 10/14 bíró, akiket sorshúzással választanak. **FR:** A tanács két összetételben ülésezik – az egyik hatásköre a hivatalban lévő bírákra, a másiké pedig az ügyészekre terjed ki; a tanács tagjai közé tartozik a Conseil d'Etat (Államtanács) egyik tagja, akit a Conseil d'Etat közgyűlése választ meg; **IT-CSM:** Consiglio Superiore della Magistratura (a polgári és büntetőbírószágokra, valamint az ügyészségre terjed ki); az Alkotmány értelmében a köztársasági elnök, a Legfelsőbb Semmitőbíróság első elnöke és a Legfelsőbb Semmitőbíróság legfőbb ügyésze hivatalból a tagjai. **IT-CPGA:** Consiglio di presidenza della giustizia amministrativa (hatásköre a közigazgatási bíróságokra terjed ki); **MT:** az ellenzék vezetője egy nem hivatásos tagot nevez ki; **NL:** a tagok hivatalos kinevezése a biztonsági és igazságügyi miniszter javaslata alapján királyi rendelettel történik; **PL:** a bírói jelöltek legalább 2 000 polgár vagy 25 bíró csoportja tehet javaslatot. A jelöltek közül a képviselői társulások legfeljebb kilenc jelöltet választanak, akik közül a parlament alsóházának (szejm) egy bizottsága összeállítja a 15 jelölt végleges listáját, akiket a szejm nevez ki. A Legfelsőbb Bírószág, a Bírószág C-585/18, C-624/18 és C-625/18 egyesített ügyekben hozott előzetes döntését végrehajtva 2020. január 23-án úgy határozott, hogy jelenlegi összetételben a Tanács nem független a végrehajtó és törvényhozói hatalomtól, és az annak kérésére kinevezett bírak nem bírálhatnak el ügyeket. Az Igazságszolgáltatási Tanácsok Európai Hálózatának rendkívüli közgyűlése 2018. szeptember 17-én úgy határozott, hogy felfüggeszti a Nemzeti Igazságszolgáltatási Tanács (KRS) tagságát, mivel az már nem felel meg az ENCJ azon követelményeinek, hogy független legyen a végrehajtó hatalomtól és a törvényhozástól oly módon, hogy az biztosítsa a lengyel igazságszolgáltatás függetlenségét. **PT:** Az ábra a Conselho Superior da Magistratura összetételére utal. Ezen túlmenően létezik még az Igazgatási és Adóügyi Bíróságok Főtanácsa (Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais) és az Ügyészség Főtanácsa (Conselho Superior do Ministério Público). **RO:** a Szenátus által jóváhagyott, választott igazságszolgáltatási tisztviselők; **SI:** a köztársasági elnök javaslatára a nemzetgyűlés által választott nem bírói tagok.

¹¹¹ Lásd a Miniszteri Bizottság CM/Rec(2010)12. számú, tagállamoknak szóló ajánlását a bírák függetlenségéről, hatékonyságáról és szerepéről, 26–27. pont.

Az ügyészség kiemelt szerepet tölt be a büntető igazságszolgáltatási rendszerben, valamint a tagállamok közötti büntetőügyekben folytatott együttműködésben. A nemzeti ügyészség megfelelő működése alapvető fontosságú a bűnözés – beleértve a gazdasági és pénzügyi bűncselekményeket, mint például a pénzmosást és a korrupciót – elleni hatékony küzdelem érdekében. A Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat ⁽¹¹²⁾ értelmében az ügyészi hivatal akkor tekinthető tagállami igazságügyi hatóságnak az európai elfogatóparancs kiadása alkalmazásában, ha önállóan járhat el, anélkül, hogy ki lenne téve annak a kockázatnak, hogy konkrét ügyben közvetlenül vagy közvetetten valamely konkrét utasítást vagy útmutatást adjon számára a végrehajtó hatalom, például az igazságügyi miniszter ⁽¹¹³⁾.

A nemzeti ügyészségek megszervezése Unió-szerte eltérő, és nincs egységes modell valamennyi tagállam számára. Ugyanakkor széles körben elterjedt az a tendencia, hogy egy függetlenebb ügyészség létezik, nem pedig egy, a végrehajtó hatalomnak alárendelt vagy ahhoz kapcsolódó szervezet ⁽¹¹⁴⁾. Az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa szerint a korrupció és a pénzmosás, valamint a kapcsolódó gazdasági és pénzügyi bűncselekmények elleni hatékony küzdelem érdekében az ügyészség nagyobb függetlensége és autonómiája, valamint elszámoltathatósága további garanciát jelenthet a jogállamiság tiszteletben tartására ⁽¹¹⁵⁾. A nemzeti igazságszolgáltatási rendszer modelljétől vagy az annak alapjait jelentő jogi hagyománytól függetlenül az európai normák megkövetelik, hogy a tagállamok hatékony intézkedéseket hozzanak annak biztosítására, hogy az ügyészek megfelelő jogi és szervezeti feltételek mellett ⁽¹¹⁶⁾, indokolatlan beavatkozás nélkül ⁽¹¹⁷⁾ képesek legyenek ellátni szakmai kötelességeiket és feladataikat. Különösen, ha a kormány általános jellegű utasítást ad – például a bűnügyi szakpolitikával kapcsolatban –, az ilyen utasításokat írásban kell megadni és megfelelő módon közzé kell tenni ⁽¹¹⁸⁾. Amennyiben a kormány hatáskörrel rendelkezik arra, hogy egy konkrét

¹¹² A Tanács 2002/584/JAI kerethatározata az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról (HL L 190., 2002.7.18., 1. o.).

¹¹³ A Bíróság 2019. május 27-i ítélete, *OG és PI (Lübeck és Zwickau Ügyészsége)*, C-508/18 és C-82/19 PPU egyesített ügyek, 73., 74. és 88. pont, ECLI:EU:C:2019:456; 2019. május 27-i ítélet, C-509/18, 52. pont, EU:C:2019:457; lásd még a 2019. december 12-i ítéleteket: *Parkett général du Grand-Duché de Luxembourg és Openbaar Ministerie (Lyon és Tours ügyészsége)*, a C-566/19 PPU és C-626/19 egyesített ügyek, ECLI:EU:C:2019:1077; *Openbaar Ministerie (Svéd Ügyészség)*, C-625/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1078, és *Openbaar Ministerie (brüsszeli ügyész)*, C-627/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:1079. Lásd még: 2016. november 10-i ítélet, *Kovalkovas*, C-477/16 PPU, 34. és 36. pont, ECLI:EU:C:2016:861, és 2016. november 10-i ítélet, *Poltorak* C-452/16 PPU, 35. bekezdés, ECLI:EU:C:2016:858, az „igazságszolgáltatás” kifejezésről, amelyet „a hatalmi ágak elválasztása jogállamiság működésére jellemző elvének megfelelően meg kell különböztetni a végrehajtó hatalomtól”. Lásd még az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, az ügyészek függetlenségéről, elszámoltathatóságáról és etikájáról szóló 13. sz. vélemény (2018) xii. ajánlását.

¹¹⁴ A Velencei Bizottság jelentése az igazságszolgáltatási rendszer függetlensége tekintetében az európai normákról: Második rész – Az ügyészség; CDL-AD (2010) 040-e; elfogadva a Velencei Bizottság 85. plenáris ülésén (Velence, 2010. december 17–18.), 26. pont.

¹¹⁵ Az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, az „Ügyészek szerepe a korrupció és a kapcsolódó gazdasági és pénzügyi bűncselekmények elleni küzdelemben” című, 14. számú vélemény (2019), iii. ajánlás.

¹¹⁶ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának az ügyészségnek a büntető igazságszolgáltatási rendszerben betöltött szerepéről szóló, 2000. október 6-i REC (2000) 19. sz. ajánlása (a továbbiakban a 2000. évi ajánlás), 4. pont.

¹¹⁷ A 2000. évi ajánlás 11. és 13. pontja. Lásd még: Az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, „Az ügyészek függetlensége, elszámoltathatósága és etikája” c. 13(2018) vélemény, i. és iii. ajánlás; A korrupcióellenes államcsoport (GRECO), a „Korrupció megelőzése - a parlamenti képviselők, a bírák és az ügyészek” negyedik értékelési fordulója nagy számú ajánlásban olyan intézkedések bevezetését kéri, amelyek megvédik az ügyészséget büntetőügyek során az illetéktelen befolyástól és a beavatkozástól.

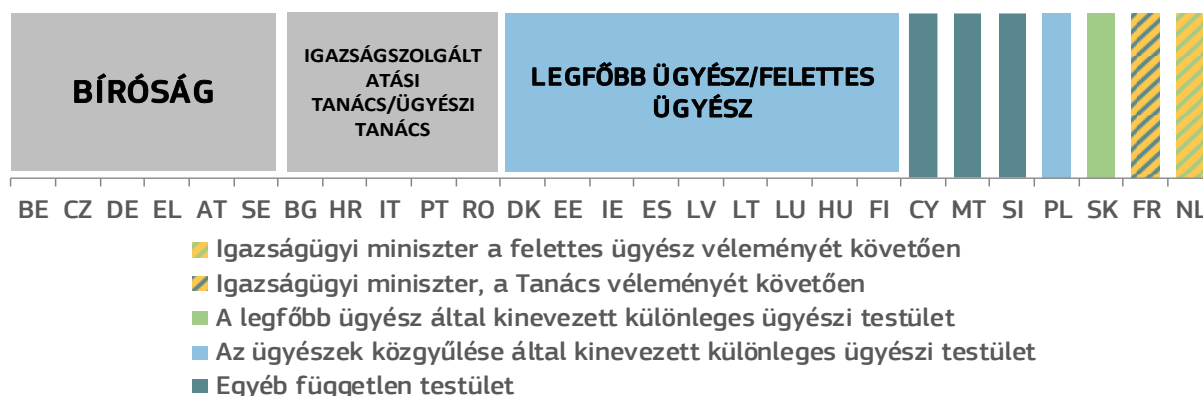
¹¹⁸ A 2000. évi ajánlás 13. pontjának c) alpontja.

ügyben vádemelésre utasítást adjon, az ilyen utasításoknak megfelelő garanciákkal kell rendelkezniük ⁽¹¹⁹⁾. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2000. évi ajánlása szerint meg kell tiltani a vádemelés elutasítására vonatkozó utasítást ⁽¹²⁰⁾. Az érdekelt felek (köztük a sértettek) számára lehetővé kell tenni, hogy megtámadhassák a büntetőeljárást megszüntető ügyészi határozatot ⁽¹²¹⁾.

Az alábbi számadatok az ügyészségekre alkalmazandó keret bizonyos aspektusainak tényleges áttekintését mutatják be, és nem értékelik azok hatékony működését, ami kvalitatív értékelést igényelne, figyelembe véve az egyes tagállamok sajátos körülményeit.

Az 53. ábra azon hatóságok áttekintését mutatja be, amelyek az alaprangú ügyészekre vonatkozó fegyelmi szankciókról döntenek. Ezek lehetnek (a) független hatóságok, például bíróságok vagy igazságügyi vagy ügyészi tanácsok, vagy b) egyéb testületek vagy hatóságok, mint például a legfőbb ügyész vagy egy felettes ügyész, független testületek, az ügyészekből álló különleges testületek, vagy az igazságügyi miniszter. Amennyiben az ábra alatti magyarázat másként nem rendelkezik, a hatóság ügyész fegyelmi intézkedéseiről szóló határozata bírósági felülvizsgálat tárgyát képezi ⁽¹²²⁾.

53. ábra: Az ügyészekkel szembeni fegyelmi szankciókról döntő hatóság (*) (forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

(*) **BE:** A felettes ügyész (az ügyészség vezetője) rendelkezik döntési hatáskörrel az enyhébb fegyelmi szankciók tekintetében, míg a súlyosabb szankciókat az elsőfokú fegyelmi bíróság röjja ki. A fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen a fegyelmi fellebbviteli bírósághoz lehet fellebbezni. **BG:** A Legfelsőbb Bírói Tanács Ügyészi Kamarája a legfőbb ügyészből, az ügyészek által választott négy, a nyomozási bírák által választott egy, és a Nemzetgyűlés által választott öt tagból áll. Az ügyészre vonatkozó fegyelmi intézkedésekről szóló határozatok ellen fellebbezni lehet a Legfelsőbb Közigazgatási Bírósághoz. Az adminisztratív ügyészi vezető csak megrovást szabhat ki, erről a szankcióról értesíti az Ügyészi Kamarát, amely megerősítheti vagy visszavonhatja a szankciót. **CZ:** A fegyelmi ügyeket a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság fegyelmi tanácsai vizsgálják. A tanács két bíróból (a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság egy bíróját és a Legfelsőbb Bíróság egy bíróját), két ügyészből, egy ügyvédből és egy másik jogi szakma képviselőjéből áll. A kamara tagjait sorsolás útján a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnöke választja ki a különböző jogi szakmák képviselői (a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság, a Legfelsőbb Bíróság elnöke, a legfőbb ügyész, az ügyvédi kamara elnöke és a jogi karok dékánjai) által benyújtott jelöltek listája alapján. A fegyelmi tanács határozata ellen nem lehet fellebbezni. **DK:** A dán Igazságügyi Minisztérium rendelkezik hatáskörrel az ügyészekkel szembeni fegyelmi intézkedések meghozatalára. A gyakorlatban azonban az Igazságügyi Minisztérium felhatalmazza az ügyészséget az ügyészekkel szembeni fegyelmi intézkedések kezelésére. Az Ügyészség minden fegyelmi intézkedéssel kapcsolatban hozott határozata ellen fellebbezni lehet az Igazságügyi Minisztériumhoz. Bírósági felülvizsgálat az Igazságügyi Minisztérium által hozott fegyelmi intézkedések ellen kérhető, és az ügyész panaszt nyújthat be a parlamenti ombudsmanhoz. **DE:** A legfőbb ügyész enyhébb fegyelmi intézkedéseket szabhat ki. Az állami tisztviselők fegyelmi jogának szabályozására vonatkozó tartományi hatáskör miatt a tartományi jogokban különféle sajátosságok léteznek. **EE:** A legfőbb ügyész az ügyészek fegyelmi bizottsága javaslatára dönt a fegyelmi intézkedésekről, ideértve az elbocsátást is. A fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen egy közigazgatási bíróságnál lehet fellebbezni. **IE:** Az ügyészekre vonatkozó fegyelmi intézkedésekről az Ügyészség igazgatóhelyettese határoz. Az illetékes vezetőnek a fegyelmi intézkedés elfogadására vonatkozó javaslata ellen a fegyelmi határozat elfogadását megelőzően fellebbezni lehet egy külső fegyelmi fellebbezési tanácshoz. **EL:** A fellebbviteli bíróságok öttagú fegyelmi tanácsainak a feladata elsősorban a fegyelmi cselekmények elbírálása és az ügyészekre fegyelmi szankciók kiszabása, az elbocsátás kivételével, amelyről a semmítőbíróság plenáris ülése határoz. Az öttagú fegyelmi tanácsok határozatait ellen a Legfelsőbb Bíróság hététagú

¹¹⁹ A 2000. évi ajánlás 13. pontjának d) alpontja.

¹²⁰ A 2000. évi ajánlás 13. pontjának f) alpontja. Lásd még az Európai Ügyészek Konzultatív Tanácsa (CCPE) által elfogadott, az ügyészek függetlenségéről, elszámoltathatóságáról és etikájáról szóló 13(2018). vélemény iv. ajánlását.

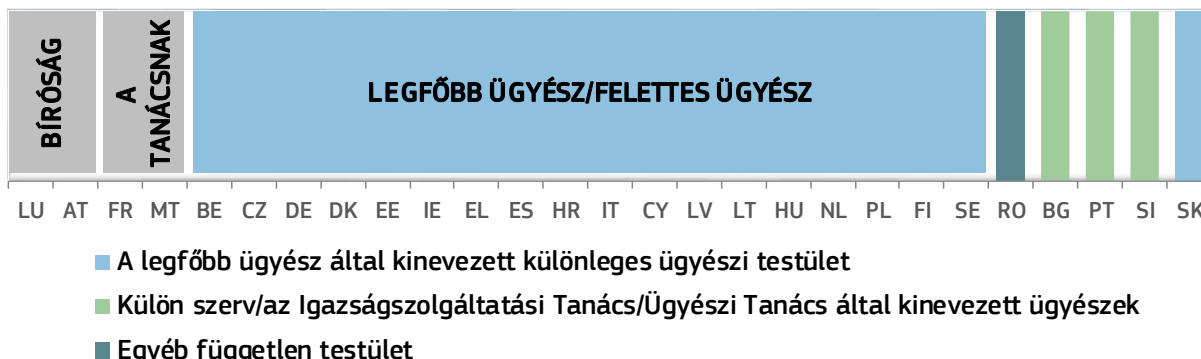
¹²¹ A 2000. évi ajánlás 34. pontja.

¹²² A 2000. évi ajánlás 5. pontjának e) alpontja.

fegyelmi tanácsánál lehet fellebbezni. **ES:** Az ügyészség különböző szerveinek vezető ügyészei hozzák meg a fegyelmi intézkedéseket, amelyek ellen fellebbezni a Consejo Fiscal-hoz lehet. Ez a testület a legfőbb ügyészből, a legfőbb ügyész-helyetteséből, egy főfelügyelőből és további hat ügyészből áll. Határozatainak bírósági felülvizsgálata az Audiencia Nacional-tól kérhető. **FR:** Az intézkedésről az Igazságügyi Minisztérium dönt, miután a Conseil Supérieur de la Magistrature kiadja nem kötelező érvényű véleményét. A fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen a Conseil d'Etat-nál lehet fellebbezni. **HR:** Az Államügyési Tanács dönt a fegyelmi intézkedésekről, amelyek felülvizsgálatát a közigazgatási bíróságoktól lehet kérni. **IT:** Az igazságszolgáltatási tanács fegyelmi intézkedésekről szóló határozatainak bírósági felülvizsgálatát a Legfelsőbb Bíróságnál lehet kérni. **CY:** A fegyelmi intézkedéseket a köztársasági elnök által hat évre kinevezett öt tagból álló alkotmányos testület, a Közszolgálati Bizottság fogadja el. A fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen a közigazgatási bírósághoz, majd a Legfelsőbb Bírósághoz lehet fellebbezni. **LV:** A legfőbb ügyész dönthet bármely ügyésszel szembeni fegyelmi intézkedésekről. A vezető ügyész figyelmeztetést vagy megrovást szabhat ki a vezetése alatt álló ügyészekre. Súlyosabb jogsértés esetén a vezető ügyész javaslatot nyújthat be a legfőbb ügyészhez egy másik fegyelmi intézkedés alkalmazására. A vezető ügyész által a fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen a legfőbb ügyésznél lehet fellebbezni. A legfőbb ügyész által a fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen a fegyelmi bíróságnál lehet fellebbezni. **LT:** A fegyelmi intézkedésekről a legfőbb ügyész dönt. A fegyelmi intézkedésekről hozott határozatok ellen egy közigazgatási bíróságnál lehet fellebbezni. **LU:** A fegyelmi intézkedésekről a legfőbb ügyész dönt. **HU:** A legfőbb ügyész dönt a kitüntetések visszavonásáról, fizetési fokozatból vagy besorolási fokozatból történő lefokozásról vagy az elbocsátásról. Az osztályvezető (felettes ügyész) enyhébb intézkedéseket (megrovás, fegedés) fogadhat el felügyelete alatt álló ügyész tekintetében. A fegyelmi intézkedésekről szóló határozatok ellen a munkaügyi bíróságnál lehet fellebbezni. **MT:** Az Ügyvédek és Államügyészek Bizottsága az igazságszolgáltatás igazgatásával foglalkozó bizottság által kinevezett ügyvédből, a legfőbb ügyész által kinevezett ügyvédből és három, az Államügyési Kamara által kinevezett államügyészből áll. A bizottság pénzbírságot szabhat ki, figyelmeztetést adhat ki, és ajánlásokat tehet az ügyésznek. A bizottság felkérheti a Bizottságot, hogy javasolja a miniszterelnöknek, hogy tanácsolja Málta elnökének az ügyész felfüggesztését vagy felmentését. A bizottság által elfogadott intézkedések ellen az igazságszolgáltatás igazgatásával foglalkozó bizottságnál lehet fellebbezni. **NL:** A hierarchiában felettes ügyész bizonyos, enyhébb jellegű intézkedéseket írhat elő (írásbeli megrovás, az éves szabadság csökkentése, pótlólagos munkaidő). Az igazságügyi miniszter dönthet a hozzájárulás nélküli áthelyezés, felfüggesztés, pénzbírság és a fizetéssel kapcsolatos intézkedésekről, miután a hierarchiában felettes ügyész az intézkedésre javaslatot tett vagy tanácsot adott ki. A kormánynak van hatásköre az ügyész elbocsátásra, miután a hierarchiában felettes ügyész az elbocsátást javasolta vagy erre tanácsot adott. A fegyelmi intézkedésekről szóló szankciókat ellen a Centrale Raad van Beroep-on lehet fellebbezni. **AT:** A fegyelmi intézkedésekről a bíróság különintézkedése dönt. **PL:** Első fokon a fegyelmi intézkedésekről általában a Legfőbb Ügyészség fegyelmi testülete dönt, amely három ügyészből áll, akiket az ügyészek közgyűlése nevez ki. Ezen intézkedések ellen a Legfelsőbb Bíróság fegyelmi tanácsánál lehet fellebbezni, amely egyes esetekben az első fokon döntéshozó hatóságként jár el. A másodfokon eljáró bíróságként ez a tanács a fegyelmi tanács két bírójából és egy nem hivatásos bíróból áll. Azt az ügyészt, akit kétszer eltérő szankcióval szankcionáltak, a legfőbb ügyész (aki egyben az igazságügyi miniszter is) új fegyelmi cselekmény elkövetése esetén (amelyet nem kell fegyelmi bíróságnak megállapítania és a legfőbb ügyész határozata ellen bírósági felülvizsgálat lehetősége nélkül) elbocsáthatja hivatalából. **PT:** Az Ügyészség Főtanácsának fegyelmi osztálya dönt a fegyelmi intézkedések elfogadásáról. Határozatai ellen fellebbezni lehet az Ügyészség Főtanácsának plenáris üléséhez, később pedig a Legfelsőbb Közigazgatási Bírósághoz. **RO:** A Legfelsőbb Birói Tanács dönt a fegyelmi intézkedésekről. A fegyelmi intézkedésekről szóló határozatok ellen a Legfelsőbb Bíróságnál lehet fellebbezni. **SI:** Az Ügyészség által kinevezett fegyelmi bíróság dönt a fegyelmi szankciókról. Az első fokú fegyelmi bíróság hat államügyészből áll, akikre a legfőbb ügyész tesz javaslatot, és három bíróból, akiket az elsőfokú fegyelmi bíróság elnöke javasolt bíróságának bírái vonatkozásában. A másodfokú fegyelmi bíróság hat tagból áll, akiket az Ügyészi Tanács nevez ki: A másodfokú bírák fegyelmi bíróságának elnöke javasolja az említett bíróság elnökét, elnökhelyetteseit és két tagját, bíróságának tagjai közül; két fő államügyészre a legfőbb ügyész tesz javaslatot. **SK:** A fegyelmi intézkedésekről három ügyészből álló fegyelmi bizottság dönt, akiket a legfőbb ügyész nevez ki az Ügyészek Tanácsa által javasolt legalább 40 személyből álló adatbázisból. E határozatok ellen az Ügyészség Fejeletti Fellebbviteli Tanácsához lehet fellebbezni, amely öt ügyészből áll, akiket a legfőbb ügyész nevez ki az Ügyészek Tanácsa által javasolt személyek adatbázisából. A fellebbviteli fegyelmi tanács határozatainak bírósági felülvizsgálata a regionális bíróságokon kérhető. **FI:** A fegyelmi intézkedésekről a legfőbb ügyész dönt. A fegyelmi intézkedésekről elfogadott határozatok ellen egy közigazgatási bíróságnál lehet fellebbezni.

Az 54. ábra áttekintést ad azokról a vizsgáló testületekről, amelyek az ügyészek fegyelmi eljárásai során lefolytatják a vizsgálatot. Ha az ábra lábjegyzetében másként nem szerepel, az nem vonatkozik az annak eldöntését célzó előzetes vizsgálatokra, hogy megindítják-e a hivatalos fegyelmi eljárást. A vizsgálati szakasz fontos lépés a fegyelmi eljárás során, amely hatással lehet az ügyészség autonómiájára. A vizsgálati hatáskört a) rendes független hatóságok, például bíróság vagy Igazságszolgáltatási vagy Ügyészi Tanács, vagy b) a legfőbb ügyész vagy egy felettes ügyész, vagy c) más szervek gyakorolhatják.

54. ábra: Az ügyészekkel kapcsolatos hivatalos fegyelmi eljárásokért felelős, vizsgálatot végző személyek (*) (Forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

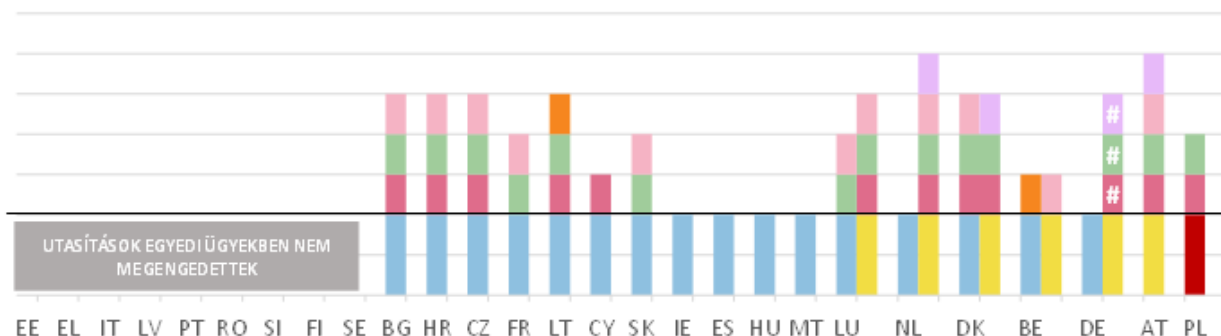

(*) **BE:** A vizsgálatot a hierarchiában felettes ügyész folytatja le. **BG:** Az ügyészség igazgatási vezetője folytatja le megrovás esetén a vizsgálatot. Az összes többi szankcióval kapcsolatban a vizsgálatot háromtagú fegyelmi testület folytatja le, amelyet a Legfelsőbb Birói Tanács Ügyészi Kamarája választ meg tagjai közül. A Legfelsőbb Birói Tanács Ügyészi Kamarája a legfőbb ügyészből, az ügyészek által választott négy, a nyomozási bírák által választott egy, és a Nemzetgyűlés által választott öt tagból áll. A Legfelsőbb Birói Tanács Felügyelősége ellenőrzéseket végez, amelyek alapján javaslatot tehet fegyelmi eljárásokra. **CZ:** A legfőbb ügyész és a vezető államügyész betekinthez az ügyész ügyének aktájába és kérheti nyilatkozatát. **DK:** A vizsgálatot az Ügyészség folytatja le. **DE:** Az ügyész vezetője nevez ki az ügyész ellen, hanem le is folytatja fegyelmi eljárást indít-e az ügyész ellen, hanem le is folytatja fegyelmi eljárást. Az állami tisztviselők fegyelmi jogának szabályozására vonatkozó tartományi hatáskör miatt a tartományi jogokban különféle sajátosságok léteznek. **EE:** A hierarchiában felettes ügyész vagy a legfőbb ügyész folytatja le a vizsgálatot, attól függően, hogy ki indította a fegyelmi eljárást. A bizonyítékok összegyűjtését és a magyarázatok igénylését rábízhatja egy másik olyan ügyészre is, aki nem tagja a fegyelmi bizottságnak, és nem az az ügyész, aki ellen az

eljárás indul vagy az adott ügyész alárendeltje. Az ügyet az ügyészek fegyelmi bizottsága tárgyalja, amely a legfőbb ügyészség két ügyészből, két kerületi ügyészségi ügyészből és egy bíróból áll. **IE:** A vizsgálatot a hierarchiában felettes ügyész folytatja le. Azokban az ügyekben, amelyekben a tényállás összetett vagy a feltételezett kötelességszegés súlyos, a személyzeti osztály intézkedik a vizsgálat lefolytatásáról. **EL:** A vizsgálatot a hierarchiában felettes ügyész folytatja le. **ES:** A vizsgálatot a hierarchiában felettes ügyész folytatja le. **FR:** Közigazgatási vizsgálatot követően az igazságügyi miniszter dönthet úgy, hogy az ügy kivizsgálása érdekében a Conseil Supérieur de la Magistrature-t veszi igénybe. **HR:** A legfőbb ügyész végzi a vizsgálatot. **IT:** A Legfelsőbb Bíróság legfőbb ügyésze jogosult a vizsgálat végzésére. Az Igazságügyi Minisztérium Főfelügyelőse jogosult igazgatási vizsgálatokat folytatni. **CY:** A legfőbb ügyész kinevez egy vagy több, a szóban forgó tisztnél magasabb rangú tisztet, aki lefolytatja a vizsgálatot és jelentést készít. A legfőbb ügyész ezután a bizonyítékok alapján dönt arról, hogy az ügyet a Közzolgálati Bizottság elé utalja-e. **LV:** Az a tisztviselő, aki jogosult fegyelmi szankció alkalmazására (a legfőbb ügyész vagy a vezető ügyészek), áttekinti az összes beérkezett anyagot, és magyarázatot kér az ügyésztől, és szükség esetén megszervezi a fegyelmi vétség tényállásának kivizsgálását. A nyomozást a Legfőbb Ügyészség ügyésze vagy a vezető ügyész végezheti. **LT:** A Legfőbb Ügyészség Belső Vizsgáló Osztálya vagy a legfőbb ügyész végzése alapján felállított hivatalos vizsgálóbizottság. **LU:** A vizsgálatot a Legfelsőbb Bíróság Tanácsának egy tanácsa folytatja le. **HU:** Az ügyet vizsgáló fegyelmi biztos a vizsgált ügyész osztályvezetője (felettes ügyész) által kijelölt ügyész. **MT:** Az Ügyvédek és Államügyészek Bizottsága vizsgálja ki az ügyet. Ez a testület az igazságszolgáltatás igazgatásával foglalkozó bizottság által kinevezett ügyvédből, a legfőbb ügyész által kinevezett ügyvédből és a jogi ügyvivők kamara által kinevezett három ügyvédből áll. **NL:** A vizsgálatot a hierarchiában felettes ügyész folytatja le. **AT:** A vizsgálatot a bíróság különtanácsa folytatja le. **PL:** Az ügyet egy fegyelmi tisztviselő vizsgálja, aki a legfőbb ügyész (aki egyben az igazságügyi miniszter) által erre a feladatra kinevezett ügyész. Az igazságügyi miniszter eseti alapon is kinevezhet ügyészt az igazságügyi miniszter fegyelmi tisztviselőjévé, aki felhatalmazással rendelkezik bármely folyamatban lévő fegyelmi vizsgálat átvételére, vagy fegyelmi vizsgálat vagy eljárás megindítására. **PT:** A vizsgálatot az ügyészek felügyelete folytatja le. Ez a testület az Ügyészség Főtanácsa által kinevezett ügyészekből áll. **RO:** A Bírósági Felügyeleti Testület a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsának szerve. Az ügyészekre vonatkozó fegyelmi intézkedéseket vizsgáló részleg 13 ügyészből áll, akiket a Bírósági Felügyeleti Testület főfelügyelője jelöl ki egy versenyalapú eljárást követően. **SI:** Fegyelmi államügyész és helyettese végzi a vizsgálatot, akik az Ügyészség Tanácsa által a legfőbb ügyész javaslatára és hozzájárulásával kinevezett magas beosztású államügyészek. **SK:** Egy három ügyészből álló fegyelmi tanács, amelyet a legfőbb ügyész nevez ki az Ügyészség Tanácsa által javasolt legalább 40 személyből álló adatbázisból. **FI:** A vizsgálatot a legfőbb ügyész folytatja le. **SE:** A svéd Ügyészségi Hatóság folytatja le a vizsgálatot.

Az 55. ábra azt mutatja, hogy mely tagállamokban adhat a legfőbb ügyész vagy az igazságügyi miniszter konkrét ügyekben utasításokat az ügyészeknek (a hatóság, amely utasításokat adhat), és bemutatja azokat a biztosítékokat, amelyeket az egyedi ügyekben adott utasításokra rendszeresítettek. Az ábrán bemutatott biztosítékokon kívül ⁽¹²³⁾ lehetnek mások is rendszeresítve. Azokban az országokban, ahol az igazságügyi miniszter utasításai a jogszabályok szerint megengedettek, ezt a hatalmat gyakorlatilag csak ritkán gyakorolhatták (lásd az ábra alatt található magyarázó lábjegyzetet).

55. ábra: Utasítások ügyészeknek egyedi ügyekben: utasításra jogosult hatóság és biztosítékok (*) (Forrás: az Európai Bizottság és a pénzmosság és a terrorizmusfinanszírozás elleni küzdelemmel foglalkozó szakértői csoport)

Az a hatóság, amely egyes ügyekben utasításokat adhat az ügyészeknek:

- Igazságügyi miniszter, aki egyben a legfőbb ügyész is
- Igazságügyi miniszter
- Legfőbb ügyész

Válogatott biztosítékok arra az esetre, ha utasításokat adnak egyedi ügyekben:

- Lehetőség bírósági felülvizsgálat kérésére
- A Parlamentet értesíteni kell a vádemelés elutasítására vonatkozó utasításról
- A felek betekinhetnek az utasításokba és észrevételeket tehetnek
- Az utasításokat írásban kell kiadni
- Az utasításokat indokolni kell

(*) **BE:** Az igazságügyi miniszter jogosult utasításokat adni egyedi ügyekben a büntetőeljárásra vonatkozóan (a büntetőeljárás törvénykönyv 364. cikke és az Alkotmány 151. cikkének (1) bekezdése rendelkezik a büntetőeljárásra vonatkozó határozott intézkedés jogáról). Az utasításokat csatolják az ügy irataihoz, de a felek általi betekintés függ a döntéshozatal lehetőségétől és az ügy aktuális szakaszától. **BG:** A fellebbezés lehetséges, a legfőbb ügyész intézkedései kivételével. **CZ:** A legfőbb ügyésznek csak a

¹²³

Lásd a 2000. évi ajánlás 13. pontjának d-e) alpontját.

legfőbb ügyészségen belül és a felső szintű ügyészség felé áll jogában utasításokat adni a büntetőeljárásról egyedi ügyekben. **DE:** #: A biztosítékok szövetségi vagy tartományi szinttől függően eltérőek. A szövetségi szintű államügyész a szövetségi igazságügyi és fogyasztóvédelmi miniszter felügyelete alatt és irányítása alatt álló szövetségi államügyész, a 16 német tartomány államügyésze pedig az adott tartomány igazságügyi minisztériumának felügyelete és irányítása alatt áll. A felügyeleti és irányítási jog magában foglalja az utasítás adását az illetékes legfőbb ügyésznek is, de ezt korlátozza a jogszerűség elve (azaz a kötelező büntetőeljárás elve). Egyedi ügyekben alig találkozhatunk utasításokkal. Példaként a szövetségi minisztérium és Szászország kormánypártjai kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem gyakorolják az utasítások adására vonatkozó jogukat. Tübingia minisztériuma elkötelezte magát amellett, hogy egyedi esetekben nem ad utasításokat, Észak-Rajna – Vesztfália minisztériuma és Alsó-Szászország kormánya pedig vállalta, hogy csak kivételes esetekben ad egyedi utasításokat. Nincsenek szövetségi törvények, de léteznek bizonyos tartományi törvények, valamint szövetségi és tartományi rendeletek és iránymutatások, amelyek szabályokat írnak elő az utasításokra vonatkozóan. Például a szövetségi minisztériumnak, valamint az Észak-Rajna – Vesztfália és a Tübingia minisztériumainak az utasításokat írásban kell megtennie, Tübingiában ezeket indokolni is kell, Alsó-Szászországban pedig akkor kell írásbeli formában kiadni ezeket, ha nem születik megállapodás, Schleswig-Holsteinben az utasításokat írásban kell dokumentálni és be kell jelenteni a parlament elnökének. Szövetségi és tartományi szinten a felettes tisztviselő utasításai csak az ügyész belső munkaviszonyán belül kötelező érvényűek, és az utasításokba ütköző intézkedések ennek ellenére hatályosak. Mivel az ügyésznek kötelessége betartani a törvényeket, meg kell tagadnia a jogellenes utasítások betartását. Tiltakozhat és az utasításokat felülvizsgálhatja a közvetlen felettes tisztviselővel. Ha az utasítás megerősítést nyer, és az ügyésznek továbbra is kétségei vannak annak jogszerűségével kapcsolatban, kérheti a következő felettes tisztviselő általi felülvizsgálatot. Ha az utasítás ismételt megerősítésre kerül, az ügyésznek követnie kell az utasítást, és nem követ el kötelességszegést, ha az utasítás jogellenes. Kivételként azonban az ügyészek soha nem követhetik az utasításokat, ha az említett cselekmények bűncselekményt, közigazgatási vétséget vagy az emberi méltóság megsértését jelentenek. Nincs külön jogorvoslat az utasítások bírósági felülvizsgálatára. A bíróságok azonban felülvizsgálhatják az utasítások jogszerűségét az ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárás során, például ha el kell dönteniük, hogy az utasítások be nem tartása szakmai kötelezettségszegést jelent-e. **DK:** Az igazságügyi miniszter jogosult utasításokat adni egyedi ügyekben a büntetőeljárásra vonatkozóan (az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény 98. § (3) bekezdése). A különféle igazságügyi miniszterek azonban erősen vonakodtak e lehetőség alkalmazásától, és az 1990-es évek óta nem adtak ilyen utasításokat. A dán parlament elnökét írásban tájékoztatni kell az utasítás(ok)ról (az igazságszolgáltatás igazgatásáról szóló törvény 98. § (3) bekezdése). A regionális államügyészek felülvizsgálhatják a rendőri körzetek határozatait, az államügyészek igazgatója pedig a regionális államügyészek határozatait. **IE:** A bűncselekmények üldözéséről szóló 1974. Évi törvény 4.1. szakaszában nincs meghatározva. **ES:** A legfőbb ügyész ad belső utasításokat, és a szolgálatához és az ügyészi feladatok ellátásához szükséges utasításokat, amelyek lehetnek általánosak vagy konkrét kérdésekkel kapcsolatosak. **LT:** A legfőbb ügyész utasításai ellen bíróságon lehet fellebbezni. A legfőbb ügyész nem adhat utasítást a döntés meghozatalára. **LU:** Az igazságügyi miniszter utasíthatja az ügyészséget egy adott ügyben a vádemelésre (de nem utasíthat a büntetőeljárás megszüntetésére). Az igazságügyi miniszter azonban több mint 20 éve nem adott utasítást. Nincs kötelező követelmény az említett utasításról az ügyésszel való konzultáció vagy a legfőbb ügyész véleményének kikérése vonatkozásában. **HR:** A legfőbb ügyész utasításainak jogszerűsége, hatékonysága stb. felülvizsgálható. **HU:** A legfőbb ügyész, az ügyészek és más ügyészségi alkalmazottak jogállásáról és az ügyészi életpályáról szóló, 2011. évi CLXIV. törvény 53. §-a szerint az ügyész kérheti a legfőbb ügyésztől, hogy írásban erősítse meg az egyedi ügyben adott utasítást. Az ügyész kifejezetten megtagadhatja az utasítást, ha az bűncselekménynek vagy közigazgatási vétségnek minősülne, vagy veszélybe sodorná az ügyészt, és ha az ügyész nem ért egyet az utasítással, kérheti az ügy egy másik ügyészre történő átszignálását, és az említett kérelmet nem lehet elutasítani. **MT:** Az egyes ügyészeknek a legfőbb ügyész szerepéhez viszonyított szerepével kapcsolatos kérdésekre hivatkozással a máltai alkotmány maga hozza létre a legfőbb ügyész hivatalát. Ezenkívül jogokat és kötelezettségeket ruház rá, és biztosítja számára a megbízatás biztonságát, az Alkotmány 91. és 97. cikke értelmében véve. A máltai törvények – az ügyészségről szóló rendelet 90. fejezete szerint – a legfőbb ügyész tisztviselőket alkalmaz, akik a törvényben előírt feladataiban és kötelezettségeiben képviselik őt. Ezek a tisztviselők a legfőbb ügyészt képviselik, annak feladatai és diszkrecionális joga tekintetében. Amikor a legfőbb ügyészt feladatkörében képviselik, a tisztviselők ugyanolyan törvényi védelemben részesülnek. Ennélfogva a máltai törvények szerint az ügyészek nem kapnak konkrét garanciákat, mivel hivatali tisztviségükben törvényi szempontból úgy tekintik őket, hogy magát a legfőbb ügyészt képviselik, és ezekben a funkciókban a törvény által magának a legfőbb ügyésznek biztosított védelmet élvezik. **NL:** Az igazságügyi miniszter utasíthatja az ügyészséget a vádemelésre vagy a büntetőeljárás megszüntetésére, de előzetesen be kell szereznie a Legfőbb Ügyészség (College van Procureurs-Generaal) írásbeli, indoklással ellátott véleményét a javasolt utasításokról, és a büntetőeljárás megszüntetése esetében szükség van a parlament értesítésére is. Eddig azonban mindössze egyetlen ilyen eset fordult elő, az is több mint húsz évvel ezelőtt. Nincs különös szabályozás a legfőbb ügyész által az egyedi ügyekben adott utasításokra vonatkozóan. A legfőbb ügyészek Kollégiuma konkrét ügyben utasításokat adhat az ügyésznek. Ez a testület három-öt tagból áll, és szótöbbséggel dönt, legalább három tag jelenléte mellett. Nincsenek specifikus biztosítékok azokban az esetekben, amikor a Kollégium ad konkrét ügyben utasításokat. **AT:** Az igazságügyi miniszter jogosult utasításokat adni egyedi ügyekben a büntetőeljárásokra vonatkozóan, a Legfőbb Ügyészségnél létrehozott független testület (Weisungsrat) nem kötelező erejű véleményét követően. Az igazságügyi miniszternek évente be kell számolnia a Parlamentnek az egyedi ügyekben kiadott utasításokról az érintett ügyek lezárását követően, ideértve adott esetben a Weisungsrat véleménye esetleges figyelmen kívül hagyásának indoklását is (az Ügyészségről szóló törvény 29a. § (3) bekezdése). A 2012–2017-es időszakra 54 egyedi utasításról számoltak be (Weisungsbericht 2018). **PL:** A legfőbb ügyész egyben az igazságügyi miniszter is. Ha az ügyész egyedi ügyben nem ért egyet az utasításokkal, kérheti az utasítás megváltoztatását, vagy kizárását a cselekmény végrehajtásából vagy az ügyben való részvételből. A kizárásról jogerősen az az ügyész dönt, aki az utasítást kiadó ügyész közvetlen felettese. **SK:** Az egyedi ügyekre vonatkozó utasításokat csatolni kell az ügy irataihoz, hogy más felek – csak meghatározott feltételek mellett – elolvashassák azokat és észrevételeket tehessenek.

3.3.3. A bírói függetlenségre vonatkozó összegzés

A bírói függetlenség alapvető eleme egy hatékony igazságszolgáltatási rendszernek. Alapvető fontosságú a jogállamiság elvének megővéséhez, a peres eljárások tisztességességének és a polgárok, vállalkozások jogrendszerbe vetett bizalmának megőrzéséhez. Ezért minden igazságügyi reformnak tiszteletben kell tartania a jogállamiságot, és meg kell felelnie az igazságszolgáltatás függetlenségére vonatkozó európai normáknak. Az eredménytábla bemutatja a lakosság és a vállalatok körében az igazságszolgáltatás érzékelt függetlenségének alakulását. Ez a kiadás szintén bemutat néhány kiválasztott mutatót a bírakkal és az ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárásban részt vevő testületeket érintő jogi biztosítékok vonatkozásában. A strukturális mutatók önmagukban nem teszik lehetővé a tagállami bíróságok függetlenségéről következtetés levonását, hanem olyan lehetséges elemeket képviselnek, amelyeket az ilyen elemzés kiindulópontjának lehet tekinteni.

- A 2020. évi eredménytábla a polgárok (Eurobarométer) és a cégek (Eurobarométer és Világgazdasági Fórum) körében végzett felmérések alapján ismerteti az **érezelt függetlenség** alakulását:
  - Az összes felmérés általában *hasonló eredményeket* mutat, különös tekintettel a tagállamok azon két csoportjának összetételére, amelyekben a legnagyobb és a legalacsonyabb az igazságszolgáltatás érzékelt függetlensége.
  - A Világgazdasági Fórum – nyolcadik alkalommal bemutatott – felmérése (48. Ábra) azt jelzi, hogy a vállalkozások által érzékelt függetlenség *javult* vagy *stabil maradt* a tagállamok körülbelül kétharmadában, az előző évvel és a 2010-es évvel összehasonlítva egyaránt. A speciális kihívásokkal szembesülő tagállamok között is ⁽¹²⁴⁾ *javult* vagy *stabil maradt* a függetlenség érzékelése a kilenc éves időszakot tekintve a vizsgált országok közel háromötödében.
  - Az ötödik alkalommal bemutatott, a lakosság körében végzett Eurobarométer-felmérés (44. ábra) azt mutatja, hogy a függetlenség érzékelése *javult* 2016-hoz képest a tagállamok körülbelül kétharmadában. A lakosság által érzékelt függetlenség *javult* azon tagállamok több mint kétharmadában, amelyek az ötéves időszakban különös kihívásokkal szembesülnek. A tavalyi évhez viszonyítva azonban a lakosság által érzékelt függetlenség *csökkent* az összes tagállam körülbelül kétötödében és azon tagállamok körülbelül felében, amelyek speciális kihívásokkal szembesülnek, és néhány tagállamban az érzékelt függetlenség szintje továbbra is különösen alacsony.
  - Az ötödik alkalommal bemutatott, a vállalatok körében végzett Eurobarométer-felmérés (46. ábra) azt mutatja, hogy a függetlenség érzékelésében *javulás* figyelhető meg a tagállamok több mint felében 2016-hoz képest, a tagállamok kb. háromötödében pedig az elmúlt évhez képest is (az előző évhez képest ez volt a helyzet a kihívásokkal küzdő tagállamok körülbelül háromötöde, és a többi tagállam kétharmada esetében). Néhány tagállamban azonban az észlelt függetlenség szintje továbbra is különösen alacsony.
  - A bírósági és a bírói függetlenség érzékelt hiányának okaként leggyakrabban *a kormány és a politikusok beavatkozását vagy nyomásgyakorlását* jelölték meg, amelyet a gazdasági vagy egyéb sajátos érdekeket szolgáló nyomásgyakorlás követett. Az előző évekhez képest mindkét ok figyelemre méltó maradt számos olyan tagállamban, ahol az érzékelt függetlenség nagyon alacsonynak tekinthető (45. és 47. ábra).
  - A bíróságok és a bírák érzékelt megfelelő függetlenségének okai között a cégek és a polgárok közel négyötöde (az összes válaszadó 43 %-a, illetve 44 %-a) nevezte meg a *bírák jogállása és helyzete által nyújtott biztosítékokat*.

- Az EU 2020-as igazságügyi eredménytáblája frissített áttekintést mutat be a bírakkal kapcsolatos eljárásokkal foglalkozó fegyelmi hatóságokról, valamint az igazságszolgáltatás, a végrehajtó hatalom és a parlament hatásköréről az igazságszolgáltatási tanácsok bíráinak és tagjainak kiválasztásában, valamint néhány áttekintést ad az ügyészségekkel kapcsolatban:
- A 49. ábra a **bírói fegyelmi eljárásokért** felelős hatóságok frissített áttekintését mutatja be. A tagállamok többségében a fegyelmi szankciókról döntő hatóság független hatóság, például bíróság (Legfelsőbb Bíróság, Közigazgatási Bíróság vagy bírósági elnök) vagy igazságszolgáltatási tanács, míg néhány tagállamban egy különbíróság, amelynek a tagjait (az igazságszolgáltatási tanács, a bírák vagy egy tagállamban az igazságügyi miniszter) kifejezetten a fegyelmi eljárásban való részvételre választják ki vagy nevezik ki.
- Az 50. ábra egy frissített áttekintést mutat be arról, hogy ki a **bírák fegyelmi vizsgálatáért felelős vizsgáló**. A tagállamok többségében a vizsgáló a bíróság elnöke vagy az igazságszolgáltatási tanács. Néhány tagállamban a vizsgálót kifejezetten a bírák vagy az igazságszolgáltatási tanács, vagy egy tagállamban az igazságügyi miniszter választja ki.
- Az 51. és 52. ábra frissített áttekintést mutat be a bírói karnak a **bírák és az igazságszolgáltatási tanács tagjainak kinevezésébe** való bevonásáról és az **igazságszolgáltatási tanácsok összetételéről**. A tagállamoktól függ, hogy igazságszolgáltatásukat igazságszolgáltatási tanáccsal vagy anélkül szervezik-e meg. Ha azonban valamely tagállam igazságszolgáltatási tanácsot hozott létre, a tanács függetlenségét az európai normáknak megfelelően biztosítani kell. Szinte valamennyi tagállamban a tanácsok bíró tagjait a bírák javasolják és választják meg, vagy választják ki.
- Az 53. és 54. ábra áttekintést nyújt a **az ügyészekkel kapcsolatos eljárásokkal foglalkozó fegyelmi hatóságokról**. Az 55. ábra frissített és részletesebb áttekintést mutat be arról, hogy mely testületek adhatnak **utasításokat az ügyészeknek egyedi ügyekben** és bemutatja a rendelkezésre álló biztosítékokat, ha ilyen utasításokat konkrét ügyben kiadnak.

4. KÖVETKEZTETÉS

Az EU 2020-as igazságügyi eredménytáblája az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságának folyamatos javulását mutatja a tagállamok nagy többségében. Ennek ellenére továbbra is kihívások állnak fenn annak biztosítása érdekében, hogy a polgárok teljes mértékben bízzanak azon tagállamok jogrendszereiben, ahol veszélybe kerülhet a bírák jogállásának és helyzetének, és ezáltal függetlenségének garantálása.

Az EU igazságügyi eredménytáblája objektív és összehasonlítható információkat nyújt a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek függetlenségéről, minőségéről és hatékonyságáról, és azt referenciaként használják az európai szemeszterben, és az a következő, a jogállamiságról szóló jelentés egyik forrása is lesz. Amint az „Az Unión belüli jogállamiság megerősítéséről - intézkedési terv” című bizottsági közleményben bejelentésre került, az EU igazságügyi eredménytábláját tovább fejlesztik, a jogállamisághoz kapcsolódó vonatkozó területeken.